NAJER FOLKSBLAT
9 płata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

12 זייטען

נײַער פֿאָלקסבלאַט

№ 148 | Łódź, Niedziela, 28 czerwca 1936 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. pocz. 1.06 | לאָדז, זונטאָג פּ' בלק א' תמוז תרצ"ו | 14-טער יאָהרגאַנג

פסק-דין אין פשיטיקער פראצעס

שווערע שטראפען פאר 3 יודישע אנגעקלאגטע.—יודישע פערטיידיגער אפעלירען.—אויך דער פראקוראר אפעלירט

ראדאם, 27 (טעלעפאניש)
ארום 5 אזייגער האבען אנגעהויבען אנקומען אין געריכטס-זאל די אדוואקאטן, זשורנאליסטן און קרובים פון די אנגעקלאגטע. עס ווערן אריינגעפיהרט די אנגעקלאגטע) וועלכע פארנעמען זייערע ערטער אויף דער בעשולדיגטענ-באנק.

די שטימונג איז זאל איז אנ'אויסער-געוועהנליך אנגעשפאנטע און ערנסטע. מיט קלאפענדע הערצער ווארטען אלע אויפ'ן אורטייל.

עס קומט אריין דאס געריכט. אלע שטעלען זיך אויף פון די ערטער.

דער פארזיצער באבקאווסקי הויבט אן לייענען דעם אורטייל. ער רעכנט אויס די נעמען פון די אנגעקלאגטע און די שטראפען. נאכדעם האט א לאנגע מאטיווירונג פון אורטייל.

דער פארזיצער מעלדעט, אז דאס געריכט האט פארמשפט פאלגענדע אנגעקלאגטע:

שלום יחיאל לעסקא — 8 יאהר טורמע לוזער קירשענצווייג — 6 יאהר טורמע, יצחק פרידמאן — 5 יאהר תפיסה, לייזער פעלדבערג 10 חדשים טורמע, יעקב אברהם האבערבערג 10 חדשים טורמע, משה פערשט, יעקב לייב זיידע רפאל האגיג, שמואל קרענגעל צו 6 חדשים טורמע. לייב לענגא 8 חדשים, יצחק באנדרא 8 חדשים, יענקל קירשענצווייג בעפרייט, משה צוקער בעפרייט, יעקב בארנשטיין בעפרייט.

פון די קריסטליכע אנגעקלאגטע זענען בלויז עטליכע פארמשפט געווארען צו איין יאהר טורמע. די איבעריגע פארמשפט'ע האבען אויך בעקומען צו 6 און 8 חדשים טורמע.

דריי פון די יודישע פארמשפט'ע זיידע, האגיג און פערשט מיען ארים אויף דער פריי אונטער פאר ליציאיויפיסט איבער דער אפעלאציע.

עטליכע פון די קריסטליכע פארמשפטע איז דאס אויספיהרען די שטראף אפגעלעגט געווארען אויף 3 יאהר.

יצחק באנדרא איז געווארען פארמשפט אויף 8 חדשים טורמע.

די אדוואקאטן פון די יודישע אנגעקלאגטע האבען געמאלדען, אז זיי וועלן אנ'אפעלאציע.

די יודישע אנגעקלאגטע האבען די שווערע אורטיילען אויפגענומען רוהיג.

ביים ארויספיהרען פון געריכט האבען די יודישע אנגעקלאגטע זיך געזעגענט מיט די יודישע יושר. נאליסטען. אלע זענען געווען מוטיג. דער לעצטער איז געגאנגען דער אלטער פעלדבערג, וואס די שטראף זיינע איז נישט געווארען אפגעלעגט.

די קריסטליכע אדוואקאטן האבען זיך געווענדעט צום געריכט, אז מען זאל בעפרייען זייערע קליענטען, וועלכע האבען בעקומען קליינע שטראפען. דאס געריכט האט די ווענדונג אנטקעגנגענומען בכדי 6 פארמשפט'ע און זיי זענען גלייך ארויסגעלאזט געווארען אויף דער פריי.

מאטיוון פון פסק-דין

נאכ'ן פארעפענטליכן דעם פסק-דין האט דער פארזיצענדער אנגעגעבען פאלגענדע מאטיוון פון אורטייל:

אויפ'ן יסוד פון די געריכטס-פארהאנדלונגען איז דאס געריכט געקומען צו פאלגענדע פעסטשטעללונגען:

צוליב דעם, וואס א פאר חדשים פאר די געשעענישען אין פשיטיק פון 9 מערץ 1936 האט די פוילישע בעפעלקערונג געטריבען א ווירקזאמען באיקאט פון יודישען האנדעל, ווי אויך צוליב דעם, וואס עס פלעגען אין יענער צייט פארקומען איבערפאלען אויף דער יודישער בעפעלקערונג אין דער פארם פון אויסהאקען שויבען און שלאגען, האט די יודישע בעפעלקערונג פון פשיטיק ארויסגעוויזען, בעזונדערס אין דער לעצטער צייט פאר די געשעענישען א לעבהאפטע דענערווירונג, וואס האט זיך אויסגעדריקט אין מעלדען זיך צאהלרייכע דעלעגאציעס פון דער בעפעלקערונג ביי דער אדמיניסטראטיווער מאכט מיט פאדערונגען צוריקצושטעלען דעם צושטאנד אין די בעציהונגען, וואס האבען געהערשט פאר דעם באיקאט.

דעם 9 מערץ 1936 אין די נאכמיטאג שעהן צוליב דער אינטערווענץ פון דער פאליציי אויף דעם פשיטיקער מארק, וואס האט געוואלט עטליכע מאל ארעסטירן יוזעף סמושאלקאווסקי'ן פאר ענערגישען אנווענדען דעם באיקאט פון א יודישען סטראגאן מיט געבעקס, אין דער פאליציי דער פארזאמעלטער המון האט אפגעשלאגען דעמזעלבען סמושאלקאווסקין און זיך גרופירט נעבען פאליציי פאסטען, מאכענדיג אויסרופען געגען דער פאליציי, בעת די דאזיגע געשעענישען האט מען געווארפען אויף דער פאליציי ארטשיקעס, שטיינער און בענקלעך, אבער קיינעם פון די פאליציאנטען איז נישט געטראפען געווארען, אין א געוויסער צייט ארום, אדער צום סוף פון די געשעענישען פאר'ן פאליציי-פאסטערונעק, וואס איז בעת די געריכטס-פארהאנדלונגען נישט גענוי פעסטגעשטעלט געווארען, האט איצעק פרידמאן געשאסען אויפ'ן מארק, עס האט זיך אנגעהויבען א טומעל מיט אויסהאקען וואס נישט איז שויבען מיט שטיינער, איבערדרעהען סטראגאנעס און שלאגען יוזעף קוביאקען, דעם שניידער דאלמאן ווי אויך לייזער פעלדבערגן און אברהם האבערבערגען, א קריסטליך יונגעל, ווי אויך דאס פערלאזען דורך די פויערען אויף די פוהרען דעם מארק דורך דער ווארשאווער גאס אין דער ריכטונג פון דער פארשטאט זאמושמא, דערביי איז דער סדר פון די אויבענדערמאנטע געשעענישען און דער צוזאמענבונד צווישען זיי אין די שפעטערדיגע געשעענישען נישט פעסטגעשטעלט געווארען, אין דערזעלבער צייט ווען די פויערען האבען איליג פערלאזען פשיטיק, האט אויף עק פון מארק און ווארשאווער גאס, פון דער זייט פון דער ווארשאווער גאס אליעזר קירשענצווייג געשאסען צום אדורכגעהענדען סטאניסלאוו קוביאק, און מיט א צווייטען שאס האט ער וואהרשיינליך פערוואונדעט סטאניסלאוו פאסיעלין. גלייכצייטיג איז די יודישע בעפעלקערונג, וואס איז געווען גרופירט הינטער די הייזער אויף דער ווארשאווער גאס אין די אזוי גערופענע „שטשיאנקעס" בעפאלען די אנטלאפענע פויערן בוואפענדיג זיי מיט שטייבער און שלאגענדיג מיט אייזענס און שטעקענס, בענוצענדיג אויך שיס-געוועהר, וואס האט ארויסגערופען א פערטיידיגונגס-אקציע מצד די בעפאלענע פויערן, וואס האבען נישט געהאט קיין געוועהר. ביי דער בריק, וואס פיהרט אויף זאכענא האבען זיך די אנטלויפענדיגע אונטערן איינפלוס פון דער אויפפאדערונג פון שטשעפאן זאריכטא און אנדערע זיך אפגעשטעלט און צוריקגעקעהרט אויף דער ווארשאווער גאס, וואהרשיינליך, מיט'ן ציל פון נקמה. פרובענדיג צוצוקומען צו דער שטאט. אבער די פאליציי, וואס איז דערווייל אנגעקומען האט אנגעהויבען פון צוויי זייטען ארויסצושטויסען דעם המון דורך דער ווארשאווער גאס אין דער ריכטונג פון דער בריק. דער דאזיגער המון האט זיך רוהיג צוריקגעצויגען און נאר פון צייט צו צייט געווארפען שטיינער און ווען ער איז פארבייגעגאנגען נעבען לעסקא'ס הויז, האט זיך פון א צובראכענעם פענסטער אויפ'ן ערשטען שטאק ארויסגעבויגען אראפ צו די האנט פון שלום לעסקא, וועלכער האט עטליכע מאל אויסגעשאסען אין המון. דורך איינע פון די קוילען איז דערהרגעט געווארען סטאניסלאוו וויעשניאק. דער המון איבערגערעגט צוליב דעם אויבען בעשריבענעם אנפאל פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף דער ווארשאווער גאס, און בעזונדערס צוליב דער ערמארדונג פון וויעשניאקען האט דעמאלירט די נאהענטסטע יודישע וואוינונגען אויף זאכענטא און פאדגאיעק, בעת וועלכען עס איז ערנסט צושלאגען געווארען א [illegible] יודען און אויף א בעסטיאלישען אופן ערמארדעט געווארען דורך די [illegible].

דער לאגישער צוזאמענבונד און ענגער צוזאמענהאנג פון די דאזיגע לעצטע געשעענישען מיט די שאסען פון אליעזר קירשענצווייג, דעם אומגעזעצליכען איבערפאל פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף די ארויספאהרענדיגע פויערן פון פשיטיק, און בעזונדערס די שאסען פון שלום לעסקא, זענען אהן שום ספק און ענטשידען פעסטגעשטעלט געווארען דורך די געריכטס-פארהאנדלונגען.

אלס יסוד פון ארויסגעבען דעם אורטייל האט דאס געריכט גענומען דערקלערונגען פון די עדות וואס זענען אויסגעפארשט געווארען דורכ'ן געריכט, אפשאצענדיג פון שטאנדפונקט פון גלויבווירדיגקייט אין דער צוזאמענשטעלונג מיט דעם גאנצען אומשטאנד פון די געשעענישען, מיט די ערקלערונגען פון די דאזיגע עדות, וואס זיי האבען אפגעגעבען בעת דער אויספארשונג און אנדערע בעווייזען אין דעם דאזיגען פראצעס, דערביי פעהלט דעם געריכט די איבערצייגונג אין דער אויפריכטיגקייט פון די ערקלערונגען און מאנגעל פון פעראינטערעסירונג וועגען דעם אויסגאנג פון דעם פראצעס ביי א גאנצע רייה עדות האט גורם געווען די בעפרייאונג פון א סך בעשולדיגטע, בעזונדערס לגבי דעם ערנסט פון פארוואורף פון אויספיהרען דעם מארד אויף די מינקאווסקיס דורך איניגע בעשולדיגטע האט דאס געריכט נישט געפינען בעת די געריכטס-פארהאנדלונגען גענוג בעווייזען זיי צו פארמשפטען פאר'ן דאזיגען פערברעכען.

פארמשפטענדיג, האט דאס געריכט געטיילט די יודישע קוואליפיקאציע פון די טאטען פון די בעשולדיגטע, וואס ווערען געבראכט אין בעשולדיגונגס-אקט, ווייל עס האט אנערקענט, אז דער פאקטישער צושטאנד, וואס האט זיך אפגעשפיגעלט בעת די געריכטס-פארהאנדלונגען ענטשפרעכט פולשטענדיג די געהעריגע רעכטליכע פארשריפטען. דאס געריכט האט אפגעווארפען די קאנצעפציע פון די פערטיידיגער וועגען דער נויט-פערטיידיגונג, אלס א מיט גארנישט בעגרינדעטע, בעזונדערס, אז עס איז אביעקטיוו פעסטגעשטעלט געווארען, אז אלע שאסען אויף די פויערן זענען אפגעגעבען געווארען אין זייערע פלייצעס, עווענטועל פון הינטען. אויך אין די פאקטישע אומשטענדען פון פראצעס, האט דאס געריכט נישט געזעהען קיין שום בעווייזען, וואס זאלען עדות זאגען, אז די שיסער האבען געהאנדעלט אונטערן איינפלוס פון שטארקער גייסטיגער אויפרעגונג.

ביים אויסמעסטען די פארמשפטע די שטראפען, האט דאס געריכט גענומען אין אכט די געוואלדיגע שעדליכקייט פאר דער מלוכה און געזעלשאפט [illegible] פון מאסען ארויסטרעטונגען, די מאטיוון און בעדינגונגען פון דער האנדלונג, ווי אויך די ראלע און אביעקט ווע פאלגע פון דער האנדלונג פון יעדען פון די בעשולדיגטע, און איבערקומענדיג, אז אהן שום ספק זענען איניגע [illegible] די בעשולדיגטע נאר צוליב א צופאל ארונטערפאללענדיג אונטער דער אייגענטימליכער מאסען פסיכאלאגיע אריין אויף דעם פאר-פערברעכערישען וועג, אז דאס זענען מענשען, וואס [illegible] איצט געריכטליך נישט בעשטראפט געווען, צוליב וואס עס ענטשטעהען בעדינגונגען אפצולעגען די שטראף, געהאלטען פאר צוועקמעסיג דאס אויספיהרען די שטראף איניגע פון די פארמשפטע אפצולעגען.

פון די פוילישע אנגעקלאגטע זענען פארמשפט געווארען

יוזעף סמושאלקאווסקי — 6 חדשים, יוזעף פיטלעווסקי, יוזעף אלשעווסקי, סטאניסלאוו קאצפערסקי, שטשעפאן זאריכטא צו 1 יאהר טורמע, יוזעף טשומאק 6 חדשים טורמע, פראנצישעק קאזלא 8 חדשים טורמע, יאן פלארטשאק, סטאניסלאוו באנקעוויטש, סטאניסלאוו קאצפושאק צו 8 חדשים טורמע

אלע 4 פוילישע אנגעקלאגטע אנטאני פראנטשקעוויטש, סט. פראנטשקעוויטש, גוסטאוו איוואנסקי, פראנצישעק קווינטעווסקי, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין דערמארדען די מינקאווסקים זענען פולשטענדיג בעפרייט געווארען.

דאס געריכט האט אויך אנערקענט די פוילישע ציוויל-תביעה.

יידישע פארמשפטע אויפגענומען רוהיג דעם אורטייל

צוזאמען זענען בעפרייט געווארען 19 פערזאן, פון זיי 16 פאליאקען און 3 יודען.

די בעפרייטע יודען זענען: יענקל קירשענצווייג, משה צוקער און יעקב בארנשטיין.

נעכטען זענען ארויסגעלאזט געווארען פון תפיסה 6 יודישע און 32 קריסטליכע אנגעקלאגטע

שבת, מיטאג-צייט, זענען בעפרייט געווארען פון ראדאמער תפיסה 32 פון די קריסטליכע אנגעקלאגטע אין פשיטיקער פראצעס. 8 פון זיי זענען בעפרייט געווארען אויפ'ן יסוד פון געריכטס-אורטייל, 7 — איז אפגעלעגט געווארען דאס אויספיהרען פון די בעקומענע שטראפען, 17 זענען בעפרייט ביז דער אפעלאציע און געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

פאר דער תפיסה זענען זיי אפגעווארט געווארען דורך די וויכטיגסטע ענדעקישע טוער מיט אדוואקאט גאיעוויטש בראש. די בעפרייטע זענען **מיט פאראד אפגעפיהרט געווארען אין ענדעקישען לאקאל**, וואו זיי זענען פייערליך אויפגענומען געווארען, עס זענען געהאלטען געווארען רעדעס, געמאכט געווארען פאטאגראפישע אויפנאהמעס א. א. וו.

אביסעל שפעטער זענען ארויסגעלאזט געווארען פון תפיסה 6 פון די אנגעקלאגטע יודען: יעקב בארנשטיין און צוקער, וועלכע זענען בעפרייט געווארען אויפ'ן יסוד פון געריכטס-אורטייל, משה פערשט, וועמען דער אויספיר פון דער שטראף איז אפגעלעגט געווארען, קרענגעל, זיידע און האגיג, זענען בעפרייט געווארען ביז צו דער אפעלאציע און זענען געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

יענקל קירשענצווייג, וועלכען דאס געריכט האט בעפרייט, איז געבליבען אין תפיסה, ווייל ער האט אפצוזיצען אין קארצער 3 טעג.

בעת די דערמאנטע יודישע אנגעקלאגטע האבען זיך געזעגענט מיט זייערע חברים, וואס זענען געבליבען אין תפיסה, **האבען זיך אפגעשפילט הארצרייסענדיגע סצענעס.**

די פשיטיקער יודען, וועלכע זענען כמעט אלע בעגאנגען אין ראדאם, פרי אפצואווארטען דעם אורטייל, האבען נאך בעוויזען ארויסצופיהרען אויף שבת. אלס צייכען פון אומענדליכען טרויער און צער, **איז אין קיין יודישע שטוב נישט אנגעצונדען געווארען דאס עלעקטרישע ליכט**; ס'האבען בלויז געברענט די שבת-ליכט.

די ראדאמער ענדעקעס האבען געפרובט צו פייערן זייער נצחון דורך שלאגען יודען אין ראדאם; ס'זענען פערוואונדעט געווארען די יודען לעדערמאן און פאגעלמאן.

די ידיעה פון א ווארשעווער צייטונג, אז איינער פון ריכטער-קאמפלעט, ריכטער בעקערמאן איז געשטארבען שטימט נישט מיט'ן אמת.

די אפעלאציע אין דאזיגען פראצעס, וואס איז אריינגעטראגען געווארען סיי דורכ'ן פראקוראר סיי דורך די פערטיידיגער, וועט פארקומען אנ'ערך אין דריי חדשים ארום אין לובלינער אפעלאציע-געריכט.

פּראָטעסט-שטרייק
געגען דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע
פּראָקלאַמירט אויף דעם קומענדיגען דינסטאג

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש).
אַלע צענטראַל-קאָמיטעטען פון די ציוניסטי-שע אָרגאַניזאַציעס דערונטער אויך פון די רעכטע פּועלי-ציון האָבען אָפּגעהאַלטען אַ פערזאַמלונג און אָנגענומען אַ שאַרפען פּראָטעסט געגען דער נייער אַנטיסעמיטישער כוואַליע, געגען די געשע-הענישען אין פּשיטיק, מינסק-מאַז. און מישלעניק.
עס איז באַשלאָסען געוואָרען דעם קומענ-דיגען דינסטאַג, אַלס פּראָטעסט געגען דער אומער-הערטער אַנטיסעמיטישער כוואַליע צו שליסען די געשעפטען און וואַרשטאַטען אויף צוויי שעה, פון 12 ביז 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

וואַרשאַווער קהלה-ראַט פּראָטעסטירט
געגען דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)
סענאַטאָר טראָקענהיים האָט צוזאַמענגערופען אַ זיצונג פון קהלה-ראַט, אויף וועלכער עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפער פּראָטעסט געגען דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע.

אָנפאַל אויף אַ בית-המדרש אין קאָוונע

קאָוונע, 27 (יט"אַ טעלעגראַפיש).
אין דער פאָרשטאָט פון קאָוונע, אַלעקסאָנ-דערשטאָט איז דאָס בית-המדרש באַוואָרפען גע-וואָרען מיט שטיינער. אַלע שויבען זיינען אויסגע-האַקט געוואָרען. קיין מענשען האָבען נישט גע-ליטען.

אויפרוף פון יוד. קאָלאָ געגען דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע

וואַרשאַ, 27. (יט"א טעל.)
דאָס יודישע קאָלאָ האָט אַרויסגעלאָזט אַן אויפרוף צום יודישען פאָלק אין שייכות מיט דעם פּסק דין אין פּשיטיקער פּראָצעס. אויפ'ן אויפרוף זענען אונטערגעשריבען פּראָפעסאָר שאָר, הרב רו-בינשטיין דעפּ. זאָמערשטיין און דעפּ. גאָטליב.
אין אויפרוף ווערט צווישען אַנדערען גע-זאָגט, אַז דער אורטייל אין פּשיטיקער פּראָצעס האָט אויף אַלע יודען אין פּוילען געמאַכט אַ שרעק-ליכען איינדרוק. די יודען שטעהען איצט אין פּוי-לען אין אַ ביישפּיללאָזען קאַמף. עס איז פאַר זיי נישט פאַרהאַן קיין זיכערקייט פון לעבען און פער-מעגען און קיין רעכט אויף זעלבסטפערטיידיגונג. עס ווערט געטריבען די ווייטגעהענדסטע עקסטער-מינאַציע. גראַנאַטען פון מוראַ'דיגען האָס און שנאה ווערען געוואָרפען אויפ'ן יודישען פאָלק. עס איז נישט פאַרהאַן אַזאַ אומגליקליכע ליגענד, אַזאַ נידערטרעכטיגע באַליידיגונג, וואָס זאָל נישט גע-וואָרפען ווערען אויפ'ן יודענטום. דער פּשיטיקער פּראָצעס איז פאַר'ן פּוילישען יודענטום אַ נייער שווערער פּרוב.
ווייטער ווערט אין אויפרוף געזאָגט, אַז די יודען אין פּוילען מוזען איצט בילדען אַ שטאַר-קע און פעסטע וואַנד בכדי זיך צו שיצען געגען פערטיידיגונג. עס איז נויטיג צו זאַמלען דעם גאַנ-צען מוט און קראַפט. עס איז איצט נישט פאַרהאַן קיין אַנדערער וועג. עס איז איצט נישט מעגליך קיין אינדיווידועלער וועג. עס וועט שווער זינדיגען געגען יודישען כלל יעדער, וואָס וועט אין דער איצטיגער צייט אַרויסווייזען, שרעק אָדער שוואַכ-קייט.
דער אויפרוף ווערט פאַרענדיגט מיט דעם גלויבען, אַז די גערעכטיגקייט וועט סוף כל סוף זיגען.

דאַנק-דעפּעשע פון צ. ק. פון „מזרחי"
צו די פערטיידיגער אין פּשיטיקער פּראָצעס

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)
דער צ. ק. פון „מזרחי" האָט אַרויסגעשיקט דאַנק-דעפּעשען צו אַלע פערטיידיגער פון די יודי-שע אָנגעקלאָגטע אין פּשיטיקער פּראָצעס. אין דער דעפּעשע ווערט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די גערעכטיגקייט וועט סוף-כל-סוף זיגען.

ווילנער „סלאָוואָ" קלאָגט אָן דעם וויצע-פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי אין געריכט

ווילנא, 27 (טעלעפאָניש)
דער רעדאַקטאָר פון ווילנער „סלאָוואָ" ס[...] מאַצקעוויטש האָט פערעפענטליכט אַן אַרטיקעל אַלס ענטפער דעם וויצע-פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי אויף זיין רעדע אין סענאַט אין וועלכער ער האָט ער-קלערט, אַז די „סלאָוואָ" צאָהלט נישט קיין שטייערן.
מאַצקעוויטש שרייבט צווישען אַנדערען, אַ[ז] אין די ווערטער פון וויצע-פּרעמיער קוויאַטקאָוו-סקי, אַז „די קריטיק פון זיין פּאָליטיק אין „סלאָ-וואָ" איז אַ נקמה פאַר די שטייער-נאָקאַזען וואָ[ס] מען האָט צוגעשיקט דער צייטונג" זעהט ער [...] באַליידיגונג און דעריבער וועט דער פערלאַג אָ[ן-] קלאָגען דעם מיניסטער קוויאַטקאָווסקי אין געריכט.

די פראַגע פון רעגולירען די אויסלענדישע חובות
ערקלערונג פון דער ספּעציעלער פּוילישער דעלעגאַציע אין ניו-יאָרק

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש).
די פּוילישע דעלעגאַציע, וואָס איז ספּעציעל אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק, האָט מיטגעטיילט דעם פּיטקעלער אַגענץ, אַז צוליב דעם, וואָס דער האַנדעלס-בילאַנס האָט זיך פערערגערט און די רעזערווען פון באַנק פּאָלסקי האָבען זיך פער-קלענערט, וועלען די אויסלענדישע צאָהלונגען דורך עפעקטיווען אַדורכגעפיהרט ווערען אין דער באַנק פּאָלסקי אויף דער קאָנטאָ פון די בעלי חובות.
דער טראַנספער-אָפּצאָהל אויף צו דעקען דעם חוב פון די אויסלענדישע הלוואות איז אָפּ-געשטעלט געוואָרען, אומאָפּהענגיג דערפון וועלען זיך אַנהייבען אונטערהאַנדלונגען מיט אַלע בעלי חובות-לענדער וועגען רעגולירען די ח'בות.
דאָגעגען וועלען אַלע אויסלענדישע הלוואות, וואָס געפינען זיך אין לאַנד האַנאָרירט און אויס-געצאָהלט ווערען אין זלאָטעס.

די לעצטע מאָדעלען זומער-שיך ווי אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון פלעטשאַנעקס בעקומט מען נאָר ביי
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86
בעמ.: אַ ספּעציעלער אויסוואַהל פון מענער-פלעטשאַנקעס!

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 09-[...]
נעמט אָן פון 8–9 פריה און פון 4–8 [...]

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראָסטאָק
צאָהן-אַרצט
סטאָמאַטאָלאָגישע כירורגיע
פּיעראַצקיעגאָ 7 (עוואַנגעליצקאַ)
טעל. 108-26
נעמט אָן פון 3–7 נאָכמ.

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
[Z]ACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אָן פון 12–2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונד.
זונטאָג און חגאות פון 10–12 [...]

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכ[קייט]
טראַוגוטאַ 8, טעל. 89-[...]
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 [...]
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע-[צימער]
פאַר אומבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

וויכטיג פאַר מענער צום זומער-סעזאָן!
ווער ס'וויל טראָגען הויזען
לויט דער לעצטער פּאַריזער מאָדע זאָל זיך ווענדען נאָר צום ערשט-קלאַסיגען ספּעציאַליסט פון הויזען, וועל-כער איז צוריקגעקומען פון פּאַריז
B. Fajwlewicz
אַל. 1 מאַי 2, פראָנט, 1 שטאָק
סרמעסיגטע פּרייזען!
קומט און איבערצייגט אייך!

DR. med. Markowiczowa
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
MONIUSZKI 2
און נעהמט אָן פון 8 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 8 אָוונד.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג-ספּעציאַליסט
צוריקגעקעהרט
D-ra STERLINGA 22,
telefon 174-42.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעצ. פאַר האַרץ-קראַנקהייטען)
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15
נעמט אָן פון 6 ביז 7.30 אָוונד.

Dr. med.
A. STILLER
אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 4–8
פּילסודסקיעגאָ 15,
פראָנט, 2. שטאָק טעל. 206-75.

אַכטונג, הויז-בעזיצער!
ווען איהר רעמאָנטירט אייערע הייזער אָדער וואָוינונגען, געדענקט, אַז דאָס אַלטע
פאַרבען- און כעמיקאַליען-געשעפט א.פ.
„ל. ה. בערגער"
ראָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאַפט צופרידען שטעלען.
בעמערקונג: צעמענט אויף לאַגער.

דערמיט האָב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג' קונדשאַפט, אַז די שוין גוט-בעקאַנטע
„MLECZARNIA WOLFA"
איז געוואָרען איבערטראָגען אויף
זאַוואַדזקאַ 4 טעל. 209-49
און איך גיב ווייטער אַרויס פרישטיקען, יאַרסקע מיטאָגען אויך קאָלאַציעס
און איך פערהאָף, אַז מיינע קונדען וועלען מיך ווייטער בעזוכען.
מיט אַכטונג
ראובן וואָלף.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין בליהענדען עלטער פון 23 יאָהר אונזער ליבע און אומפערגעסליכע טאָכטער און שוועסטער
נ"ע חוה (עוואַ) באַנדע
בת ר' מענדל נ"י
(געוואוינט שרודמיעסקאַ 8)
די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, ד. 28 יוני. 1 בייטאָג פון טהרה-הויז, וועגען וואָס ס'טיילען מיט אין גרויס צער די טיפגעטרויערטע הינטערבליבענע
עלטערן און פאַמיליע.

דער קעלבער-שעכטער-פעראיין
פאַרזשעטשנאַ 10
מאַכט בעקאַנט אַלע מיטגלידער, אַז היינט, זונטאָג, ד. 28 יוני ד. י., 6 אין אָוונט צום 1-טען טערמין און 8 אַ זייגער אָוונד צום 2-טען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלי-דער, קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל די יעהרליכע
אַלגעמיינע פערזאַמלונג
מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואַהלען פון אַ פאָרזיצער; 3) וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג; 4) וואַהלען פון רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 5) ענדערען די סטאַטוטען; 6) פרייע פאָרשלאָגען.
בעמערקונג: אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען אין זייער אייגענעם אינטערעסע פּינקטליך צו ערשיינען.

דאָס בילי-ערפּעבטע יודישע אָפּטיק-געשעפט

„OPTICUM"
28 פּיעטריקאָווער 28
בעזיצט אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָמ-בינירטע גלעזער, טערמאָמעטערס.
אַלעס צו די ביליגסטע פּרייזען.
ס'ווערען אויך אויסגעפיהרט רעצעפּטען פּינקטליך און רעעל. — געדענקט די אַדרעס:
28 פּיעטריקאָווער 28.

תנועת אחדות ישראל
בלאָדז, זאַוואַדזקאַ 29.
היינט, זונטאָג, דעם 28. יוני, 8 אָוונד קומט פאָר
אַ קאָלעקטיווער רעפעראַט
מיט דער בעטייליגונג פון
הרב משה אידעסים,
מיטגליד פון צ.ק. פון אחדות ישראל אין פּוילען, יעקב הערץ און שמואל אפּעלבוים
א.ד.ט. „אחדות ישראל און איהרע היסטאָרישע אויפגאַבען"

Starszy Felczer
M. Rubinsztein
Łódź, ul. Piłsudskiego 57
tel. 178-12.
נעמט אָן פון 9–10 פריה און 5–7 נאָכמ.

DR. MED.
B. Mrówka
CHOROBY WEWNĘTRZNE
11 LISTOPADA 32
tel. 183-09 i 227-23
powrócił
przyjmuje od 3–4 popoł.
(prócz niedziel i świąt)

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און אורגין-קראַנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אָן פון 4—7 נאָכמיטאָג
צוריקגעקעהרט.

אַראַבישער אַטענטאַט אויף אַ מיליטערישן צוג

1 ענגלישער זעלנער און 1 באַהן-אינזשיניער דערהרג'ט, 2 שווער-פאַרוואונדעט

ערקלערט אויסנאַהם-צושטאַנד אויף אַלע באַהן-ליניעס אין ארץ-ישראל

ירושלים (יט"א) איין בריטישער זעלנער און אַ באַהן־אינזשיניער זענען היינט (פרייטאָג) דערהרגעט געוואָרן אין אַ באַהן־קאַטאַסטראָפע אויף דער ליניע לוד—חיפה.

די קאַטאַסטראָפע איז פאַראורזאַכט געוואָרן דורך אַראַבישע טעראָריסטען, וועלכע האָבן צונוי־ מען אַ באַהן־בריק, איבער וועלכער דער צוג האָט געזאָלט דורכפאָהרען, און אין רעזולטאַט איז דער לאָקאָמאָטיוו און צוויי וואַגאָנען אַראָפּ פון די רעלסען.

פון אונטער די צושמעטערטע וואַגאָנען האָט מען אַרויסגעשלעפּט אַ שווער־פאַרוואונדעטן דעם געהילפס־אינזשיניער. אין אַ שווערן צושטאַנד געפינט זיך אויך אַן אַנדער בריטישער זעלנער.

די קאַטאַסטראָפע איז געשעהן 3 קילאָמעטער פון לוד.

דאָס מיליטער, וואָס האָט זיך געפונען אין די נישט־בעשעדיגטע וואַגאָנען האָט געעפענט אַ פייער אויף די אַראַבער. וואָס האָבן זיך געפונען נישט ווייט פון אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע און וועלכע האָבן תיכף נאָך דער קאַטאַסטראָפע אָנגעהויבן בעשיסן דעם צוג.

אין געפאַנגענשאַפט איז גענומען געוואָרן איין אַראַבער, וועלכער איז פריהער פאַרוואונדעט געוואָרן. מען האָט ביי איהם געפונען אַמוניציע.

אַרבייטער זענען גערופן געוואָרן אויפן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע, כדי פריי־צו־מאַכען דעם וועג און פאַרריכטן די באַהן־בריק.

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

פון היינטיגען טאָג אָן איז ערקלערט געוואָרן אויסנאַהמס־צושטאַנד אויף 500 מעטער פון ביי־ דע זייטען אויף אַלע באַהן־ליניעס אין ארץ ישראל. דער אויסנאַהמס־צושטאַנד איז חל פון 7 אַ זייגער פאַרנאַכט ביז האַלב 5 פאַרטאָגס. אַ אויסנאַהם ווערט נאָר געמאַכט אויף דער באַהן־ליניע עפולה — בית שאן, ווי אויך די ליניעס, וואָס געהען אַדורך אין שטאָט און דערפאַר.

די אַראַבישע „ציימונג" „אל איסלאַמיע" איז אָפּגעשטעלט געוואָרן אויף 10 טעג.

היינט האָבן אָנגעהויבן צו פונקציאָנירן די שנעל־געריכטען. איין אַראַבער ביי וועלכען מען האָט געפונען אַ ביקס איז פאַרמשפט געוואָרן אויף 2 יאָהר תפיסה.

אַ שלאַכט צווישן טעראָריסטען און מיליטער נעבן שכם

דריי אַראַבער דערהרגעט, צוויי זעלנער פאַרוואונדעט

ירושלים (יט"א) היינט (פרייטאָג) פריה האָט אַ באַנדע אַראַבישע טעראָריסטען אָנגעגריפען אַ מיליטער־פּאַטראָל נעבן עין־ארמיאה אויפן וועג קיין שכם. צווישן פּאַטראָל און די טעראָריסטען האָט זיך אָנגעהויבן אַ שווערע שלאַכט.

אין אַ קורצער ווייל שפּעטער האָבן טעראָריס־ טען אָנגעגריפען אַ וואַך פון פיר שאָטלענדישע זעל־ נער, וואָס האָבן בעגלייט אַרבייטער צו פאַרריכ־ טען איבערגעריסענע טעלעפאָן־ליניעס צווישן עין כ־יא און שכם.

די באַנדע איז בעשטאַנען פון מעהרערע צענ־ דליג אַראַבער, וואָס האָבן בעהאַט לערך 40 ביז 50 ביקסען. די טעראָריסטען האָבן געשריגען צו די אַרבייטער און געגעבן זיי צייכענס, אַז זיי זאָלען אַנטלויפען, און ווען די אַרבייטער האָבן עס געטון, האָבן די טעראָריסטען געעפענט אַ האָגעל שאָסען אויף די זעלנער. צוויי זעלנער זענען פאַרוואונדעט. פון ראַמאַלאַה זענען אָנגעקומען פאַרשטאַרקונגס־ קרעפטען. עס זענען אויך אַרויסגעפלויגען אַעראָ־ פּלאַנען, וואָס האָבן אָנגעהויבן בעשיסן די באַנדיטען, וועלכע זענען אַנטלאָפען און אַוועקגע־ טראָגען דריי מאַן, וואַהרשיינליך דערהרגעטע. דאָס מיליטער האָט אָנגעהויבן אַ געיעג נאָך די טעראָ־ ריסטען, וועלכע האָבן זיך בעהאַלטען אין די בערג.

אין משך פון היינטיגען טאָג זענען נאָך אויס־ געפיהרט געוואָרן אַ רייהע אַנדערע טעראָר־אַקטען.

אַראַבער האָבן געשאָסן צו אַ בעוואָפענטן וואַגאָן נעבן לובאַן. איין אַראַבער איז פאַר־ וואונדעט געוואָרן. ער איז אַנטלאָפען.

אין טבריה איז געווען אַ שיסעריי צווישן אַרא־ בער און פּאָליציי.

נעבן צמח האָבן עקספּלאָדירט צוויי באָמבעס.

ירושלים. (יט"א) נעכטען ביינאַכט איז אַ פּאַטראָל אויפן וועג ירושלים — יפו בעשאָסען געוואָרן דורך אַראַבישע טעראָריסטען.

אין ירושלים זענען אין משך פון דער נאַכט פאָרגעקומען שיסערייען אין פאַרשידענע פונקטען פון שטאָט. צווישן אַנדערען איז פאָרגעקומען אַ שיסעריי נעבן קינג־דוד־האָטעל.

אַ בריטישער סערזשאַנט איז פאַרוואונדעט געוואָרן בעת אַן אָנפאַל אויף אַ מיליטער־פּאַטראָל נעבן קופא־געניס.

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

אַ מיליטערישער פּאַטראָל האָט היינט אין צפון־ ארץ־ישראל בעמערקט אַ גרופּע אַראַבער. אויף דער אויפפאָדערונג פון פּאַטראָל זיך אָפּצושטעלען האָט די באַנדע זיך געגרייט צו שיסען, דער פּאַטראָל האָט געעפענט אַ שיסעריי, 1 אַראַבער איז געפאַלען טויט, איינער איז פאַרוואונדעט געוואָרן. גלייכצייטיג האָ־ בען אַראַבישע באַנדעס בעשאָסען די ענגלישע אַעראָפּלאַנען.

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין יאַרדשור איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישן מיליטער און אַראַבישע באַנדעס, אין אַראַבער איז דערהרג'עט געוואָרן. ס'זענען אַרעס־ טירט געוואָרן 2 אַראַבער און 1 אַראַבישע פרוי.

בעת אַ צוזאַמענשטויס נעבן בלילה איז 1 אַרא־ בער פאַרוואונדעט געוואָרן, 4 זענען אַרעסטירט געוואָרן.

געשטאָרבן אַ בריטישער קאַפּראַל פון די וואונדען אין קאַמף מיט אַראַבער

ירושלים (יט"א). פון די וואונדען, וואָס ער האָט נעכטען בעקומען אין קאַמף פון מיליטער מיט אַראַבער נעבן שכם, איז היינטיגע נאַכט געשטאָר־ בן דער ענגלישער קאַפּראַל דזשעמס האַנטער.

מיט דער הילף פון פּאָליציאישע שפּירהינד איז די מאַכט געקומען אויף די שפּורן פון טייל אַראַבישע אָנפאַלער אויף עטרות. איין אַראַבער איז אַרעסטירט געוואָרן אין בית־חנינה. ביים אַרעס־ טירטען האָט מען געפונען 73 פּאַטראָנען אַמוניציע און איינינע פּעטאַרדעס מיט קנויטען.

אין חיפה זענען ביינאַכט אַרעסטירט געוואָרן פינף קאָמוניסטען.

אַן אַראַבישע באַנדע האָט אויסגעפיהרט אַן אָנ־ אַנגריף אויף דעם ישוב קרית־ענבים צו מזרח פון ירושלים אויפן וועג קיין יפו. די קאָלאָניסטען האָ־ בען געשטעלט אַ ווידערשטאַנד. פּאָליציי האָט אָפּ־ געטריבן די אָנפאַלער מיט דער הילף פון מאַשי־ נען־געוועהר.

אין דער נעכטיגער אַקציע פון מיליטער געגען די אַראַבישע באַנדעס נעבן שכם האָט זיך בעטיי־ ליגט אַן אַפּטיילונג פון פיר געפּאַנצערטע אויטאָ־ מאָבילען. אַעראָפּלאַנען האָבן בעשאָסען די באַנ־ דיטען, וואָס האָבן זיך אויסבעהאַלטען אין די בערגיגע געגענדן אַרום שכם.

גרונדלאָזע ידיעה וועגן זעכציג טויזענד אַראַבער אין עבר-הירדן

סענסאַציאָנעלע דעפּעשע פון „ניוס קראָניקל"

לאָנדאָן, (יט"א). דער היינטיגער „ניוס־ קראָניקל" טיילט מיט פון אַמאַן, דער הויפּט־שטאָט פון עבר־הירדן, אַז דאָרט איז פאָרגעקומען אַ קאָנ־ פערענץ, אין וועלכער עס האָבן זיך בעטייליגט 200 שייכען פון בעדואינער־שבטים אין עבה"י. די שייכען־קאָנפערענץ האָט אויסגעאַרבייט און איבער־ געשיקט אַ מעמאָריאַל צו דער א"י־רעגירונג, שטע־ לענדיג איהר אין דער פאָרם פון אַן אולטימאַטום די פאָדערונג, אַז זי זאָל נאָכגעבן די פאָדערונגען פון די א"י־אַראַבער (אָפּשטעלען די יודישע אימי־ גראַציע, פאַרבאָטען באָדען־פאַרקויף און איינפיהרען אַ נאַציאָנאַלע רעגירונג אין א"י.) פאַר דער אויס־ פיהרונג פון די פאָדערונגען ווערט דער א"י־רע־ גירונג געשטעלט דער אולטימאַטיווער טערמין פון 10 טעג. די בעדואינער־שייכען דראָהען, דאָס אויב דאָס אולטימאַטום וועט נישט אויסגעפיהרט ווערען, וועלען 60 טויזענד בעדואינער פון עבה"י איבער־ שרייטען דעם ירדן און קומען קיין א"י צוהילף זייערע „אַראַבישע ברידער אין א"י."

„ניוס קראָניקל" בעמערקט, אַז דער עמיר פון עבר־הירדן, אַבדולאַה, טרעפט אָן וואָס ווייטער אויף אַלץ גרעסערע שוועריגקייטען, ביים צוריקהאַלטען זיין פאָלק פון רעאַגירען אויף די געשעהענישען אין א"י.

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

ווי יט"א דערוויסט זיך, איז די ידיעה פון „ניוס קראָניקל" וועגן די 60 טויזענד בעדואינער ה.שלסט ווילען איבערשרייטען די פּאַלעסטינער גרע־ ניץ און זיך פאַראייניגען מיט די אַראַבישע טעראָ־ ריסטען איז פולשטענדיג גרונדלאָז.

אַראַבישער הויפּט - ראַט ענטפערט דעם קאָלאָניען-מיניסטער

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אַראַבישער הויפּט־ראַט האָט פאַרעפענט־ ליכט אַן ענטפער אויף די ערקלערונגען פון קאָלאָ־ ניאַל־מיניסטער אָרמסבי־גאָר אין ענגלישען פּאַרלאַ־ מענט. די אַראַבער ערקלערען אַז זיי האָבן קיינ־ מאָל נישט אַקצעפּטירט די שאַפונג פון אַ נאַציאָ־ נאַלער יודישער היים אין פּאַלעסטינא. זיי פאַרלאַנגען ווייטער, אַז מ'זאָל ערפילען די הבטחות, וואָס מען האָט זיי געגעבען אין די יאָהרען 1916 און 1920; זיי האַלטען, אַז דאָס יודישע אויפבוי־ווערק איז אַ געפאַהר פאַר זייערע נאַציאָנאַלע אינטערעסען. דער שטרייק — שרייבען די אַראַבער — איז אַ לעגאַל מיטעל צו צווינגען די ארץ ישראל רעגירונג אָפּ־ צושטעלען די יודישע עליה און פאַרהינדערן דעם באָדען־פאַרקויף.

פאַרשטאַרקטע וואַך אויף דער ענגליש-סירישער גרעניץ

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

פון ביירות מעלדעט מען, אַז די פראַנצויזישע מאַנדאַטען־מאַכט האָט פאַרשטאַרקט די וואַך אויף דער ענגליש־סירישער גרעניץ כדי אויסצומיי־ דען דעם געוועהר שמוגעל קיין פּאַלעסטינא.

מעמאָריאַל פון אַראַבישע בעאַמטע

36 העכערע אַראַבישע בעאַמטע האָבן איי־ בערגעגעבען דער א"י־רעגירונג אַ מעמאָריאַל וועגן דער איצטיגער לאַגע אין ארץ ישראל.

און בן-שמן.

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

נעכטען ביינאַכט האָבן די אַראַבער אָנגעגרי־ פען די קאָלאָניעס אין מוצא און בן־שמן. די אָנ־ גריפען זענען אָפּגעשטויסען געוואָרן מיט דער הילף פון מיליטער.

אַרעסטירט 26 אַראַבער אין לוד

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין לוד איז פּראָקלאַמירט געוואָרן אויסנאַהמס־ צושטאַנד. פאַר איבערשרייטען די תקנות פון אויס־ נאַהמס־צושטאַנד זענען אַרעסטירט געוואָרן 26 אַראַבער.

שיסעריי אויף דער באַהן-ליניע לוד—יפו

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער היינטיגער אָפיציעלער קאָמוניקאַט טיילט מיט, אַז אויף דער באַהן־ליניע נעבן מאַדזשאַל (?) זענען געוואָרפען געוואָרן 2 באָמבעס. נעבן באר־ שבע, איז אויפגעריסען געוואָרן אַ בריק. אויף דער באַהן־ליניע לוד — יפו איז געקומען צו אַ שיסעריי מיט אַראַבער. איין אַראַבער איז פאַרוואונדעט גע־ וואָרען.

אַראַבישע אַדוואָקאַטען פּראָטעסטירן

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

אַראַבישע אַדוואָקאַטען האָבן פאַרעפענטליכט אַ פּראָטעסט געגען דעם צושטערען די אַלטע הייזער.

עטליכע הונדערט מויל-אייזלען קיין ארץ ישראל

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

די ארץ ישראל־רעגירונג האָט בעשלאָסען צו ברענגען פון ציפּערן עטליכע הונדערט מויל־אייזלען, בכדי צו קאָנען ערפאָלגרייך קעמפען מיט די אַראַ־ בישע טעראָריסטען־באַנדעס, וועלכע בעהאַלטען זיך אויס אין די בערג.

5000 פונט שטערלינג קאָנטריבוציע

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף דער שטאָט לידא איז אַרויפגעלעגט גע־ וואָרען אַ קאָנטריבוציע פון 5000 שטערלינג צוליב דעם וואָס די צוגען זענען דאָרט כסדר בעשאָסען געוואָרען.

תענית-ציבור אויף שבעה-עשר בתמוז

ירושלים (יט"א) די רבנות־הראשית פון יפו — תל־אביב האָט היינט אַרויסגעגעבען אַ קול־קורא צו די יודען אויף דער גאַנצער וועלט צו פאַרוואַנדלען דעם תענית פון י"ז תמוז אין אַ תענית לטובת א"י. אין דעם זין זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען רעפּעשען צו אַלע גרעסערע יודישע קהלות און רבנים אויף דער גאַנצער וועלט.

בריוו-אויסטויש צווישן דעם סענאַטאָר היימאַן-יאַרעצקי און וויצע - פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי

בריוו פון סענאַטאָר היימאַן - יאַרעצקי

דער סענאַטאָר היימאַן יאַרעצקי האָט פאַר־ עפענטליכט אין דער פּרעסע פאָלגענדע בריוו:

„געעהרטער הער וויצע־פּרעמיער"! אויף דער מיטוואָכדיגער זיצונג פון סענאַט האָט איהר גע־ האַלטען פאַר ריכטיג צו ערקלערען, אַז אין מיינע אָפיציעלע פאָרמולאַרען אין די זעזאָנאַניעס פון הכנסה שטייער איז אָנגעגעבען געוואָרען אַזויפיל הכנסה וויפיל עס פאַרדינט אַ אַלטער מיניסטעריאַל ראַט: די דאָזיגע ערקלערונג האָט געמוזט אַרויסרופען אַ איינדרוק, אַז איך צאָהל דעם מלוכה אוצר אַ פולשטענדיג אונבעדייטענדע סומע.

איך ערקלער דעריבער, אַז דער שטייער פון מיין פּערזענליכער הכנסה בעטרעפט יעהרליך 30 טויזענד זלאָטיס. דער דאָזיגער שטייער ווערט דורך מיר רעגולער און פּינקטליך בעצאָהלט. איך רעד שוין נישט וועגען דעם, אַז דער הכנסה־שטייער פון דער געזעלשאַפט פון וועלכער איך בין פּרעז־ עס בעטרעפט 250 טויזענד זל. יעהרליך און דער דאָזיגער שטייער ווערט אויך פּינקטליך גע־ צאָהלט.

איהר הער מיניסטער האָט די מעגליכקייט צו קאָנטראָלירען די ריכטיגקייט פון מיינע בעהויפּ־ טונגען, איך צווייפעל נישט, אַז איהר וועט פעסט־ שטעלען די דאָזיגע פאַקטען און אַלס קאָנסעקווענץ אָפּלייקענען דאָס וואָס איהר האָט געזאָגט פון דער סענאַט טריבונע. איך צווייפעל נישט, אַז איהר וועט דאָס טון, ווייל דאָס וואַרפט אויף אַ מיטגליד פון אַ געזעצגעבערישער קערפּערשאַפט אַ נישט ריכטיגען פאַרדאַכט, וואָס געהייסן אַריינפיהרען אין די פּאַרלאַמענטאַרישע מנהגים אַ פאַקטאָר, וועל־ כען נישט איהר, הער מיניסטער, און נישט איך און אויך קיין שום עהרליכער מענש, וואָלט אַזעל־ כעס נישט געוואָלט זעהען.

צוליב דעם, וואָס דער דאָזיגער פאָרוואורף איז מיר געמאַכט געוואָרען עפענטליך, פאַרעפענט־ ליך איך אויך דעם דאָזיגען בריוו אין דער פּרעסע.

אַלעקסאַנדער היימאַן־יאַרעצקי, סענאַטאָר פון דער פּוילישער רעפּובליק".

בריוו פון ווי.-פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)

אין שייכות מיט'ן בריוו פון סענאַטאָר היימאַן־ יאַרעצקי, וואָס איז פאַרעפענטליכט געוואָרען אין דער פּרעסע, האָט דער פינאַנץ־מיניסטער אינזשי־ ניער קוויאַטקאָווסקי אַרויסגעשיקט צום סענאַטאָר היימאַן יאַרעצקי פאָלגענדען בריוו:

„געעהרטער הער אַלעקסאַנדער היימאַן יאַר־ עצקי". אויף דער זיצונג פון דעם סענאַט פון 24 ד. ח. האָט איהר געפונען פאַר פּאַסיג זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג מיט אַ רייהע פראַגען וועגן דער פּוילישער דעוויזען פּאָליטיק, דערביי זענען אין די „אָנפראַגען" בעריהרט געוואָרען דאָס פּראָבלעם, וואָס איז דער אינהאַלט פון די געשפּרע־ כען וועלכע די רעגירונג פיהרט מיט די אויסלענדישע בעלי־חובות. איהר האָט געהאַלטען פאַר פּאַסיג צו בעריהרען די דאָזיגע פראַגען דווקא דאַן, ווען די דורך דער פּוילישער רעגירונג אַרויסגעשיקטע קיין אויסלאַנד דעלעגאַציעס וועלען אַדורכפיהרען די דאָזיגע געשפּרעכען און שטרעבען צו דער בעס־ טער פאַרזיכערונג אין די נייע בעדינגונגען פון דעוויזען אומזאַץ די אינטערעסען פון פּוילישען ווירטשאַפטליכען לעבען און צו געפינען די בעסטע לעזונגען. וואָס זאָלען מעגליך מאַכען די פאָרט־ זעצונג פון אונזער ביזאַיצטיגען וועג פון גוטע ווירטשאַפטליכע און פינאַנציעלע בעציהונגען מיט אויסלאַנד.

דאָס בעריהרען דורך אייך דווקא אין די דער מאָהנטע בעדינגונגען די דערמאָהנטע פראַגען פון דער פּאַרלאַמענטס־טריבונע איז געווען זעהר נישט געהעריג, נאָך מעהר, אַז אַלס סענאַטאָר פון דער פּוילישער רעפּובליק און מענש, וואָס איז גוט בעק־ קאַנט מיט דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון דער מלוכה, האָט איהר זיך אָהן שום ספק אָפּגעגע־ בען אַ חשבון דערפון, אַז די רעגירונג האָט אין סטאַדיום פון פיהרען די געשפּרעכען מיט אויסלאַנד, נישט קענען אייך ענטפערן אויף די געשטעלטע פראַגען.

האַבענדיג אין זין די דאָזיגע אומשטענדען ווי אויך אָבסערווירענדיג די פּרעסע קאַמפּאַניע אויף די שפּאַלטען פון די אָרגאַנען פון דער גרופּע צו וועלכער אויך איהר הער סענאַטאָר געהערט, וואָס איז לעצטענס געפיהרט געוואָרען, האָב איך פון מיין זייט געהאַלטען פאַר ריכטיג צו ציטירען עטליכע פאַקטען, וואָס שטעלט די דאָזיגע קאַמ־ פּאַניע אין געהעריגען ליכט, ווי אויך צו מעל־ דען דער עפענטליכקייט די אינפאָרמאַציעס, וואָס מען האָט מיר צוגעשטעלט וועגן אייערע שטייער זעזאָנאַניעס.

צוליב דעם פעסטשטעלען, וואָס איהר האָט געמאַכט אויף דער זיצונג פון סענאַט, אונאָפּהענ־ גיג פון אייער בריוו פון 25 ד. ח. האָב איך תיכף פאַראָרדנעט, אַז די פראַגע פון די שטייער־ ערן, וואָס איהר צאָהלט זאָל קאָנטראָלירט ווערען ביי דער בעריקזיכטיגונג פון אַלע אייערע הכנסה קוועלען.

דער רעזולטאַט פון דער דאָזיגער קאָנטראָל — אויב איהר הער סענאַטאָר ווינשט זיך דאָס — וועל איך פאַרעפענטליכען, ווייל איך האָב נישט געהאַט און האָב נישט בדעה פאַרצושטעלען דעם פאַק־ טישען צושטאַנד, אויף אַ נישט גענויער פּינקט־ ליכען אופן.

דעם אינהאַלט פון „דעם דאָזיגען בריוו טייל איך מיט דער עפענטליכקייט".

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

דיר. דוד צעלמייסטער

דער יודישער טעאטער-עולם בעגריסט דעם בעריהמטען אמעריקאנער סטאר, דעם שטערן אויף דער יודישער ביהנע

פסח'קע בורשטיין

וועלכער טרעט אויף מיטוואך, דעם 1 יולי 9 אוונט איז דער פרעמיערע

פון זיין נייעסטער אמעריקאנער אפערעטע. וואס האט געהאט אין אמעריקא אן'אונגעהויערען ערפאלג

ד' ע ר בלאנדער ציגיינער

אויסער דעם ליבלינג פסח'קע בורשטיין נעמען אויך אנטייל די בעקאנטע ארטיסטען

און

נאדיא קארעני יעקב פישער

מיט דעם געקליבענעם אנסאמבל, לויט א. ב. מאניא מאניעלא, נעמי נאטאן, נאדיא קארעני ליזא שלאסבערג, שמחה וויינטרויב, קאראל וויינבערג, מארס מאראווסקי, חיים ניסענצוויג, דוד ספיוואק, יעקב פישער.

הערליכע מוזיק ▬ גלענצענדער באלעט ▬ אויסגעצייכענטע אויסשטאטונג ▬ דעקאראציעס ▬ קאסטיומען. ▬ דיריגענט: דוד בייגעלמאן.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

אינטערפעלאציע אין סיים

וועגן די געשעהענישען אין מישלעניץ

ווארשא, 27 (ספ. טעל.)

אויף דער פרייטאג'דיגער זיצונג פון סיים האט דעפ. הילע אריינגעטראגען פאלגענדע אינטערפעלאציע וועגן רויב-אנפאל פון דער ענדעקישער פארטיי אין מישלעניץ:

אין דער נאכט פון 23-טען יוני האט דער אינזש. אדאם דאבאשינסקי, אנ'אגראריער, פארזיצער פון דער ענדעקישער פארטיי אין קראקע, ארגאניזירט אין כאראכאוויטש (הינטער קראקע) א פערזאמלונג פון 100 מענשן. וועלכע ער האט דערנאך געפיהרט קיין מישלעניץ. אויפ'ן וועג, אין דארף גלאנאטשעוו, הינטער מישלעניץ, האבען זיי איבער געשניטען די טעלעפאן-דראטען.

נאכ'ן אנקומען קיין מישלעניץ, האבען זיי אויף אנ'אפנארישען אופן אנגעקלאפט אין דער טיר פון דארטיגען פאליציי-פאסטערונעק, זאגענדיג, אז זיי זענען געקומען מעלדען וועגען א גנבה. ווען מען האט זיי די טיר געעפענט, האבען זיי מיט א טעמפער זאך א קלאפ געגעבען דעם פאליציאנט אין קאפ אריין. דערנאך זיך אריינגעריסען אין לאקאל, דעמאלירט די איינארדנונג און צוגערויבט די ביקסען.

מיט די ביקסען זענען זיי אוועק איבער דער שטאט און גענומען אויפהאקען געוועלבער, וואס זיי האבען אויסגעפיהרט מיט העק און אייזערנע דרענגער. א טייל סחורה האבען זיי פערניכטעט און פערברענט און א טייל מיטגענומען מיט זיך (אויסגעשרייען: א חרפה !)

דער אינזש. אדאם דאבאשינסקי האט די גאנצע צייט אנגעפיהרט מיט דער אקציע, האט ארויסגעגעבען בעפעהלען. דערנאך זענען זיי אוועק אין וואלד. עס איז באלד ארגאניזירט געווארען אנ'אבלאווע און א טייל פון זיי האט די פאליציי פערהאלטען. די ארעסטירטע האבען דערקלערט, אז אינזש. אדאם דאבאשינסקי האט זיי אריינגעפיהרט אין א טעות, פערזיכערענדיג זיי, אז מען גייט אפהאלטען א פערזאמלונג אין אנ'אנדערען ארט. ווען זיי זענען געקומען קיין מישלעניץ, האט ער זיי בעדראהט מיט שיסען, אויב זיי וועלען איהם נישט פאלגען.

די אויבענדערמאנטע פאקטען זענען א קליינער פרוב פון דער דעקאנסטרוקטיווער ארבייט, וואס גייט איבערן לאנד, און ווערט אנגעפיהרט פון דער ענדעקישער פארטיי, און וועלכע גלייכצייטיג מיט דער פערשטארקטער קאמוניסטישער טעטיגקייט פערשפרייט כאאס, וואס גראבט אונטער די זיכערקייט פון די בירגער און בע'ראהם זייער פערמעגען, און איז אויך גורם דער מלוכה ערנסטע פערלוסטען. דאס העלפט אויך נישט צו צופארפעס טיגען אין אויסלאנד די גוטע מיינונג וועגען פוילען.

אזוי ווי רוה און ארדנונג אין דער מלוכה זענען די גרונד-בעדינגונגען פארן נארמאלען מלוכה-לעבען, ווי אויך צוליב דעם, וואס סיי די מלוכה און סיי די בירגער דארפען, ווי אמשנעלסטען בעלוינט ווערען פאר די ערנסטע מאטעריעלע שאדענס. וועלכע זענען נאך שווערער, ווייל זיי זענען געמאכט געווארען אין א שווערער צייט פון ווירטשאפטליכען לעבען, דורך אומפעראנטווארטליכע פאליטישע פאקטארען — פרעגט דער אונטערגעשריבענער דעפוטאט דעם אינער מיניסטער:

וואס פאר א פעראדנונגען האט דער אינערן-מיניסטער בדעה ארויסצוגעבען, כדי א סוף צו מאכען צו דער דעסטרוקטיווער טעטיגקייט פון דער ענדעקישער פארטיי אויפן געביט פון גאנץ פוילען, און בעזונדערס אין מערב-גאליציע?

באלד נאכ'ן איבערלייענען די אינטערפעלאציע איז ארויף אויף דער טריבונע דער פרעמיער מיניסטער.

דער פרעמיער האט זיין רעדע געהאלטען אין א זעהר אויפגערעגטען טאן.

ער האט אנגעהויבען מיט די ווערטער:

אין איצטיגען מאמענט שלאגט זיך נאך די פאליציי מיט די רעשטלען פון דער באנדע.

ער האט געזאגט, אז די געשעהענישען אין מישלעניץ האבען צוגענומען דאס בעסטע גוטס, וואס עס שטעלט מיט זיך פאר דער צוטרוי פון איין בירגער צום צווייטען, ווי אויך די דרייליגע רעכט פון נאכסרוה. דער אנפאל אויף דער מאכט אין מישלעניץ, איז ליידער נישט אויסגעפיהרט געווארען דורך א באנדיט, וועלכער איז דערצו געצוואונגען צוליב דער נויט און צוליב'ן פעהלען פון א שטיקעל ברויט, נאר דורך א געבילדעטען מענש, דורך אנ'אינזשיניער, פארזיצער פון דער ענדעקישער פארטיי. עס איז ריכטיג, אז דער פיהרער פון דער באנדע איז געווען אדאם דאבאשינסקי, וועלכער האט אפגענארט די דארפישע יונגעלייט און זיי צוגערעדט, אז זיי זאלען געהן מיט איהם, און דערנאך האט ער זיי פערראטען. ווען מען האט יענע געכאפט, האט ער זיך בעהאלטען, און ער ווערט איצטער געזוכט.

אין ווייטערדיגען טייל פון זיין רעדע האט דער פרעמיער דערקלערט, אז נאטירליך, וועלען די שולדיגע געמשפט ווערען דורכ'ן געריכט, אבער ער, דער פרעמיער און אינערן-מיניסטער אלס אדמיניסטראטאר פון לאנד, קען אויף דעם נישט ווארטען, ער מוז תיכף ארויסטרעטען קעגען דער אקציע, וואס די ענדעקישע פארטיי פיהרט, וואס קען איך טון — האט דער פרעמיער ווייטער געזאגט — אויף צו פערזיכערן די זיכערקייט די סטאראסטוועס און פאליציי-פאסטערונקעס?

איך וועל נישט ארומנעהמען די פראקוראר צמ:ע מיט שטעכיגען דראט און וועל נישט פאר טיפיצירען די סטאראסטוועס.

איך וויל דאך, אז די סטאראסטוועס און די פאליציי-פאסטערונקעס זאלען זיין פאר דער בעפעלקערונג אפען. איך מוז דעריבער טרייבען צו די סאמע ווארצלען פון שלעכטס. איך וועל נישט פער-פאלגען די דארפישע פאראפקעס, נאר די פארזיצערס פון דער פארטיי.

דער פרעמיער האט געענדיגט דערמיט, אז צוויי איינפלוסרייכע מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי וועלען אפגעשיקט ווערען קיין קארטוז-בערעזע.

די רעדע פון פרעמיער איז דורך די דעפוטאטען אויפגענומען געווארען מיט הילכיגע אפלאדיסמענטען.

נאך דער רעדע איז די זיצונג פון סיים געשלאסען געווארען.

דאבאשינסקי'ס באנדע ווערט ווייטער געיאגט

קראקא, 27 (טעלעפאניש).

נאכדעם ווי דער גרעסטער טייל פון דער באנדע, וואס האט געמאכט דעם אנפאל אויף מישלעניצע איז דורך דער פאליציי ארעסטירט געווארען, און די איבעריגע אנטיילנעהמער פון איבערפאל 10 בעוואפענטע אין דער צאהל מיט דאבאשינסקי'ן אין דער שפיץ, מארשירענדיג אין די וועלדער, דעם 25 צוגעקומען צו דער „סכראניסקא" סטארע וויערכי. אין דער „סכראניסקא" האבען די באנדיטען טעראריזירט די דינערשאפט און זיך געהייסען געבען צו עסען. בעת די פאר שעה וואס זיי האבען זיך דארט אויפגעהאלטען האט דאבאשיסק אוועקגעשטעלט פאר דער סכראניסקא א וואך, מורא-האבענדיג, אז די פאליציי זאל איהם נישט איבערפאלען.

פון סטארע וויערכי האט דאבאשיסקי מיט זיינע חברים פרובירט אדורכצובעקומען זיך אין דער זייט פון נאווי-טארג. דערוויסענדיג זיך אבער, אז געדיכטע פאליציי-פאטרולן זוכן איבער דער גאנצער געגענד, האבען זיך די דיווערסאנטען צוריק געצויגען אין דער ריכטונג פון שעניאווא.

דעם 26. ד. ח. פארטאגס האבען די מיטגלידער פון דאבאשינסקי'ס באנדע, מארשירענדיג דורך זייטיגע וועגען, טעראריזירט א פוהרמאן מיט א פוהר, וואס זיי האבען אנגעטראפען אויפ'ן וועג און ארויפזעצענדיג זיך אויף דער פוהר, האבען די געפרובט ארייבערצוקומען קיין ארוואוא. אין דער אומגעגענד פון זובזשיץ האבען זיי זיך אנגעשטויסען אויף א פאליציי פאטראל. עס איז ענטשטאנען א שיסעריי, בעת וועלכער עס איז דער'הרג'עט געווארען איינער פון דער באנדע יוזעף סאכא נאך די איבעריגע דיווערסאנטען, וואס זענען זיך צולאפען איז איינגעארדענט געווארען א אבלאווע. ביים דער'הרג'עטען מאכנא האט מען געפינען א ביקס און א באגנעט.

לעצטע דעפעשען

קראקא, 27 (ספ. טעל.)

לויט דער פעראדנונג פון דער מאכט זענען היינט ארויסגעשיקט געווארען אין איזאלאציע-לאגער אין קארטוס בערעזא ד"ר וולאדיסלאוו מעק, וויצע-פרעזעס פון דער וואיעוואדישער פערוואלטונג אג׳ פרעזעס פון דער פאוויאטאווער פערוואלטונג פון די ענדעקעס אין נאווי-טארג ווי אויך פראנציסשעק יעלאנקעוויטש, וויצע-פרעזעס פון דער וואיעוואדישער פערוואלטונג און וויצע-פרעזעס פון דער קרייז-פערוואלטונג פון דער ענדעקישע פארטיי אין קראקא.

לעמבערג, 27 (טעלעפאניש)

היינט איז פעראפענטליכט געווארען דער אורטייל אין דעם גרויסען פראצעס פון די אוקראינישע טעראריסטען. באנדערא און מיכאל זענען פערמשפט געווארען אויף לעבענסלענגליכע תפיסה; פידהייני, מאלוציא, קאטשמארסקי, סענקיוו און מאשטשיוק — 15 יאהר; ווייטער זענען פערמשפט געווארען ... אנגעקלאגטע פון 2 ביז 4 יאהר.

ב ר ע ל, 27 (ספ. טעל.)

מיט א מעהרהייט פון 160 שטימען ביי 23 וואס האבען זיך אפגעהאלטען, האט דער פארלאמענט אנגענומען דאס געזעץ וועגען א 40-שטונדיגער ארבייטס-וואך.

בוקארעשט, 27 (יט"א טעלעגראפיש)

אין דער שטאט זענען געקומען טויזענדער סטודענטען, יודען ווערען געשלאגען אין די קאפע... פאליציי איינמישונג נישט.

יודישע און נישט יודישע סוחרים אין קעשנעוו האבען זיך פארזאמעלט צו דער מאכט, אז זאל דערהאלטען ווערען די רוה און ארדנונג אין לאנד, ווייל די אונרוהען ברענגען שאדען דעם האנדעל.

אין ראבאלדי איז בעפאלען געווארען דער אברהם ראזענבלאט און איז שווער פערוואונדעט געווארען.

לאנדאן, 27 (יט"א טעלעגראפיש)

דער „דיילי הערלד" שרייבט, אז דער אויסברוך פון די אנטי-יודישע עקסצעסען אין רומעניען איז געקומען צוליב דעם, וואס מאהאם ליפע (דעם קעניג'ס יודישע געליבטע) איז געקומען אין רומעניען.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI

ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראנקהייטען

טראוגוטא 9 טעל. 262-98

נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

י. ל. מינצבערג / סיים־דעפוטאט

מיין ארויסטריט און מיין האנדלונג*)

(אנשטאט דיסקוסיע און פאלעמיק)

שוין אוועק צייט ווי איך א יאטל פון דער יו־דישער פרעסע דורעכט דער אנטריף אויף מיין שטעלונג בעת די סיים־דעבאטע־האנדלונגען מכוח די פולמאכטען פארן מלוכה־פרעזידענט. ווער ס'איז נאר א מושך בשבט סופרים האט געהאלטן פאר זיין חוב נישט אזוי ווייט א שטאך צו טאן מיט זיין פעדער ווי א בריקע צו טאן מיטן פום. פארשטענדלעך זיך, אז דער אריינלאזן אין א דיסקוסיע, צי פאלעמיק, וואלט געווען צוועקלאז. נישט מ'קען איבערצייגן מענשן מיט א פאראויסבאשטימטן צוגאנג און ביוווילי־גע כוונות פנגע מיין פערזאן, אבער האנדלונג נישט ס'איז פראי ארויסצוטרעטן רייד אויף אזעלכע מינים וויכוחים.

אויב איך נעם איצט א וואָרט, טו איך דאָס, **כדי אויפצוקלערן די סיבות פון מיין האנדלונג** — וואָס איז, אויך געווען די האנדלונג פון פרייטר סענאטאר יעקב טראָקענהיים אין סענאט, — און כדי צו בעלייכטן מיין ארויסטריט פאר אונזערע וועהלער און חברים.

בנוגע מיין האנדלונג, וואס האט זיך אויסגעדריקט אין **אפהאלטן זיך פון שטימען פאר די פולמאכטען**, דארף איך קיין לאנגע שהיות, נישט מאכען ווייל דא בין איך בלויז געווען דער שליח־ציבור פון מיינע פאליישע מאנדאט־געבער, וועלכע האבן אויף מיר ארויפגעלעגט דעם בפירושען חוב צו האנדלען דווקא אזוי און נישט אנדערש.

איך מוז דא זיין אויפריכטיג און איבערגעבן פאר דער עפענטליכקייט די שטעלונג פון א געוויסען טייל פון מיינע מאנדאטגעבער — דווקא נישט פון דער אגודה, נאר פון די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, — וועלכע האבן געהאלטן אז ס'ליגט אויף מיר דער חוב נישט בלויז אליין אזוי צו האנדלען נאר ווי ווייט מעגליך צו ווירקען, אז אויך אלע אנדערע יודישע פארלאמענטאריער, ד.ה. די יעניגע, וואס זיצען אנגעשלאסן אין „יודישן קאלא", זאָלען אננעמען די זעלבע שטעלונג. אין דעם פרט האָבען אנגעוועהנע פערזאנען, וואס שפילען א בשדייטענדע ראלע אין יודישן ווירטשאפטליכען לעבען, ביי מאלאפאלניש, סיי פערזענליך, געפרובט זוכען א פארשטענדיגונג מיט די אנפיהרענדע ציוניסטישע אינסטאנציען אין דער דאזיגער ריכטונג. ס'זעמען אפילו טעווען שטימען אז — גאנץ קאנקרעט אויף קיין זאך — דארפען אלע יודישע פארלאמענטאריער שטימען פאר די פולמאכטען.

און אויב איך בין אין ווארשע געקומען א טאג פאר דער סיים־זיצונג כדי צו **אונטערהאנדלען מיט דעפוטאט דר. גאטליב וועגן אנ־איינהייטליכע שטעלונג** און איינשטימיגע מיינונג בנוגע דער יודישער פאליטיק אינם איצטיגען שווערען מצב איז דאס נישט דערפאר ווייל איך האב געהאט זיין דער חכמה און דער מחיה פון דער „יודישער קאלא" נאר דערפאר ווייל אזוי און נישט אנדערש האבען פארשטאנען די אנפיהרענדע אינסטאנצען פונם יודישן ווירטשאפטליכען לעבען וואס האבען צוזאמען מיט דער „אגודת ישראל" מיך אויסגעוועהלט פאר זייער שליח־ציבור אין סיים, און געהייסן זיין זייער טוען און בארכח פאר די פארשטעהער פון די אנדערע יודישע פאליטישע ריכטונגען אין סיים און סענאט.

עד־כאן דער ענין אפהאלטן זיך פון שטימען.

ביי דער דאזיגער געלעגנהייט וויל איך אבער אויך איבערגעבן אנ'ענין וואס איז נישט אין דירעקטער שייכות מיט דער פראגע פון דער אפשטימונג ביי די פולמאכטען, נאר איז ענג פארבונדען מיט דער יודישער פארלאמענטארישער ארבייט אין פוילען בכלל.

אין מבול פון פארשידענע פארדרעהונגען, איז אויך אנגעקומען געוואָרען אז איך זאל האבען קאטעגאריש זיך אקעגענגעשטעלט צו שאפען אנ'איינהייטליכע יודישע רעפרעזענטאנץ. **דאס איז א שקר מוחלט!** דאגעגען איז אמת, אז איך האב אין נאמען פון דער פאליטישער קאמיסיע פון דער אגודה בעת מיין געשפרעך מיט דעפוטאט דר. גאטליב אלס פארשטעהער פון „יודישן קאלא" אויסגעדריקט אונזער גרייטקייט צוצוטרעטן צו אזא מין רעפרעזענטאנץ — פארשטעהט זיך אונטער געוויסע בעדינגונגען.

דעפוטאט דר. גאטליב האט מיר נעמליך פארגעשלאגען, אז פריינד סענאטאר טראקענהיים און איך זאלען אריינטרעטן אין „קאלא" און דערביי זאלען אלע אנגעשלאסענע אין „קאלא" רעזערווירן זיך רעכט דורך מעהרהייטס־אפשטימונגען. דערויף האב איך ערקלערט, אז ביי די יעצטיגע כוחות־פערהעלטנישען פון ביידע גרופען יודישע פארלאמענטאריער קען מען בלויז רעדען וועגען צוזאמענארבייט אויפן יסוד פון פרייער פעראייניגונג און נישט אויפן גרונד פון מעכאנישער מעהרהייט. ס'וואלט דאך אבסאלוט אונמעגליך געווען יעדער מין צוזאמענארבייט, וואס וואלט נישט געווען געבויט אויפן פרינציפ פון פרייער סאלידאריטעט, נאר געמוזט זיין א פועל־יוצא פון איינזייטיגער מאיאריטעט. דאס וואלט געהייסען איינמאל פאר אלעמאל מאכען א שטריך איבער דער גאנצער פאליטישער שיטה פון דער אגודה און צווינגען אונז צו ווערען נאכשלעפער און א ווערקצייג אין די הענט פון דער ציוניסטישער מעהרהייט און איהרע בעשלוסען.

מיר האלטען זיך ביי דער מיינונג, אז פאר יעדען פרייז דארפען מיר זיך בעמיהען צו קומען צו א הסכם אין אונזער פארלאמענטארישער טעטיגקייט, אויף די יסודות, אויף וועלכע ס'איז אויך ביז־אהער דערמעגליכט געווארען א הסכם, ווען ס'האט זיך געהאנדעלט אין אייניגע פון די בלוטיגסטע און וויכטיגסטע פראגען פון יודישען לעבען — אין ענין שחיטה, א הסכם — א נישט־אנגעצייכענטער דורך קיין מעהרהייט, נאר א ספאנטאנישער, וואס איז דיקטירט און צוזאמענגעהאלטען פון אונזער יודישען געוויסען.

און יעצט וועל איך איבערגעהן **צו די פארוואורפען** בנוגע דעם עצם ארויסטריט אין סיים.

ווי איך האב שוין תחילת באמערקט, איז מיר אויסגעקומען מיט דר. גאטליב צו רעדען וועגן אנ־איינהייטליכער שטעלונג צו דער אפשטימונג מכוח די פולמאכטען.

ביי אונזער געשפרעך איז צוו. אגר. אויפגעשוואוסט מען די פראגע ווי וואלטען מיר געהאנדעלט ווען דער פרעמיער סקלאדקאווסקי וואלט געגעבען א פירוש אויף זיין בעריהמטען־ווארטען „אוושעם", היות באלד צוזאמענגעטראפען נאכן דאזיגען געשפרעך, האט מיר דער פרעמיער ערקלערט, אז מיט זיינע ווערטער האט ער בשום אופן נישט געהאט וועלכען ס'איז נאציאנאליסטישן — קאמף אהער באיקאט, נאר געמיינט אויסשליסליך דעם נארמאלען סוחרישן קאנקורענץ־קאמף, האב איך געהאלטן פאר מיין והארליכען און לאיאלען חוב לגבי דעם יודישען „קאלא" איבערצוגעבען די דאזיגע אפיציעלע ערקלערונג.

אמת, איך האב **בעת מיין געשפרעך מיט דעם פרעמיער** זיך נישט בעגנוגענט בלויז מיט אנ'ערקלערונג צווישען פיר אויגען, נאר געבעטען ער זאל די דאזיגע ווערטער איבערגעבען פון דער סיים־טריבונע. דערויף האב איך אבער בעקומען אנ'ענטפער אז א פרעמיער איז זיך נישט מחויב צו פערטיידיגען פאר קיינעמען הויכע פירושים, נאר אז ער ערלויבט מיר אין זיין נאמען דעם דאזיגען פירוש איבערצוגעבען.

אויב איך האב די דאזיגע ווערטער נישט איבערגעגעבען אין דער פארם אין וועלכער איך בין געווען בעפולמעכטיגט, איז דאס בלויז דערפאר ווייל די **פארשטעהער פון יודישען „קאלא"** האָבען אויפגעהויבען אזא „הכצעקותה", אז איך בין דאדורך געוואָרען מגותר צו זיין אויף דער דאזיגער בעפולמעכטיגונג פונם פרעמיער.

איך בין אלזא געשטעלט געווארען פאר צוויי ממה־נפשך'ס: אדער לגמרי צו פארשווייגען דעם ענין „אוושעם", ווייל סוף כל סוף וואלט דאך געוועזן אנ'אומזין און ס'וואלט געהייסען זיך מאכען לעכערליך, ווען כ'וואלט אנגעגריפען דעם פרעמיער, בעת איך האב פון איהם א קלארען און בפירוש'ן מאנדאט צו אנ'אויטאריטעטער אינטערפרעטאציע פון זיינע ווערטער, — אדער ס'איז מיר געבליבען דער וועג אין דער גאנצער ברייט צו בעריהרען דעם ענין „אוושעם", נאר אין א דעליקאטער פארם אריינצופלעכטען אין מיין רעדע דעם פרעמיער'ס ווערטער, לויט'ן כלל־יודישען כלל פון אויסטייטשען צום גוטען.

ווארים לאמיר זיך נישט נארען: נישט די יודישע „קאלא" און נישט איך מיט פריינד טראקענהיים האבען בדעה צו געהען אויף באגנעטען מיט'ן פרעמיער און צו צווינגען איהם, אז ער זאל בלייבען דווקא ביי דער אינטערפרעטאציע, וועלכע ס'האבען געגעבען זיינע ווערטער די שיקארטקי'ס און די ענדעקישע אדוואקאטען פון פשיטיקער פראצעס.

בלויז אין ווארט פונ'ם פרעמיער, וואלט — ווי ס'איז קלאר סיי פון דעפוטאט זאמערשטיינ'ס רעדע, סיי פון א רייה פרעסע־ארטיקלען, — געענדערט די שטעלונג פון דער „יודישער קאלא" סיי צו די פולמאכטען און סיי צו דער פערזאן פון פרעמיער.

איך האב געהאלטען און האלט ווייטער, אז דער פירוש פון פרעמיער, וואס איז מיר איבערגעגעבען געווארען, האט אנ'ערשטקלאסיגע בעדייטונג, נישט בלויז דערפאר, ווייל זיי מאכען קלאר דעם פרעמיער'ס ווערטער, נאר אויך צוליב דעם, וואס זיי ווייזען דאס גאנצע פאלשקייט און חוצפה־דיגקייט פון כל־המינים אינטערפרעטאציעס פון די שיקארטקי'ס און זייער'ס גלייכען.

און נישט די ראל פון אנ'אדוואקאט און מליץ־יושר בין איך געגאנגען אויף זיך נעמען פנים אל פנים מיט אונזער ביטערן גורל, וואס קראמפיג און בלוטיג אין יסורים פון אונזער צייט, נישט מיר וואלט דער פרעמיער איבערגעגעבען די דאזיגע טובה און נישט איך וואלט זי איבערגענומען. איך האב אבער געהאט רעכט צו ברענגען לכל הפחות אין א פארהוילענער און פארשלייערטער פארם צום אויסדרוק דאס, וואס ס'איז מיר געווען בעוואוסט און וואס איך האב געהאלטען, אז ס'קאן ווירקען לינדערענד אויף די צעבראכענע יודישע געמיטער.

און אויב אימיץ וואגט זיך צו חכמה'ן, אז „דער דאזיגער פירוש איז פונקט אזוי אויטענטיש, ווי דער מאנדאט פון דעפ. מינצבערג" — האב איך טאקע די דרייסטקייט צו ערקלערען: יא! דער דאזיגער פירוש איז פונקט אזוי אויטענטיש, ווי ס'איז אויטענטיש דער מאנדאט פון דעפוטאט מינצבערג, וועלכען ער האט בעקומען פון **אכצעהן טויזענד יודישע וועהלער אין לאדז** — די גרעסטע צאהל שטימען, וועלכע א יודישער דעפוטאט האט בכלל אין פוילען בעקומען ביי די וואהלען צום סיים! און אויב אימיץ פון די יודישע פארלאמענטאריער האט א מעהר־אויטענטישען מאנדאט, — אדרבא, זאל ער זיך דערמיט לעגיטימירען!

מיט מיינע דאזיגע שורות האלט איך די אויפקלערונג איבער מיין ארויסטריט און האנדלונג בעת דער פראגע פון די פולמאכטען פאר אויסגעשעפט און גיב זי איבער צום משפט פון מיינע וועהלער.

*) מיר געבען דא ארט פאר די אויפקלערונגען פון לובלינער סיים־דעפוטאט י. ל. מינצבערג וועגען זיין האלטונג אין סיים בעת עס זענען בעטראכט געווארען די פולמאכטען פאר דער רעגירונג.

די רעד.

וואס לערנט אונז פשיטיק

וועגען די רעדעס פון די ענדעק'ישע פערטיידיגער אויף דעם פשיטיקער פראצעס שרייבט ד"ר טהאן אין „נאוו דזיענניק":

עס איז שווער צו זאגען, אז פשיטיק איז נישט צופעליג געקומען. דאס וואס די יודען האבען דארט אריינגעכאפט איז א קלייניגקייט אין פערגלייך מיט אונזער ערפאהרונג אין דער טראג־קראפט, וואס די נאטור האט אונז בעשאנקען. אט אזוי זיך האט מען צושלאגען ביז בלוט עטליכע יודען, צובראכען אביסעל אלטע גראטעס, געמאכט א ענערגישען פרוב, הגם נישט איינגאנצען דערפיהרט צום סוף, צו צושטערען א פאר ארימע יודישע הייזלעך — וואס בעדייט דאס אלץ לגבי דער אייביגקייט? די יודישע הויט איז איבערגענס נישט פון זיידענע און וועט אויסהאלטען א פאר קלעפ, און דאס אזוי גערופענע „מעבעל" שטאמט אויך נישט מסתמא פון א ערשטקלאסיגע קוועלע, און די הייזלעך זענען אויך נישט קיין פאלאצען, אלא נישט קיין וויכטיגע און עס איז נישט פערהאן פון וואס צו רעדען. אויב אדוואקאט שאמאנסקי עפעס א אלטער ראמאנטיקער — ער האט אליין געהאט די שרעקליכע דרייסטקייט זיך מודה צו זיין אין דעם דאזיגען ארגאנישען פעהלער און האט זיך אליין אנגערופען ראמאנטיקער! — האט זיך נישט געוואקעלט אנצורופען די פשיטיקער געשעהענישען „פאגראם", האט ער אין זיין נאיוויטעט מסתמא געמיינט, אז דאס ווארט שרעקט נאך עמיצען. די הערען שלעגער און נאך מעהר אלץ בעוואוסטזיניגער די, וואס זענען געשטאנען הינטער זייערע פלייצעס, אנגעפיהרט מיט זייער ארימס און אליין זיך בעהאלטען — ריה מען זיך מסתמא אהן שום ספק דערמיט, אז זיי איז געלונגען צו מאכען א אמת'ן פאגראם. וואס „אמת'ער" דער פאגראם איז געוועזן אלס גרעסער איז דער כוליגאנישער שטאלץ, זיי זענען דאך מיט דער גאנצער פרעמעדיטאציע ארויס נאכ'ן טיטול און אפשר אפצייכנונגען פון די „פאגראמשטשיקעס". עס געהערט זיך צום אלף־בית פון אזא כוליגאניזם, אז מען זוכט די איינציגע אין איהר ארט באנדיטישע עמאציע, וואס עס גיט א אמת'ער פאגראם. דאס ווארט בעליידיגט זיי דעריבער נישט און וועט זיי גיכער דערפרעהען אלס פולע אנערקענונג פון זייער טאט.

אבער סוף כל סוף און דאס אלץ צוזאמען, דאס הייסט: צוזאמען מיט די נעמען, וואס שאקירען כלומרשט, רופט שוין נישט ארויס קיין ערשיטערונג. סוף כל סוף דארף מען זיך שוין צוגעוואוינען צו אזעלכע זאכען און דאס נאכמעהר צוליב דעם, וואס די געהעריגע פאקטארען הגם זיי שטעהען כלומרשט מיט'ן שטראף קאדעקס אין דער האנד און האבען אויגעצייכענט דעם געהעריגען פאראגראף, וואס פערפיהרט און בעשטראפט אזעלכע אנפאלען — טאן זיי אבער גארנישט בכדי צו פערהיטען פון אזעלכע סצענעס, און אפשר טאקע שעפען די כוליגאנעס, וואס ארדנען איין אזעלכע אנפאלען אלס שפיל אין עמאציע, מוט און זעלבסטזיכערקייט דערפון, וואס די „העכערע" פאקטארען בעהאנדלען נישט אין הענדשקעס אזא סאלאן מעסיג די יודישע פראגען, צי דאס איז א פליהעדיג ווערטעלע „אוושעם", צי דאס איז א סיים רעדע, אדער א אנדערע דייטליכע ערקלערונג, וואס ווערט אפגעגעבען ביי א פאסיגער אדער נישט פאסיגער געלעגענהייט — שטענדיג וועט זיך שוין עפעס געפינען א ווערטעלע וואס וועט גיכער אויפמונטערען צו עקסצעסען, ווי פון זיי אפהאלטען. אזא כוליגאניזם מיט זיין פרימיטיווען אינסטינקט פיהלט, אז די יודישע בירגער רעכט, און דערמיט אויך זייער רעכטליכער שוץ איז נישט ארומגעריגעלט מיט אזעלכע שטאכעטען שארף פערענדיגט, אז עס זאל דראהען א סכנה זיי איבערצושרייטען, עס איז נישטא וואס מורא צו האבען.

און צו דער דאזיגער בעהאנדלונג געהערט אויך דער פונקט פון פראקטישע אויסנוצונג פון דער לעהרע, וואס עס גיט אזא פשיטיק. און די ערשטע לעהרע איז, אז דעם אופן פון לעזען די יודישע פראגע, וואס פשיטיק גיט און ווייזט אן, איז נישט וועקמעסיק.

ווייל די פשיטיקער העלדען, נישט אזוי זייט די, וואס האבען זיך אליין געגעבען די מיה צו שלאגען און צו שטערען, נאר זייערע מייסטערס, וואס זענען געבליבען בעהאלטען און האבען די נאאיווע געשיקט צום קאמף, זאגען איצט, אז אויף אזא אופן האבען זיי געוואלט צווינגען די יודען צו אימיגראציע און דערמיט פערקלענערען דעם פראצענט פון די יודען אין פוילען. דאס איז אבער א פאלשער חשבון. דאס שלאגען, נעמליך, פאראליזירט אזוי דעם געשלאגענעם, אז עס נעמט ביי איהם צו דעם כוח און ווילען צו עמיגראציע, צו עמיגראציע האבען די יודען אין פוילען צום בעדויערן אזויפיל בלוטלאזע סיבות, אז זיי וואלטען אוי' שוין גענוג געווען, ווען עס וואלט נאר געווען א מעגליכקייט צו עמיגרירען: דאס הייסט, ווען עס וואלט נאר געווען מיט וואס צו עמיגרירען און וואוהין צו עמיגרירען, עס פערשטעהט זיך, אז דער כוליגאניזם רעדט זיך איין, דאס עס איז גענוג צו פערטשעפען א יוד און ער זאל זיך שוין שיידען פון פוילען, ער גרייכט נאטירליך נישט צו דער אינטעלעקטועלער און מאראלישער הויך, בכדי צו פערשטעהען, אז דער סענטימענט פון יוד צו פוילען איז אזוי טיף, אז דאס ערלויבט איהם נישט צו זעהען פוילען אין געשטאלט און אין דער מאסקע פון די פערשידענע קאוואלסקי'ס און אנדערע מיאוסע פיגורען.

לאמיר צולאָ איבערלאזען דעם עמיגראציע ארגומענט אין א זייט און נישט פערבינדען איהם מיט די פאגראמען. פשיטיק וועט אין קיין שום פאל נישט לעזען דאס יודישע פראבלעם אין פוילען. דוכט זיך, אז אזוי פיל יודען קען מען נישט אויסהרגענען, אז דאס זאל זיך אפילו אפרופען אויפ'ן פראצענט זאץ פון די יודען אין פוילען, און די פאגראמען וועלען נישט גורם זיין א עמיגראציע.

אבער פשיטיק דערציילט פשיטיק, ווי ער איז געווען אין זיין גאנצען פערלויף — גיט אונז א אנדערע לעהרע, קודם־כל די, אז עס איז פארהאן א מעגליכקייט דאס יודען וועלען זיך נישט לאזען אויסשחט'ן ווי די שעפסען, נאר זיי וועלען זיך פערטיידיגען. אפשר האט זיך אין פשיטיק די זעלבסטשוץ צום בעדויערן נישט איינגעזעצן, אבער בעת דעם פראצעס האט מען שוין וועגען איהר גערעדט, עס זעהט אויס, אז עס האט שוין אנגעהויבען צו עקזיסטירען א גייסט זיך צו פערטיידיגען, אויב נישט דאס אייגענע לעבען און פערמעגען, איז דאס וואס איז דאס וויכטיגסטע, די ווירדע. מען האט דעם איינדרוק, אז די האלטונג פון די פשיטיקער יודען איז אין קיין שום פאל און אפשניט נישט געווען קיין שנדליכע. אין פשיטיק האבען די יודען נישט ארויסגעוויזען קיין פחדנות. פארשטעהט זיך — עס איז געווען שווער און עס וועט שטענדיג זיין שווער אדורכצופיהרען א געהעריגע און ווירקזאמע זעלבסטפערטיידיגונג דארט, וואו דער בעפאלענער געפינט זיך אין אזא מינדערהייט. אז מען האט געבראכט די פויערען פון די ארומיגע דערפער, האט מען שוין געקענט די ארימע פשיטיקער יודען מיט היטלעך בעדעקען, שוין נישט רעדענדיג וועגען דעם ריזיגען אונטערשייד אין פיזישען כח, וואס הערשט צווישען די דאזיגע צוויי קאטעגאריעס מענשען. אבער אויך דאן איז די האלטונג פון די יודען געווען א פעסטערע, ווי געוועהנליך אין אזעלכע פאלען.

ווער ווייסט, אפשר טאקע דערפאר איז נישט געווען מעהר קרבנות און דערהרגעטע, ווי עס איז געוועהנליך אין אזעלכע פאלען. דער פויער האט דאן אנגעטראפען אויף א אנדערען קרבן ווי ער האט זיך פארגעשטעלט, ווען ער האט זיך געלאזט אין טריאומף־צוג... דאס האט עטוואס אפגעשוואכט דעם כח פון אנגריף. מען קען אהן שום ספק ווייטער שפינען דעם דאזיגען געדאנק, און קומען צום אויספיהר, אז פאגראמען וועלען בכלל מיט דער צייט אויפהערען, אויב עס וועט זיך שאפען אזא ארגאנישע פעהיגקייט און נייגונג פון די יודען צו פערטיידיגען זיך.

און נאך א זאך — מען האט דעם איינדרוק אז אפילו די פערביסענסטע אנטיסעמיטען, האבען עפעס נישט די דרייסטקייט צו רעדען מיט אזא פראכטונג וועגען די פשיטיקער קרבנות, ווי דאס איז געוועהנליך ביי פאגראמען. נאטירליך מעסטען מיר נישט אונזערע ווירדע מיט דער מאס פון דעם אדער אנדערען משוגעגעם אנטיסעמיט. ווען די דאזיגע משוגענע אנטיסעמיטען וואלטען געוואוסט, ווי וועניג פון זייער בילען און פערשידענע פלאפלערייען עס קומט צו אונזער בעוואוסטזיין, וואלטען זיי זיך זיכער איינגעשפארט נישט איין אויסדריק פון עקעלדיגען כעס און וואלטען גיכער געשלינגען דעם מעכטיגען שוים פון חיה'שער ווילדקייט, איידער זי אויסגעשפיגען, אויף דעם אדרעס פון די יודען.

און פאקטיש קען א יוד נישט איינהאלטען דאס געפיהל פון חרפה און רחמנות, ווען ער זעהט ווי אזא פראפעסיאנעלער אנטיסעמיט בעקומט א שגעון אנפאל, ווען ער רעדט וועגען יודען און יודעטום.

דער יוד, ווען קען גרינגליך אין אלע פרטים זיין רעליגיעזע און נאציאנאלע אידעאלאגיע און ווייסט צו וואס פאר א הויכקייטען זי דערגרייכט, קען פשוט נישט פערשטעהען ווי אזוי דער אנטיסעמיט קען געגען איהר קאנצענטרירען אזא שנאה. צי גיט זיך, נישט אזא אנטיסעמיט אפ א חשבון, אויב ער בעזיצט נאך א טראפען געוויסען און איז נישט ביז צום גרונד פערסמט מיט'ן פערבלענדענדען גיפט פון שנאה, ווי אזוי א גרויסע מאסע יודען, וועלכע ער קען אלס גוטע און דורכאויס ארענטליכע מענשען, וואלטען געקענט מסכים זיין מיט'ן יודענטום, ווען עס זאל פאקטיש נישט בעזיצען קיין עסיק, ווי דאס רעדט איהם איין עפעס א פעלשער.

רעדען מיר אבער נישט וועגען דעם, ווער עס האט ליב שנאה, וועט זיך שוין נישט אויסלערנען ליב צו האבען און צו אכטען, — זאל ער בלייבען אין דער דערשטיקענדער שנאה, איינס זעהט אבער אויס צו זיין זיכער, אז די פשיטיקער אימפערזע איז זיי נישט געלונגען. די יודען האָבען אנגענומען א געהעריגע האלטונג".

סוף פון עלילת־דם אין סאראטאוו

א בלעטעל געשיכטע פון צארישען רוסלאנד

מיר דערמאהנען זיך אין דעם טאג, ווען די יודען פון סאראטאוו זענען בעפרייט געווארען פון דעם דארטיגען עליל־דם. דאס איז געשעהען אין כ״ד סיון התרט״ו.

סאראטאוו איז א שטאט אין רוסלאנד ביים ברעג פון דער וואלגא, דער גרויסער טייך וועלכען עס איז דא א ליד, וואס ווערט געזונגען איבער דער גאנצער וועלט. אין דער שטאט געפינט זיך שוין זינט לאנג א גאנץ בעדייטענדע יודישע בעפעלקערונג.

אט די שטאט, סאראטאוו, האט זיך אויך טרויעריג בעריהמט געמאכט דורך אן עליל־דם.

אנגעהויבען האט זיך דער שרעקליכער בלבול אין 1853, הי״תרי״ג. ארום פסח צייט פון יענעם יאהר האט מען געפונען ערמארדעט צוויי קריסטליכע יונגלעך, און תיכף איז באשטימט געווארען, אז יודען האבען זיי ערמארדעט, כדי צו בענוצען זייער בלוט אויף פסח.

וואס מען האט זיך באלד אנגעגריפען אין אזא ווילדער בעהויפטונג, דארף קיין וואונדער נישט זיין, ווייל נאך מיט עטליכע יאהר פריהער האט מען אפיציעל פערשפרייט דעם ווילנער בלבול געגען יודען, אז זיי בעגעהען ריטואל־מארדען, ווייל זיי דארפען קריסטליך בלוט אויף פסח. דער דאזיגער שקר־בלבול איז פערשפרייט געווארען פון איינעם סקריפיצין, א הויכער צארישער בעאמטער וועלכער איז בעאויפטראגט געווארען צו פערוואלטען מיט די יודישע ענינים אין רוסלאנד.

וואס פאר א מין „פערזענליכקייט" דאס האט געקענט זיין, קען מען זיך פארשטעלען פון דעם פאקט אז דער נידעריגער נפש, בעת ער איז געווען אין זיין אמט, האט ארויסגעגעבען א שריפט אונטער דעם נאמען: „ידיעות וועגען דעם, ווי יודען ערמארדען קריסטליכע קינדער פאר דעם צוועק צו בעקומען זייער בלוט". אט די דאזיגע שריפט איז אפילו נישט פערשפרייט געווארען אין מאסען־עקזעמפלארען, מען האט געדרוקט א קליינע צאהל קאפיעס און זיי זענען געשיקט געווארען צום צאר, צו די מיטגלידער פון דער צארישער פאמיליע, צו די מיניסטארען, צו די שעפען פון די רעגירונגס־דעפארטאמענטען און צו די מיטגלידער פון צאר'ס העכסטען ראט. אבער דאס איז געווען גענוג, אז דער בלבול זאל פערשפרייט ווערען מינדליך איבער גאנץ רוסלאנד.

עס האט זיך אפילו ארויסגעוויזען, אז די שריפט פון סקריפיצין איז געווען פשוט און איינפאך א פאלשער פלאגיאט. א נאכקריכעניש פון אן עהנליכער שריפט, וואס א משוגענער גלח [illegible] האט פערעפענטליכט אין 1740. אבער ביז מען האט דאס אויסגעפונען איז די העצערישע מיינונג פון יענער שריפט פערשפרייט געווארען איבער דער לענג און ברייט פון רוסלאנד, און אפילו ווען מען האט שוין אויסגעפונען, אז ס'איז א פלאגיאט פון א שריפט פון א משוגענעם, האט מען דאס אויך נישט זעהר שטארק געלאזט ווייט [illegible].

דאס הייסט, אז אין דער צייט ווען די צוויי קריסטליכע יונגלעך זענען ערמארדעט געווארען אין סאראטאוו, האט אין רוסלאנד געהערשט אזא אט־מאספערע בנוגע יודען, דאס עס איז געווען גע־וועהנליך, אז מען זאל דעם גרויזאמען מארד אויס־נוצען פאר א שרעקליכען עלילת־דם. מען האט גלייך ארעסטירט א יודען, מיט דעם נאמען יאנקעל יושקעוויצער, זיין פרוי איטע נחמה, זייער זוהן טהעאדאר יורלאוו, וועלכער איז געווען א סאל־דאט, און א פריזירער שליפערמאן. זייער ארעסט איז דורכגעפיהרט געווארען דורך דעם, וואס א רוסישע פרוי פון נידעריגען כאראקטער, אלימפיאדא גאראכאווא, וועלכע האט אויך געהאט געשעפטען מיט דעם יודישען סאלדאט טהעאדאר יורלאוו, האט געמאכט בעשולדיגונגען געגען זיי. א רוסישער סאלדאט, באגדאנאוו איז אויך ערשינען אלס עדות געגען זיי.

ביי דער אויספארשונג האט די תכשיט'קע אלימפיאדא, אפילו צוערשט ערקלערט, אז זי ווייסט נישט קיין שום זאך, און וואס זי האט געזאגט אין גאס איז געווען גלאט פלאפלעריי. אבער דערנאך האט זי געביטען איהר מיינונג, און זי האט דער־צעהלט אזא באבע־מעשה: אז אין א טאג פון יולי 1853 איז זי געגאנגען אין מארק אריין, דארט האט זי בעגעגענט נחמה יושקעוויצער, און זי האט איהר בעגלייט אהיים. אונטערוועגס האבען זיי גערעדט וועגען דער פראגע, וואס איז געווען אזוי ברענענד אויף דער טאג־ארדנונג: וועגען דער ערמארדונג פון די צוויי קריסטליכע יונגלעך. און נאך דעם, וואס זי, אלימפיאדא גאראכאווא, האט גענומען ביי דער יודישער פרוי שטארק [illegible] פארשען, האט יענע, איטע נחמה יושקעוויצער, זיך פאר איהר מודה געווען, אז יודען האבען ער־מארדעט די צוויי יונגלעך.

די תכשיט'קע אלימפיאדא האט ווייטער גע־שפינט איהר ליגען, אז איטע נחמה יושקעוויצער האט איהר דערצעהלט, ווי מען איז דעם מארד בע־גאנגען: „צוערשט האט מען די צוויי יונגלעך גע־האלטען אין א האלב־הונגעריגען צושטאנד דורך עטליכע וואכען, און טראץ זייער שרייען און בע־טען, אז מען זאל זיי אפלאזען, האט מען זיי דאך געבראכט אין דער יודישער שוהל, וואו מען האט זיי געשטאכען און אויפגעהאנגען מיט די פיס ארויף און קאפ אראפ, כדי דאס בלוט זאל זיך פון זיי אפרינען". אויך האט די ווילדע לוגנערקע בעהויפטעט, אז די יודישע פרוי האט איהר נאך געזאגט, דאס מען האט די צוויי קריסטליכע יונגלעך מל געווען שוין נאך דעם, וואס מען האט זיי געהאט געשטאכען, און אז מען האט זיי דאן ווידער גע־שטאכען.

קאן מען זיך פארשטעלען א ווילדערען ליגען? אבער ס'איז נאך נישט אלעס. די תכשיט'קע אלימ־פיאדא דערצעהלט ווייטער, אז זי האט געפרעגט די יודישע פרוי, וואס מען האט געטוהן מיט דעם בלוט? און זי בעהויפטעט, אז איטע נחמה יושקע־וויצער האט איהר געענטפערט: „מען האט עס צונויפגעזאמעלט אין א גרויסער שיסעל, מען האט עס געלאזט פערטריקענט ווערען, מען האט עס דאן צוזייבען אין מעהל, און מען האט עס געשיקט קיין זשיטאמיר, וואו מען האט עס פערקויפט צו רייכע יודען. אט דערפאר האט דער פריזירער שליפערמאן בעקומען 4 מיליאן רובל, און איהר מאן, יאנקעל יושקעוויצער, האט בעקומען 2 מיל־יאן רובל".

אבער אויך דער ליגען מיט די גוזמא'דיגע סומען פון מיליאנען רובל (עס האט געמיינט דעמאלס געלד־רובל) איז נאך נישט געווען גענוג פאר דער פאנטאזיע פון דער תכשיט'קע אלימפיאדא גא־ראכאווא. זי איז נאך ווייטער געגאנגען. זי האט בעהויפטעט, אז ווען איהר געליבטער, דער יודי־שער סאלדאט, טהעאדאר יורלאוו האט געהערט, אז מען האט זיין פאטער ארעסטירט אין שייכות מיט דעם מארד, האט ער געגעבען א מאך מיט דער האנד אין פערצווייפלונג און האט אויסגערופען: „מיר זענען אלע פערלוירען", און ער האט זי געבעטען, דאס זי זאל זיי העלפען.

ווען מען האט אנגעהויבען שטעלען פראגען צו דער פערשוינטע, אלימפיאדא גאראכאווא, האט זי זיך צומישט, און וואס זי האט געזאגט, האט זיך נישט געקלעפט איינס צום צווייטען.

דער סאלדאט באגדאנאוו, וועלכער איז ער־שינען אלס עדות געגען די בעשולדיגטע יודען, האט בעהויפטעט, אז ער האט אונטערגעהערט א געשפרעך צווישען צוויי יודען, פאדער און לעווין, און זיי האבען גערעדט, אז מען דארף בעפרייען א יודען בערלינסקין, וועלכער איז אויך ארעסטירט געווארען אין שייכות מיט דער ערמארדונג פון די צוויי קריסטליכע יונגלעך, און ער האט געהערט, ווי לעווין האט געזאגט: „מען טאר וועגען דעם נישט רעדען אין דער עפענטליכקייט".

ווייטער האט בעהויפטעט דער סאלדאט באג־דאנאוו, אז צו די צוויי יודען איז נאך צוגעקומען א יודישער סאלדאט, און ער האט געהערט, ווי דער סאלדאט האט צו זיי געזאגט אין רוסיש: „ניין, מיר טארען זיך נישט מודה זיין, אפילו ווען מען זאל אונז צושניידען אין שטיקער". און ווען ער, באגדאנאוו, האט זיך פאר זיי בעוויזען, און זיי האבען פערשטאנען, אז ער האט זיך אונטערגעהערט, וואס זיי האבען גערעדט, האבען זיי איהם געגעבען א האלבען רובעל, און איהם געבעטען נישט צו דערצעהלען פאר קיינעם וואס ער האט געהערט.

אט דאס זענען געווען די הויפט עדות פאר דער בעשולדיגונג געגען די ארעסטירטע יודען אין סאראטאוו אונטער דעם עליל־דם.

פון סט. פעטערסבורג האט מען געשיקט א ספעציעלע יודישע קאמיסיע אויספארשען דעם גאנ־צען ענין, און כאטש דער פראקוראר דורנאווא, און די פאליציי בעאמטע פון סאראטאוו האבען געטוהן אלץ, וואס איז געווען אין זייער כח צו בעווייזען, אז די ארעסטירטע יודען פון סאראטאוו זענען טאקע שולדיג אין דער ערמארדונג פון די צוויי יונגלעך, איז די קאמיסיע געקומען צום בעשלוס, אז דאס איז נישט ריכטיג. די דערמאהנטע עדות, וואס מען האט פארגעבראכט האבען זיך ארויסגעזאגט פאר נישט גלויבענסווירדיג, זיי האבען זיך ווידער־שפראכען און פערפלאנטערט. מען האט אויך נישט געפונען ביי די יודען אדער אין שוהל וועלכען עס איז שפור פון בלוט. דער רעזולטאט איז געווען, אז מען האט די יודען בעפרייט. און היינט מיט 81 יאהר צוריק איז געווען דער טאג פון זייער בע־פרייאונג.

היסטאריקוס.

דער „טייוועלס אינזעל" און די שוידערהאפטן

וואס עס שטעהט דארט אויס פערשיקטע פערברעכער

די פראנצויזישע „קאטארזשנע" קאלאניע, וואו קאפיטאן דרייפוס איז גע־ווען פערשיקט פינף יאהר צייט. — פאריזער אדוואקאטקע פערברענגט דארט און שילדערט די שרעקליכע לאגע פון די פערשיקטע ארעסטאנטן

מ'האט שוין אסך געשריבען וועגען דעם שרעק־ליכען, בעריהמטען „טייוועלס־אינזעל", אין דער פראנצויזישער קאלאניע גוויאנא (אין דרום־אמעריקא), וואו דער אומשולדיגער קאפיטאן דרייפוס איז אפגעזעסען פינף יאהר צייט (מיט עטליכע און דרייסיג יאהר צוריק). זינט יענעם בעריהמטען דרייפוס־פראצעס, מיט וועלכען ס'האט געקאכט די גאנצע וועלט, האט מען אסך גערעדט און דערצעהלט וועגען דעם „טייוועלס־אינזעל". אבער גענוי וואס דארט קומט פאר, ווי אזוי עס לעבט זיך די פערשיקטע דארט, האט מען אלץ נישט געוואוסט, ביז דא נישט לאנג צוריק, ווען א יונגע פאריזער פרוי האט בע־זוכט דעם דאזיגען פערשיקונגס־פלאץ און בעשרי־בען, וואס זי האט דארט געזעהן.

די פאריזער פרוי מאדאם מאראזשעי, איז א אד־וואקאט. זי האט נישט לאנג צוריק חתונה געהאט, און איהר האט זיך פערוואלט צו פערברענגען איהר האניג־חודש אין דער דאזיגער קאלאניע. זי האט זיך בעקענט מיט אסך פערשיקטע דארט, געוואונען זייער סימפאטיע און אויסגעהערט פון זיי אסך וועגען זייער פערגאנגענעם לעבען און זיך צוגעקוקט צו זייער איצטיגער לאגע.

אויף דעם „טייוועלס־אינזעל" ווערען פערשיקט די ערגסטע פערברעכער פון פראנקרייך. איז די דיסציפלין דארט זעהר א שווערע. מ'האלט א שטרענגע אויג אויף די ארעסטאנטען, זיי זאלען זיך נישט צו־בונטעווען און אויסהרג'ענען די טורמע־היטער און אנטלויפען. און אויסער דער שטרענגער דיסצי־פלין איז די לאגע פון די פערשיקטע א שוידערליכע.

די שיף, מיט וועלכע מ'ברענגט די ארעסטאנטען אהין, איז זעהר א צרה'דיגע, שרייבט מאדאם מאר־ראזשעי. אין דעם אונטערשטען טייל פון דער שיף שפארט מען אריין אנ'ערך פון 700 ארעסטאנטען, מ'האלט זיי, ווי ווילדע חיות, אין שטייגען מיט אייזערנע גראטעס.

דורך דער צייט פון דער רייזע קארמעט מען זיי בלויז מיט בערשטך־זופ און סוכארעס. ווען די שיף דערגרייכט דעם הייסען געגענד פונם עקוואטאר, איז די היץ אין די שטייגען ווי אין א גיהנום אויווען. מיט די יעניגען, וואס האלטען נישט אויס אזא שרעקליכע שטיקענדע היץ, צערעמאניעט מען זיך נישט פיל: מ'ווארפט זיי אריין אין ים.

די וועכטער און אויפזעהער איבער די ארעס־טאנטען זענען מייסטענס קארסיקאנער און אראבער פון דעם פראנצויזישען סאהארא. זיי בעהאנדלען די איינגעשפארטע אויפ'ן ברוטאלסטען אופן. מיט רעוואל־ווערען אין די הענט גיבען זיי בעפעהלען, און פאר דער קלענסטער אומגעהארכזאמקייט דערלאנגען זיי מיט די קולאקעס אין פנים. בעשטראפען א וועכטער איז כמעט ווי אונמעגליך, אפילו ווען ער דערשיסט אנ'ארעסטאנט אויף טויט, ווייל יעדער וועכטער דערעהט זיך ארוים מיטן תירוץ, אז ער האט גע־שאסען אין זעלבסטפערטיידיגונג. אזוינע פאלען האבען שוין נישט איינמאל פאסירט.

אמאל רעהאויפט מען נאך א וועכטער צו א הע־כערען פאסטען פאר דערשיסען אנ'ארעסטאנט. מען האט איינמאל א וועכטער פערשפראכען א מעדאל, אויב ער וועט אפרוימען א געוויסען ארעסטאנט, פון וועלכען א טורמע־בעאמטער האט געוואלט פטור ווערען, האט דער וועכטער דורך א טעות דערשאסען אנ'אנדער ארעסטאנט. האט מען דעם וועכטער נישט נאר בעפרייט פון אירגענד וועלכער שטראף, נאר מ'האט איהם נאך געגעבען א בעלוינונג.

די וועכטער און אויפזעהער, דערצעהלט מאדאם מאראזשעי, פרעסען אויס געלד פון די ארעסטאנטען וויפיל ס'איז נאר מעגליך. כמעט יעדער איינער שלעפט ארוים 20.000 פראנק א יאהר פון די ארעס־טאנטען.

אנ'ארעסטאנט קען מיט זיך ברענגען א פלעשעל שנאפס אין טורמע אבער ער מוז דערפאר בעצאהלען פינף פראנק צום אויפזעהער ביים טיר. מיט 20 פראנק קען אנ'ארעסטאנט זיך אויסקויפען פון פערברענגען די נאכט אין דעם שטיקענדען קעמערל פון טורמע.

די וועכטער זענען גרויסע בריות מיט זייערע רע־וואלווערען איבער די ארעסטאנטען וואס זענען איינ־געשפארט אין טורמע. ווען עס קומט אבער צו כאפען אנ'אנטלאפענעם ארעסטאנט, פאלט אויף זיי א מורא. אין די דזשאנגלען ארום דער טורמע, פאר צוואנציג און דרייסיג מייל ווייט, שלעפען זיך אום פאכרעס אנטלאפענע ארעסטאנטען, און די וועכטער האבען נישט צו געהן אהין זיי כאפען, אפילו ווען די יעגערס פון די וועלדער נעמען זיך אונ־טער צו פיהרען די וועכטער און ווייזען זיי וואו די אנטלאפענע פערבעהאלטען זיך.

פון יוצא ווערען געהען די וועכטער ביי א מייל ווייט אין דעם דזשאנגעל, שיסען אויס זייערע קוי־לען אויף מאנקיס, קריכען מיט א [illegible] און קומען צוריק מיט דער ערקלערונג, אז זיי האבען איבערגעזוכט דעם גאנצען וואלד און קיינעם נישט געקענט כאפען.

אנטלויפען פון טורמע, אפילו בלויז מאכען א פערזוך צו אנטלויפען, רעכענט זיך פאר אזא פער־ברעכען ווי בעגעהן א מארד. ווען מ'כאפט אנ'אנט־לאפענעם ארעסטאנט, פיהרט מען איהם אוועק אויף דעם אינזעל סאן זשאזעף און מ'זעצט איהם אריין אין אנ'איינזאמען קעמערל אויף א משך פון א יאהר ביז פינף יאהר צייט.

די טורמע אויפ'ן סאן זשאזעף אינזעל האט 400 קעמערלעך. אלע האבען פענסטער, פייכטע, קאל־טע, די איינציגע עלעקטריש מעבעל איז א בעט, וועל־כע איז ביי טאג צוגעשמידט צום וואנד. ראטען, ווער־מים און אנדערע פרודנע בריאים קריכען אומעטום אום. ריידען אויפ'ן קול טארען זיי נישט, טאמער וועלען זיי אויף אזא אופן צונויפריידען זיך וועגען פערזוכען צו אנטלויפען. די שפייז, וואס זיי קריגען צוויי מאל א טאג, איז א שרעקליך שלעכטע. רייכערן טארען זיי אויך נישט. מאדאם מאראזשעי האט גע־וואלט געבען זיי פאפיראסען, האט מען עס איהר נישט דערלויבט.

א סך פון די דאזיגע איינגעזאמטע אין די איינזאמע קעמערלעך געהען אראפ פון זינען אדער בעגעהען זעלבסטמארד. איינער, אנ'אראבער, וועמען מ'האט אפגעפיהרט אין משוגעים־הויז, איז פער־בלענדעט געווארען פון די זון־שטראהלען, ווען מען האט איהם ארויסגעפיהרט פון פינסטערן קעמערל אין דרויסען. האט ער נאכדעם, ווען מ'פלעגט איהם פיהרען שפאצירען, געשלייערט שטייטער אויף דער זון.

די, וואס געהען נישט אראפ פון זינען, הויבען אן ליידען פון אלערליי חולאת'ן ווי טובערקולאז, מאלאריע, און אנדערע, צוליב דער פייכטקייט אין די קעמערלעך, די אומריינקייט און די שלעכטע שפייז. ווען אנ'ארעסטאנט שטארבט, פערנייהט מען איהם אין א זאק און מ'ווארפט איהם אריין אין ים.

דער שרעקליכסטער פלאץ אין דער דאזיגער קאטארזשנער קאלאניע איז דער „גוואורא קעמפ", וואוהין מ'ברענגט אלערליי סארטען חולאים, אי־בערהויפט אזוינע, וואס ליידען פון עפעס אנ'אומ־היילבארער קראנקהייט, און מ'לאזט זיי דארט אי־בער צו שטארבען. אפאר הונדערט חולאים גע־פינען זיך דארט. זיי זעהען אויס כמעט ווי בר־מינן'ס. איין מאל אין צוויי וואכען קומט א דאקטאר זיי בעזוכען, אבער נישט מעהר ווי פון יוצא ווער־גען. די סאניטארע בעדינגונגען וועגען דארט העכסט טרויעריגע. פארהאן בלויז איין שטיקעל וואנט פאר אלע חולאים צו ארומוואשען זיך, וואשען די באנ־דאזשען זייערע און די געשיר [illegible] צום קאכען. אזוי ווי די חולאים זענען צושוואך צו אר־בייטען און פראדוצירען עפעס, קריגען זיי זעהר ווייניג שפייז. זענען זיי שרעקליך אויסגעמאטערט און אפגעשוואכט. אין די היצען מיט די שלעכטע [illegible] מאכען א סוף צו זייער טרויעריגע לעבען.

די געזונדערע ארעסטאנטען אין די איבריגע טיי־לען פון דער קאלאניע מוזען [illegible] ארבייט טוהן. ערגער איז אבער די ברוטאלע בעהאנדלונג פון די ברוטאלע וועכטער און אויפזעהער. די אויפ־זעהער, וועלכע זענען עכטע סאדיסטען, קלייבען נחת פון מאטערן די ארעסטאנטען, זיך שפי־לען מיט זיי ווי א קאץ מיט א מויז. איניגע שלאגען און פייניגען די ארעסטאנטען גלאט אזוי, אהן א פארוואס, בלויז ווייל זיי האבען פערגעניגען פון דעם.

איין אויפזעהער, למשל, האט ליב אזא מין שפיל. ער גיט א ווארף א שטיקעל פאפיראס לעבען א גרו־פע ארעסטאנטען. גיבען זיי זיך א ווארף כאפען עס. דעם גליקליכען, וואס אויספיינט פריהער צו כאפען דעם שטיקעל פאפיראס, רופט דער אויפזעהער צו זיך און בעלוינט פאר זיין שנעלקייט מיט'ן קולאק אין פנים.

דאס זענען אבער נאר קלייניגקייטן אין פערגלייך מיט די גרויזאמקייטען און ברוטאליטעטען, וואס ביי די אויפזעהער און וועכטער [illegible].

אין דער פראנצויזישער גוויאנא געפינען זיך א סך פערשיקטע, וועלכע האבען אפגעדינט זייער טור־מע־טערמין און זענען אויף דער פריי, אזוי צו זא־גען. אומגעפעהר ווי די פריי פערשיקטע אמאל אין סיביר, זייער לאגע איז אויך זעהר א טרויעריגע, אפשר נאך ערגער ווי די לאגע פון טורמע־ארעס־טאנטען. פארהאן ארום צוויי טויזענד אזוינע „בע־פרייטע". זיי לעבען אין דער שרעקליכסטער ארים־קייט. קיין בעשעפטיגונג קאנען זיי נישט קריגען. די יעניגע, וואס דארפען האבען ארבייטער, בעשעפ־טיגען בעסער די טורמע־ארעסטאנטען, ווייל יענע ווערען רעקאמענדירט פון די טורמע־בעאמטע און זיי ארבייטען ממש פאר אומזיסט.

מאדאם מאראזשעי זאגט, אז זי וואלט זיך קיינ־מאל נישט געקאנט פארשטעלען אזוינע שוידערהאפ־טען, אזא גיהנום, ווי זי האט געזעהן דארט אויף דעם „טייוועלס אינזעל". איהר מיינונג איז, אז אויסבעסערן די לאגע פון די דאזיגע פערשיקטע איז אזוי גוט ווי אונמעגליך. דער איינציגער וועג איז אפצושאפען די דאזיגע טורמעס. איהרע אויפ־דעקונגען האבען געמאכט א שטיקעל טומעל אין די רעגירונגס־קרייזען.

דער פראנצויזישער קאלאניאל־מיניסטער פער־שפרעכט צו מאכען אנ'אונטערזוכונג און בעשטרא־פען די ברוטאלע קארופטירטע אויפזעהער.

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43). טעלעפאן 141-32
עמפאנגס־שעה'ן 10-8, 2-12 און 8-5 אווענט

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

ווער פיהרט אן מיט דער יודען־העצערישער אקציע?

פון דר. יעקב ווינאָרזקי

(סוף) *)

און נוצען ברענגט עס זייער א גרויסען נאָר דעם מלחמה־זוכענדיגען היטלער־דייטשלאנד! ווייל פרעסטעזש האָט דאָס היטלעריסטישע דייטשלאנד נאָך דעם גלענצענדען נצחון, וואָס זי האָט אָפּגעהאַלטען איבער יודען בכלל און דייטשע יודען בפרט, וואָס ווייטער, אלץ ווייניגער, וואָס צו עסען. דער קינסטלעך־שווינדלעריש אויפגעבלאָזענער פּאַטריאָטיזם קען דאָס עסען, אפילו אלס „ערזאַץ" נישט פארבייטען און וועט פריהער־שפּעטער מוזען פּלאַצען! שולדיג אין דעם זענען קודם כל יודען און די גרויסע העצעריש קלאָסען מלוכות, וואָס פיהרען דעם באָיקאָט געגען דייטשלאנד! ווער וואָלט דאָס קענען גלויבען, אַז אָט די יודעלעך, אָט די נידעריגע ראַסע אין פארגלייך מיט די דייטשע „אַריער" זאָל קענען אָפּטון אַזאַ מעשה? אבער אַזוי איז דאָס: אין דער הייליגער „היטלער־וועלט", מען מוז זיך מודה זיין, שפּילט די אַלט־יודישע עטיק אויך אַ גרעסערע ראָליע, איידער די „אַרישע" מאָראַליטעט פון אַ ווייניג און שלעכט־געבילדעטען שילדען־מאַלער...

דעריבער איז פאַר די העררען און דאַמען פון דער לעצטער קאַטעגאָריע זייער וויכטיג, אַז אין פוילען, זאָל זיך דער פייער פון די אַנטיסעמיטישע העצעס פונאנדערפלאַקערען וואָס ברייטער און וואָס שטאַרקער! דאַן וועט מען זיך קענען ווענדען צו דער וועלט וואָס באָיקאָטירט דייטשלאנד, מיט א טענה: „סטייטש! וואָס האָט איהר צו אונז? פאַרוואָס באָיקאָטירט איהר אונז, בשעת אין פוילען איז די פאַקטישע לאַגע פון יודען אַ סך ערגער, איידער ביי אונז?" אַזאַ אַרגומענט מוז ווירקען; אי ער וועט ברענגען שאָדען דעם פוילישען „פארבינדעטען" — קען מען דאָך געגען דעם „ליידער" גארנישט נישט טאָן... א פּאָליטיק פון „אַמאָליגער" פּראָגראַמאטישער, איראָנישער שמייכעלע קרויזט גוט ווערט ליך דעם דאָזיגען אַרגומענט... צווייטענס, איז דער אַנפאַל אויף יודען אין פוילען פאַר דייטשלאנד בכלל זייער א געוואוינשענע זאַך, ווייל דאָס בעדייט א טויט־קלאַפּ פאַר׳ן אַנטי־דייטשישען באָיקאָט אין פוילען. דורך וועלכען פּוילישע יודען האָבען דעם היטלער־דייטשלאנד געבראַכט אַזויפיל שאָדען און היזקות!..

ווייטער, אַריינגעאַרען די נישט קיין גרויסע חכמים, די ענדעקעס, אין זאַק און מאַכען זיי פאַר בלינדע אויספיהרער פון דער בעליגער אנפיהרערשאַפט — איז געוויס נישט קיין שווערע זאַך; מען קען אפילו צוליב דעם שיקען א דייטשען מיניסטער אין וואַרשע האַלטען א ספּעציעלע דרשה מכוח ראַסיסטישע געזעצגעבונגען און אנדערע אַנטיסעמיטישע נאַרישקייטען, וועלכע ווערען פון גרויסע קרייזען געהאַלטען פאַר „לעצטען וואָרט פון וויסענשאַפט" און פאַר דער קליגסטער אַנטיסעמיטישער פּאָליטיק.. מען האָט גענוג דייטשע אגענטען אין

פוילען, נישט נאָר אין אויבערשלעזיען, וועלכע זאָרגען דערפאַר, אַז די העצע זאָל זיין גוט אָרגאַניזירט, סיי ווען ס׳האַנדעלט זיך וועגען פּשיטיק, מינסק מאַזאָוויעצק און די אַנדערע הרי חושך, סיי ווען עס האַנדעלט זיך מכוח דער יודישער שחיטה, מכוח דעם יודישען האַנדעל א. אַז. וו. אין דעם דייטשען דעפּאַרטאַמענט פון אַנטיסעמיטיזם אויף עקספּאָרט פאַרנעהמט פוילען אַ גאַנץ בכבודיגען אָרט..

די דאָזיגע שטילע און באַהאַלטענע דייטשע פּאָגראָם־אַרבייט ווערט נאָך דערלייכטערט דורך דעם גרינגשעצענדען בענעמען זיך פאַר די לעצטע יאָהרען מצד אַ גרויסען טייל פון דער פּוילישער אינטעליגענץ און האַלב־אינטעליגענץ צו יודען בכלל און צו דער יודישער שאלה בפרט.

נאָך דער מלחמה האָט מען זיך אין פוילען „גערעכענט" מיט יודען, מחמת זייער פּאָליטישער און פינאַנציעלער בעדייטונג אין אויסלאַנד, וועלכע מען האָט אגב מגזם געווען, איצטער, נאָכדעם,

ווי פוילען האָט זיך, הגם איינזייטיג, אָפּגעזאָגט פון דער קלאַוזול פון מינאָריטעטען־שוץ פון דעם ווערסאַלער שלום־אָפּמאַך, און דער עיקר נאָכדעם, ווי היטלער האָט אָפּגענומען ביי יודען זייערע וויכטיגסטע, בירגערליכע רעכט, — האָט מען אין פוילען אראָפּגעריסען פון דעם אנטיסעמיטיזם דעם לעצטען פייגען־בלעטעל און מען האָט זיך אָנגעהויבען בענעמען צו יודען אין פוילען גופא מיט דעם גרעסטען בטול: אלע אַלטע בלבולים און זלזולים אויף יודען, און אפילו פון די גאַנץ אַלטע צייטען, זענען דאָ געוואָרען א גוטע מטבע; „מיינונגען" איבער יודען און דער יודישער שאלה ווערען אָפען ארויסגעזאָגט פון מענשען, וואָס האָבען קיין שום אהנונג נישט וועגען דעם. פון די דאָזיגע נאַרישע „מיינונגען" ווערען אויפגעבויט במחילה „טעאָריעס", אויפ׳ן סמך פון וועלכע ס׳ווערען שוין ווייטער צונויפגעשטעלט „פּלענער", ווי פון יודען אין פוילען פטור צו ווערען... איהר לייענט דאָס אין די צייטונגען, איהר הערט דאָס אין עפענטליכע ארויסטרעטונגען און אפילו אין אַזאַ הויכער אינסטיטוציע, ווי דער סיים, שטרעבט דאָס דער און דאָס יענער דעפּוטאַט דערהויכט צו ווערען, ארויספּזעצענדיג זיך אפילו ביי נישט פּאַסענדע געלעגענהייט, אויף דעם אַנטיסעמיטישען פערדעל...

די רעגירונג, זאָל געזונד זיין, וואָס שטעלט מיט זיך פאַר א דיקטאַטור אָן א דיקטאַטאָר, שהייגט דערביי, ווייל „שווייגען איז דאָך גאָלד", און וועלכען פוילען נויטיגט זיך אַזוי..

דערפאַר אָבער שווייגען נישט, ווי געזאָגט, שרייבער און רעדנער מכל המינים.

די איצטיגע פּוילישע פּסיכאָלאָגיע פון בענעמען זיך צו יודען מיט דעם גרעסטען בטול האָט זיך אפשר ביי קיינעם נישט אָפּגעשפּיגעלט אַזוי קלאָר און דייטלעך, ווי ביי דעם ווילנער פּובליציסט פון „סלאָוואָ" ה׳ וול. סטודניצקי, וועלכער האָט אָנגעשריבען אַ גאַנץ בוך:

Sprawa polsko żydowska

נאַטירליך האָט איטליכער שרייבער דאָס רעכט צו שרייבען נאַרישקייטען, אָבער קיין שרייבער טאָר נישט מיסברויכען מיט דעם דאָזיגען רעכט!..

אין „סלאָוואָ" איז געווען איבערגעדרוקט נאָר איין קאַפּיטעל פון דעם דאָזיגען בוך, פון וועלכען עס איז צו זעהען, אַז ה׳ וול. סטודניצקי שרייבט שיין און גלאַטיג אפילו וועגען זאַכען, וועלכע ער הייבט גאָר נישט אָן צו פארשטיין. דער מחבר ליגט פאַר אויסבייטען די פּוילישע יודען אין בראַזיליע אויף... קאַווע, דער הויפּט־רעיון פון דעם בוך איז אַז יודען קענען זיך נישט אַסימילירען, בשעת די דייטשען, למשל, אַסימילירען זיך אין דריי יאָהר! ווען דאָס לעצטע וואָלט געווען אַן אמת, וואָלטען דאָך שוין לאַנג אַלע לענדער בעשטאַנען פון איין קולטור און פון איין פאָלק; אַלע מעוטים האָבען שוין מעהר־ווייניגער נאָך דריי יאָהר בעדאַרפט אויפהערען צו עקזיסטירען.

ווייטער, יודען זענען א פאָלק פון זייער א נידעריגער מדרגה אדער ראַסע!.. ווען דער ה׳ סטודניצקי וואָלט איבערגעלייענט די פּאַעטישע, אמת׳ע בעשרייבונגען פון ארץ־ישראל פון זיין חבר אין „סלאָוואָ" דעם חשובן קסאַווערי פּרושינסקי, וואָלט ער זיך געוויס געמוזט פארטראַכטען מכוח דעם, צי עס איז פאַרהאַן א צווייט פאָלק אין דער וועלט, וואָס זאָל בעשאַפען נאָר מיט דעם כוח פון זיין העכסטער קולטור אזא נס־זאַך, ווי א״י, וואָס כמעט אַלע קאָלאָניעס פון דעם „העכסטען אַרישען פאָלק", פון דעם דייטשען פאָלק, זענען אויסגעשטאָרבען פון מאַלאַריע!.. היות אבער, ווי פון יודען מוז יעדעס פאָלק פטור ווערען, ליגט ה. סטודניצקי פאַר אַזא געניאַלען און אַזאַ פּשוטן פּלאַן: יודען זאָל מען בעלייגען מיט א שטייער (פון אַנהויב נישט קיין גרויסען, כדי נישט ארויסצורופען „קיין צו גרויסע שנאה מצד זייי") כדי אויף די געלד פון דעם דאָזיגען שטייער אין משך פון א יאָהר צוואַנציג ארויסצוטרייבען ביי 100.000 יודען א יאָהר פון פוילען, אין צוואַנציג דרייסיג יאָהר אַרום וועט שוין קיין זכר נישט זיין פון יודען אין פוילען, גאָר פּשוט, ווי אַלע געניאַלע געדאַנקען.

ווען דער ה׳ סטודניצקי, וועלכער איז געוויס א בעגאַבטער פּובליציסט, וואָלט געהאַט די קלענסטע השגה פון דער יודישער שאלה, וואָלט ער נישט בעאומרוהיגט דעם אַלטען סטאַשיצען און וואָלט זיך נישט בענומען צו אַביעניו, וואָס איז אַזוי ערנסט און טראַגיש, מיט אַזאַ בטול און מיט אַזאַ קינדערישער נאַאיוויטעט.

*) זעה פרייטאָג־נומער פון „נ. פ." נומער 147.

„טיימס" וועגען דער לאַגע אין א״י

רעגירונג מוז מאַכען געברויך פון די נייע אויסנאַהמס־געזעצען

לאָנדאָן (יט״א). אין אַ לייט־אַרטיקעל בעהאַנדעלט די היינטיגע „טיימס" די לאַגע אין א״י, און קומט צום אויספיהר, אַז די א״י־רעגירונג מוז מאַכען געברויך פון די שטרענגע לעצטענס־אַרויסגעגעבענע אויסנאַהמס - געזעצען, כדי די אָנווענדונג פון די דאָזיגע געזעצ־בעשטימונגען זאָל דינען ווי אַן אָפּשרעקענדער ביישפּיל פאַר די טעראָריסטען. בלויז אויף דעם וועג קען געמאַכט ווערען אַ סוף צו דער טעראָר־כוואַליע אין א״י. די צייטונג אונטערשטרייכט די ראָל פון פארשידענע פרעמדע עלעמענטען און קאָמוניסטען אין די געשעהענישען אין א״י און בעמערקט, דאָס אויב דער טעראָר וועט נאָך דויערן, וועט עס זיך אין דעם אונגינסטיגסטען אופן אויסווירקען אויף דער בריטישער עפענטליכער מיינונג. די אַראַבישע טענות — בעמערקט „טיימס" — זענען אוי געוועהנליך איבערטריבענע, און די בעפירכטונגען פון די אַראַבער זענען פאַלשטענדיג גרונדלאָז, און דאָך קענען זיי איינגעשטילט ווערען דורך א וואוטיגער שגעון, וועלכער איז טיב סיי פאַר מענשליכע אַרגומענטען, סיי פאַר אַרגומענטען פון שכל־הישר".

צי ווערט בעטראַכט די פראַגע וועגען אָפּשטעלען די יודישע עליה?

ירושלים (יט״א). דער היינטיגער „דואר היום" מעלדעט, אַז כדי צוריקצושטעלען די רוהע און אָרדנונג אין לאַנד, ווערען איצט דורך דער רעגירונג בעטראַכט פאָלגענדע פאָרשלאָגען:

א) די צאָהל יודען און אַראַבער, וואָס וואוינען איצט אין א״י, זאָל דינען אַלס באַזע פאַר דער צוקונפטיגער געשטאַלטונג פון די צאָהל־פארהעלטעניסען פון דער בעפעלקערונג אין א״י.

ב) די יודישע עליה זאָל צייטווייליג אָפּגעשטעלט ווערען.

ג) אין א״י זאָל געשאַפען ווערען „אַנאָנימע לעגיסלאַטור".

ד) עס זאָל איינגעשטעלט ווערען אַ שטענדיגע קאָנטראָל איבער דער יודישער אימיגראַציע. די קאָנטראָל זאָל אויספיהרען אַ געמישטע קאָמיסיע פון יודען און אַראַבער, וואָס זאָל בעשטימען די שעדיולען אויפ׳ן יסוד פון די ציפערען פון סטאַטיסטישען דעפּאַרטאַמענט פון דער רעגירונג.

דער פּאָגראָם

פון מאַקסים גאָרקי

דערצעהלונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם טויט פון מאַקסים גאָרקי ברענגען מיר דאָ די דערצעהלונג „דער פּאָגראָם", געשריבען אין יאָהר 1885 אין דער צייט פון בעריהמטען פּאָגראָם אין ניזשני־נאָוגאָראָד (היינט גאָרקי), גאָרקיס געבורטס־שטאָט.

געווען איז דאָס אין אַ הייסען זומער־טאָג פון חודש יולי. פון גאַנץ פריה אָן האָב איך געאַרבייט אויפ׳ן האַווען. עס איז שוין געווען נאָהענט צו מיטאָג, ווען שטעטעל האָבען זיך פון צייט צו צייט דערטראָגען צו מיר פארשידענע קולות. עס האָט מיך געהונגערט. און איך האָב געוואָלט וואָס פריהער ענדיגען די אַרבייט. לכתחילה האָב איך נישט געלייגט קיין אַכט אויף דעם רעווען, די קולות זענען אָבער פון מינוט צו מינוט געוואַקסען, ווי ביי אַ שריפה.

אין דער אַנגעגליטער לופט פון שטעטעל איז געשטאַנען אַ וואָלקען שטויב. איך האָב זיך צוגעהערט צו די קולות און עס האָט זיך אויסגעדוכט, אַז זיי הויבען זיך אויף פון דער ערד צוזאַמען מיט דעם שטויב.

דער שטויב איז געוואָרען געדיכטער, די קולות העכער און דייטליכער, די לופט האָט געציטערט און אויף דאָס האַרץ האָט אַ פּלאַטער געטון, ווי עס וואָלט פאַראויסגעפילט עפּעס שרעקליכעס.

איך האָב זיך אויפגעהויבען. מען האָט שוין דייטליך געזעהן, ווי מענשען לויפען אין שטעטעל ריין, נאָך די עלטערע זענען געלאָפען קינדער, און איבער די קעפּ זענען געלאָפען צעשראָקענע טויבען צווישען די פּיס האָבען זיך גע'פּלאָנטערט הינער מיט געגנדז. איך האָב זיך אויך געלאָזט לויפען אין שטאָט אַריין.

— אויף דער עליזאַבעט־גאַס הרג׳עט מען זיך! — האָט עמיצער אַ געשריי געטון.

אָנטקעגען די לויפענדיגע איז געפאָהרען איינער רייטענדיג און געשריגען מיט׳ן גאַנצען כוח:

— אוי, זעט, הרג׳עט מען!

פארקירעוועט זיך אין אַ שמאָל געסעל, האָב איך דערזעהן, ווי אַ מחנה מענשען האָבען פארשפּאַרט דעם דורכגאַנג. זיי זענען געווען צונויפגעדריקט ווי קאָרן אין אַ זאַק. פון ווייטענס האָבען זיך געטראָגען צובראָכענע קולות, וואָס האָבען זיך צונויפגעמישט מיט׳ן קלונג פון צעשפּליטערטע שויבען.

— מען הרג׳עט יודען! — האָט מיט צופרידענע זייט געזאָגט אַ גאַסטפּאַרטיגער אַלטער. ער האָט ווייבענדיג זיינע אַלטע הענט, צוגעגעבען:

— אָט אַזוי דאַרף מען טאַקע טון!

איך האָב זיך אַלץ מעהר געשטופּט פאָר־אויס צום גרויסען געשריי און געטומעל. עס איז געווען שרעקליך אַ קוק צו טון אויף די מע. ש־לינע פּנימ׳ער. ווילדע און בלוטדורשטיגע חיות. די גאַנצע מאַסע איז געווען גרייט יעדענט אַדורכ־צובראַכען, אומצוווארפען דעם פאָדערשטען און טרעטען איבער זיין קערפּער, כדי צו זיין פריהער פאַר איהם.

זיי האָבען אַלע געהאַט פנימער פארריסענע צום הימעל. זיי האָבען געפּאַכעט מיט די פויסטען האָבען צעווילדעוועט געהיים געשטורעמט, געשריגען אַז די ערד האָט געציטערט אונטער זייערע פּיס.

אַריבערגעשפּרונגען איבער עטליכע פּאַרקאַנעס, בין איך אַריינגעפאַלען אין אַ הויף. מענשען זענען געקראָכען אויף די דעכער פון די שפּייכלערס, אַראָפּגעפאַלען און ווייטער געקראָכען און נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס יעדער האָט געמאַכט פארשידענע בעוועגונגען, האָט מען דאָך געזעהן אויף זייערע געזיכטער דעם גיריגען אויסדרוק — די גיריגקייט נאָך יודיש בלוט.

אויפ׳ן דאַך פון אַ צווייגאָרענדיג הויז איז געשטאַנען אַ הויכער און דאַרער יוד מיט אַ גרויער באָרד און מיט רויטע פלעקען פון בלוט. ער איז געשטאַנען ביים קוימען און אַרויסגעשלעפּט די ציגעל איינציגווייז און געוואָרפען זיי אויף דער מאַסע.

צו איהם אין דער הויך האָט מען דאָס געשריגען: ער זאָל אַראָפּגיין פון דאַך, אַ נישט וועט מען שיסען.

אין די פענסטער האָבען זיך בעוויזען אויפגעדרעהטע מענשען, וועלכע האָבען אָנגעהויבען וואַרפען פארשידענע חפצים. די מאַסע האָט דאָס באַלד צעריסען און צעבראָכען אויף פּיצלעך. פון איין פענסטער אַרויס האָט אַ יונגער רוס געטון אַ געשריי, מען זאָל אַוועקגיין, און גלייך דערויף איז שוין געפלויגען אַ גרויסער שפּיגעל, וועלכער איז צעשפּליטערט געוואָרען אויף שטיקלעך. אין אַ צווייטען פענסטער האָט זיך בעוויזען אַ פּויער מיט אַ שוואַרצער באָרד, ער האָט געהאַלטען אַ קישען אין די הענד. דעם שטאָף האָט ער צעריסען און

עס האָט זיך בעוויזען אַ וואָלקען פון פעדערען.

איינער האָט אַ געשריי געטון:

— א שניי גייט! היט אייך, איהר וואָלט אייך די נעזער נישט אָפּפרירען.

דעם גאַנצען הויף מיט די שפּייכלערס האָט מען געפּלינדערט.

— אַהער! אין א פּעסעל האָבען מיר יודישע קינדער געפונען — האָט איינער געשריען.

— הרגע זיי!!

— מיט די קעפּ אין די ווענט!!

— היי, דו אַלטער זשיד! קריך אַראָפּ פון דאַך, מיר האָבען שוין דיינע אייניקלעך געפונען.

— קריך אַראָפּ, אַ נישט וועלען מיר דיינע קינדער אויסקוילען.

א שרעקליכער געשריי פון א קינד האָט דורכגעשניטען די לופט, א האַרצרייסענדיגער געשריי, ווי א בליץ אין דער נאַכט.

— שלאָג נישט, הרגע נישט האָט אימיצער געשריען.

— שלאָג נישט קיין קינדער!

— גרויסע הרגע!

עס האָט זיך דערהערט א צווייט מאָל א קינדער־געשריי, אָבער א שוואַכער אַזוינער און א שאַרפער, וואָס האָט געשניטען דאָס האַרץ.

— איבער׳ן פּנים! — האָט עמיצער געשריען. א פוס רייסט איהם ארויס!

— אַנטאָן, קום וועלען מיר דעם זשיד פון דאַך אַראָפּוואַרפען!

צוויי שטאַרקע פּויערים האָבען זיך אַדורכ־געשטופּט דורך דער מאַסע.

אין פענצטער האָט זיך נאָך אַמאָל בעוויזען דער זעלבער יונגער רוס מיט אַ גרויסען קאַסטען געפּעק און אָנגעהויבען שלייערן אויף דער ערד.

דער המון איז זיך צעלאָפען, פארשטעלענדיג די קעפּ מיט די הענט.

פון דאַך אַראָפּ האָט זיך דערהערט נישט קיין מענשליך שרייען. אַלע האָבען אויפגעהויבען די אויגען צום דאַך. עטליכע סעקונדעס איז פון דאַך אַראָפּגעהאַנגען א מענשליכער קערפּער. באַלד איז ער אַראָפּגעפאַלען. אויף דער ערד איז געבליבען ליגען אַ גרויסע ווייכע זאַך. מעהר האָב איך שוין נישט געקענט צוקוקען, עס איז מיר פינצטער געוואָרען אין די אויגען און איך בין אַרויס פון הויף אויף דער גאַס.

אין די אויערען האָב איך נאָך אַלץ געהאַט דאָס שווערע קרעכצען פון הינטער מיר.

— א—א..

— מען האָט איהם אַראָפּגעוואָרפען.

אויף דער גאַס האָט מען געבראַכען שטולען, טישען, קופערס. מען האָט געריסען קליידער און געלאַכט. אין דער לופט זענען געפלויגען פעדערען. צוויי צווילדעוועטע פרויען, די האָר צעשויבערט, די פנימער רויט, די מיילער אָפען — האָבען ביידע געשלעפּט א קופערט. זיי האָבען געשריגען איינע צו דער אַנדערער און די פעדערען זענען אַרומגעפלויגען איבער זייערע קעפּ, זייערע קולות זענען פארטויבט געוואָרען פון גרילצען און קנאַקען פון די צובראָכענע טירען און פענסטער.

איך ווייס נישט פון וואַנען, עס האָט זיך בעוויזען צווישען דער מאַסע א יודיש מיידעל מיט צוריסענע קליידער און געלאָפען נישט חיסעדיג וואוהין. באַלד האָט זיך דערהערט א געשריי: א יודישקע לויפט, הרגעט זי!

און די מאַסע מענשען־חיות איז בעפאַלען דאָס קינד ווי פליגען א שטיקעל צוקער.

א גרויסער המון שלעפּט א מענשען, אדער בעסער געזאָגט — א מת. די זאַכען צעריסען, פארבלוטיגט, בעדעקט מיט בלאָטע. זיי האָבען פאַר־וואָרפען א שטריק אויף די פיס און אַזוי לענג אויס דער גאַס איהם געשלעפּט. א ברייטער פאַס בלוט. דאָס איז געווען א רייכער פאַדריאַטשיק, זלמן האָט ער געהייסען.

איך האָב מיך אוועקגעשטעלט אין א זייט און צוגעקוקט צו די מענשען מיט זייער ווילדער הנאה פון דער פאַרגעקומענע־ שחיטה.

אָט לויפט א פּאָליציאַנט פאָכענדיג מיט דער שווערד. דער המון לויפט איהם נאָך און שרייט.

עמיצער גיט א וואָרף א קעסטעל פאַר די פיס פון פּאָליציאַנט אין דער לופט הויבט אָן צו מאַכען קאָזשעלקעס. די מאַסע לאַכט. זי איז צופרידען.

לעבען מיינע פיס ליגט א שטיק פלייש, בע־דעקט מיט האָהר.

— מענשען אַהער! שרייט עמיצער פון א הויף.

אַלע שטופּען זיך אויף דעם הויף, דאָרטען צעצעמט מען א מויער ציגעלווייז, עס פאַלען די ווענט, דער דאַך. א שאָפּע פליהט אין דער לופטען און לאָזט זיך אַראָפּ אויף אַ קאָפּ פון אַן אַלטער פרוי, וועלכע האָט זיך גלייך צוגעוועצט צו דער ערד.

דעם זעלבען אָוונט, דורכגייענדיג די זעל־בע גאַס ביים סיקעט פון קאַזאַקען, הער איך ווי איי־נער זאָגט צום אַנדערען:

— 14 יודען האָט מען היינטיגען טאָג צעריסען אויף שטיקלעך..

דער צווייטער, פארציהענדיג זיין ליולקע, האָט גאָרנישט געענטפערט.

דאָס איז געווען דער בילאַנס פון היינטיגען טאָג

—*—

רעכט און לעבען
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

נאָטיצען

ארום דער אקציע פארן לאָקאַטאָרען-שויץ.

דער לאָדזער יודישער לאָקאַטאָרען פעראיין האָט פראקלאמירט אַן אַקציע, וו לויט איז אין פלוג נוגע בלויז אינהאבער פון געשעפטס־לאָקאַלען אָבער אין אמת'ן דארף אין דערפאָלג פון דער פראקלאמירטער אקציע זיין פעראינטערעסירט דער גאנצער לאָקאַטאָרען־כלל.

ס'האנדעלט זיך וועגען אפליגען דעם טערמין פון מעגען קינדיגען די ארויסגענומענע פון לאקאטאָרען־שויץ געשעפטס־לאקאַלען אויף א יאָהר.

און דא דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, אַז מיט דער דערמאָהנטער אקציע איז מען אויסען נישט בלויז די לאקאַלען, אין וועלכע ס'ווערען געפיהרט אונטערנעהמונגען אויפ'ן סמך פון א 3 אדער אנ'הנחה'דיגע 4. קאטעגאריע פאטענט, נאָר ס'גייט אין אַלע געשעפטס־לאקאַלען, וועלכע זענען אויפ'ן גרונט פון דער לעצטער נאוועלע אויסגעשלאָסען געוואָרען פון לאקאַטארען־שויץ אלוא אויך די העכערע האנדעלס (3־טע) און אינדוסטריע (6. .5) פאטענט־קאטעגאריעס.

איבעריגענס נעמט די אקציע אומדירעקט אין זיך, ווי געזאגט, אלע לאָקאַטאָרען, כאטש צוליב דעם אליין, ווייל דער אטאק אויף די געשעפטס־לאקאַלען דארף בעטראכט ווערען ווי דער ערשטער פרוב שפעטער איינציגווייז אָדער מיט אַמאָל דעם גאנצען לאקאַטארען־שויץ אָפּצושאַפען.

אונטערנעהמענדיג אַן אַקציע מוז מען זיך רעכענען מיט די פערהאנענע מעגליכקייטען זי צו רעאליזירען. דערפאַר טאקע ווערט נישט ארויסגערוקט דער לאָזונג צוריק איינצוגלידערען אין לאקאַטאָרען־שויץ די ארויסגענומענע געשעפטס־לאקאַלען. ווייל דאַס איז נישט דערגרייכבאר. דאָס וואלט געווען אַ אילוזיע, טאָר מען דאך נישט פערגעסען, אַז די בעשטימונג וועגען אויסשליסען די געשעפטס־לאקאלען פון לאקאטארען שויץ איז סאנקציאנירט געוואָרען דורך די געזעצגעבערישע אנשטאלטען און פובליקירט געוואָרען אין געזעצען בלאט, זי איז דעריבער געוואָרען א געזעץ, זאל זיין א נישט יושרדיג, נישט ראציאנעל געזעץ אָבער פאָרט א געזעץ, אַ רעכטסקרעפטיג געזעץ און ס'איז דערווייל דאָך נישט פערהאַן יענער טיטאנישער כח, וואס זאל זיין ביכולת דעם דאָזיגען אנגענומענעם געזעץ צו אַנולירען.

אנדערש איז אבער, ווען מ'פאָדערט, אַז דער איינפיהר פון אָנגענומענעם געזעץ זאָל אָפּגעלייגט ווערען אויף א יאָהר, דאָ רעדט זיך שוין לאָזען איבערצייגען די מאסגעבענדע פאַקטארען, אַז ביי דער איצט־הערשענדער קאָניונקטור ווען דער ווירטשאפטליכער ארגאניזם אָזאַ לאָזט נישט קאָנגען פערדייען, די רעפאָרם וועט נאָכמעהר צערודערען, צעטרייסלען דאָס ווירטשאפטליכע לעבען און נאָכמעהר פערגרעסערען דעם כאָאָס, פערשטארקען די אונזיכערקייט.

דאגעגען וועט דער אָפּשאַף אפילו פון גאנצען לאקאַטאָרען שויץ קאָנען דורכגעפיהרט ווערען ביי אַ מצב פון א סטאבילער פראספעריטי, מעגליך, אַז

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

נייע בנינים

א גרויסער פאבריקס־זאל איז פארצעלירט געוואָרען אויף וואוינונגען דורך אריינשטעלען אין די בעזונדערע צימערען נייע ווענד, נייע פענסטער און פאָדלאָגעס, נייע איוועס און טירען.

דער בנין אין דעם בעשטאנד איז אנערקענט געוואָרען פאר א גרינדליך איבערגעבויטען און ממילא אונטערליגען נישט די יעניגע בעזונדערע צימערען די בעשטימונגען פון דעקרעט פון לאקאטאַרען שויץ.

דער אומשטאנד, וואס דער פינאנץ־אמט וויל נישט בעפרייען די לאקאטאָרען פון די דערמאָהנטע וואוינונגען פון לאקאל־שטייער ענדערט נישט די לאגע, ווייל בעפרייט פון לאקאל־שטייער זענען נאָר דירות אין נייע איינגעבויטע און צוגעבויטע בנינים אָבער נישט אין איבערגעבויטע בנינים און בכלל גייט נישט דאָס געזעץ פון לאקאל פון לאָקאַטאָרען שויץ און האָט דעריבער מיט איהם נישט קיין שום געמיינזאמעס.

פרייע אָפּמאַכען און רעדוקציע פון דירה - געלד

אויב די וואוינונג רעכענט זיך מיטן געשעפט אין בילדעט איין לאקאל און אויב דער לאקאל איז געדינגען געוואָרען קודם כל אויף א געשעפט און איינצייטיג האָט ער בעטראכט פאר א וואוינונגס־לאקאל, ס'מעג דעריבער געשלאָסען ווערען א פרייער אָפּמאַך בנוגע דער סומע פון דירה־געלד און דאָס בעטרעפענדע דירה־געלד ממילא אונטערליגט אויך נישט קיין רעדוקציע.

גרונד דירה - געלד

דאָס געריכט טאָר נישט פעסטשטעלען דאָס גרונט דירה־געלד דורך אנ'עקספערטע. אויב ס'קאָן אויף אנ'אנדערן אופן (דורך אנ'עדות, קאָנטראַקט), פעסטגעשטעלט ווערען די פאַקטישע געצאָהלטע סומע דירה־געלד אין יוני 1914.

אפילו, ווען די געצאָהלטע סומע דירה־געלד אין יוני 1914 איז געווען נידעריגער, ווי די דורכשניטליכע דעמאָלטיגע פרייזען, טאָר אויך נישט דאָס גרונד דירה־געלד דורך א קאָמיסיע אויפ'ס נייע פעסטגעשטעלט ווערען.

ווי באלד דאָס געריכט האָט אויפ'ן סמך פון א דורכגעפיהרטע עקספערטיזע (וויזיע) פעסטגעשטעלט שפעטער אויף דער זעלבער ליניע, ווי דער דעקרעט א קלענערע סומע דירה־געלד פערפליכטעט די דאָזיגע פערקלענערונג פון מאָמענט, ווען די געהעריגע בקשה איז אריינגעטראָגען געוואָרען אין געריכט.

נייע געזעצען און צירקולאַרען.

מאָניטען - פראָצעדור

דאָס יוסטיץ־מיניסטעריום גיט אין לעצטען צירקולאַר פאָלגענדע אָנווייזונגען וועגען דער נייער מאָניטען־פראָצעדור:

תביעות אין דער אזוי גערופענער מאָניטען (דערמאָן פראָצעדור קאָן מען דערלאַנגען בלויז דאַן, ווען ס'האַנדעלט זיך אויסשליסליך וועגען אַ געלד־חוב און דער בעטרעף איבערשטייגט נישט די סומע פון טויזענד גילדען און אויב דער חוב איז ערפילט געוואָרען דורכ'ן מאָהנער דירעקט דעם בעל־חוב.

אָנצונעמען און צו דערלעדיגען אַזעלכע בקשות איז בערופען אויסשליסליך דאָס שטעטישע געריכט.

צו דער אַריינגעטראָגענער בקשה דאַרף נישט בייגעלייגט ווערען קיין שום דאָקומענט און מ'דאַרף זיך אויך נישט בערופען אויף קיין שום עדות אָדער אַנדערען בעווייז.

דעסגלייכען איז אויך נישט דער בעל־חוב מחויב. אויב מ'שיקט איהם צו א מאָניט און ער טראָגט אַריין דערויף אַ רעקורס, צו בעגרינדען דעם אַריינגעטראָגענעם רעקורס.

דער בעל־חוב איז נישט בערעכטיגט, נישט אַריינטראָגענדיג אַ רעקורס אָדער ריכטיגער געזאָגט אָפּאָזיציע, גייען געגען דעם דערהאַלטענעם מאָניט צו אַפּעלירען אָדער די דעציזיע וועגען מאָניט צו פערקלאָגען.

אַ צוגעשיקטער דורכ'ן געריכט מאָניט בעפאָר ער ווערט געזעצקרעפטיג (פאַר די 2 וואָכען) האָט נישט קיין שום יורידישען כח אַזוי, אַז אויף זיין סמך קאָן מען אַפילו נישט פערזיכערען די תביעה ד. ה. מ'קאָן נישט לייגען אַ צייטווייליגען אַרעסט אויפ'ן בעל־חוב'ס חפצים.

אַריינטראָגענדיג אין געריכט אַ בקשה וועגען אַרויסגעבען געגען אַ בעל־חוב אַ מאָניט, צאָלט דער מאָהנער איין אַ האַלבען געריכטס־אָפּצאָל און אויב דער בעל־חוב דערלאַנגט שפעטער דערויף אַנ'אָפּאָזיציע, מוז דער מאָהנער אין משך פון 7 טעג צוצאָהלען די 2־טע העלפט, דאַן ווערט פעראָרדענט אַ נאָרמאַלע פעהאַנדלונג, אין געגענפאַל ווערט די גאַנצע תביעה אַנולירט.

קינדיגען אַרבייטס - אָפּמאַכען

דאָס מיניסטעריום פאַר סאָציאַלער השגחה קלערט אויף, אַז אין פאַל, ווען אַ גייסטיגער אַרבייטער ווערט קראַנק איז דער אונטערנעהמער איהם מחויב אין משך פון 3 חדשים אויסצוצאָהלען די שכירות, דעסגלייכען טאָר מען אויך נישט קינדיגען אַ גייסטיגען אַרבייטער אין משך פון די ערשטע 3 חדשים קראַנקהייט, דאָס הייסט אָבער נישט, אַז אויב אַנ'אונטערנעמער צאָהלט דעם קראַנקען גייסטיגען אַרבייטער די בעטרעפענדע שכירות אין משך פון 3 חדשים איז ער שוין אויטאָמאַטיש, פון איהם פריי און מעג שוין איהם שפעטער נישט צולאָזען צו דער אַרבייט.

דאָס צאָהלען שכירות אין משך פון 3 חדשים איז נאָך אַליין נישט קיין גענוגענדע סיבה צו בעזייטיגען דעם גייסטיגען אַרבייטער. אויב דער אונטערנעהמער וויל אויפלעזען דעם געשלאָסענעם מיט איהם אַרבייטס־אָבמאַך, מוז ער דעם אַרבייטער דעם אָבמאַך בעזונדער קינדיגען. די קינדיגונג טאָר נישט פאָרקומען אין די ערשטע 3 חדשים פון דער קראַנקהייט, זי קאָן אָבער פאָרקומען נאָכ'ן אָפּלויף פון די 3 חדשים אַפילו, ווען די קראַנקהייט דויערט נאָך.

אין אַ יאָהר אַרום וועט צו אַזאַ אויפלעב קומען, וועט די בעפעלקערונג דאַן קאָנען איבערטראָגען די רעפאָרם אָהן ווייטאָג. אין געגענפאַל וועט מען פאָדערען אַנ'אָפּלייג פון געזעץ־איינפיהר אויף אַ ווייטערדיג יאָהר.

דערווייל דאַרף מען אָבער פאָדערען, אַז דער איינפיהר פון דער גזירה זאָל אָפּגעלייגט ווערען אויף אַ יאָהר. די פאָדערונג איז אַ בעשיידענע, לייכט פערשטענדליכע, געוויס בעגרינדעטע און ממילא דערגרייכבאַרע בפרט, אַז דערין זענען אויך נישט ווייניגער פעראינטערעסירט די קריסטליכע ווירטשאַפטליכע ספערען.

מ'מוז אויך בעדענקען, אַז די אויסערגעוועהנליכע אַקציע קאָן אַפילו אין מעסיג געשטעלטע ציל האָבען דעם געהעריגען דערפאָלג, אויב זי וועט אונטערגעהאַלטען ווערען דורך די ברייטסטע לאָקאַטאָרען־מאַסען און קודם כל דורך די דירעקט בעדראָהטע ווירטשאַפטליכע קרייזען, דורך אַלע זייערע עקזיסטירענדע אָרגאַניזאַציעס.

לײדער, ווערט אָבער די אַקציע דערווייל אויפגענומען בלויז דורך געציילטע פעראיינען, די איבעריגע פערהאַלטען זיך צוליב באמת אונבעגרייפליכע אָדער אַפשר גאָר קליינליכע טעמים צום גאַנצען ענין גלייכגילטיג פונקט, ווי דאָ וואָלט זיך געהאַנדעלט אין ערגסטען פאַל נישט מעהר, ווי אין עפעס אַ קליינע הוספה צום דירה־געלד און נישט אין דער עקזיסטענץ, יאָ בפירוש אין דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון אַלע אָנגערופענע ווירטשאַפטליכע בפרט עקאָנאָמיש שוואַכערע אונטערנעהמונגען.

מיט דער דאָזיגער בעציהונג צו אַזאַ בלוטיגען ענין בעגייען די דערמאָהנטע אָרגאַניזאַציעס אַן אומפערצייהליכען פעהלער. ס'איז דאָך לעכערליך, אַז פון דער אַקציע זאָל זיי אָפּהאַלטען בלויז דער מאָטיוו, אַז די ווירטסלייט קינדיגען דערווייל נאָך נישט די דינג־אָבמאַכען מיט די געשעפטס־לאָקאַטאָרען.

ווער ווייסט, צי דאָס שטילשווייגען מצד די ווירטסלייט איז נישט אַמאָל אַ מאַנעווער אָפּצוציהען די אויפמערקזאַמקייט פון די לאָקאַטאָרען, אַפשר גאָר אַ פרוב צו פערשלעפען דעם ענין ביז איבער'ן 30. סעפּטעמבער, דער בעשטימטער טערמין צו קינדיגען די דינג־אָבמאַכען מיט די געשעפטס־לאָקאַטאָרען וועט זיכער דערווייל אַריין אין קראַפט און קיין שום מיטעל וועט שוין דאַן נישט העלפען איהם אויפצוהאַלטען. י. א.

ר. אייזראעל

אויסגעליטערטע נשמות!

סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

61

— ביזט אַ באַרישער אַנטיסעמיט און איבעריגענס וואָלט איך נישט געוואָלט מיט דיר דיסקוסירען וועגען געזעלשאַפטליכע פראַגען, ספּעציעל בעהט מיך נישט אָן די גאַנצע יודען־פראַגע, ס'בעהט מיך נישט אָן, אַז מ'האָט זיי פיינד, ס'אַרט מיך נישט, אַז מ'האָט זיי ליב.

— וואָס מיינסט דו, אַז מיך אינטערעסירט דאָס אַזוי שטאַרק, ניין, איך האָב זיי נאָר פיינד און ווען איך קען זיי שלעכטס טון טו איך דאָס.

— מאַריאַן איך בעט דיך, אַז דו זאָלסט מיר נישט פערדרעהען דעם קאָפּ מיט דיינע נאַרישקייטען, בעסער זוכען אַנ'אופן ווי אַזוי אַרויסצובעקומען געלד.

— אַ סוף זאָל דאָס נעהמען, האָט מאַריאַן אויסגעשריגען, איך מוז באַלד ערלעדיגען אַלץ וואָס עס לאָזט זיך אין דעם ענין ערלעדיגען.

אָן נישט וואַרטענדיג אויפ'ן ענטפער פון פעליקסען האָט זיך מאַריאַן אויפגעשטעלט און איז צוגעגאַנגען צום טישעל וואו ס'איז געזעסען ראַזוסקי מיט סאָניען.

— ענטשולדיגט — האָט ער געזאָגט — נאָך איידער סאָניע האָט בעוויזען זיך צו אָריענטירען — איך האָב זיך גענומען די דרייסטקייט אייך צו שטערען, מיר קענען זיך דאָך.

— געוויס קענען מיר זיך האָט סאָניע געענטפערט, קריצענדיג זיך מיט ראַווזקיס בליק, אַזוי ווי זי וואָלט פון דאָרט געוואָלט בעקומען אַנ'עצה וואָס זי זאָל דאָ טון.

כ'האָב דעם כבוד זיך פאָרצושטעלען, האָט דער פריץ ווייטער געזאָגט צו ראַוזסקין, איך בין דער גוט־בעזיצער אָזשעלאָווסקי.

ראַווסקי האָט אָנגענומען די אויסגעשטרעקטע האַנד פון מאַריאַנען און אונטערגעברומט עטליכע נישט פערשטענדליכע ווערטער מיט דער כוונה, אַז דער פריץ זאָל נישט דערהערען זיין פאַמיליע־נאָמען אַלע דריי זענען איצט שטיל געבליבען, מאַריאַן איז געשטאַנען נעבען דעם טישעל אין אַ זעהר אונבעקוועמער לאַגע, ווייל קיינער האָט איהם נישט איינגעלאַדען זיך אַוועקצוזעצען, ער האָט געוואוסט, די מענשען, צו וועלכע ער איז צוגעגאַנגען, וואַרטען ביז ער וועט אויפקלערען דעם ציל פון זיין צוקומען, ער האָט זיך געמאַכט נישט וויסענדיג און זיך צו דער גרעסטער פערוואונדערונג פון סאָניען און ראַוזסקין אַוועקגעזעצט אויף אַ לעדיגען שטוהל נעבען זיי.

— כ'האָב זיך גענומען די דרייסטקייט צו שטערען, האָט אָזשעלאָווסקי נאָכאַמאָל איבערגעחזרט, ווייל ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ זעהר דריגענדען ענין נישט סאָניע און נישט ראַוזסקי האָבען געענטפערט, נאָר געוואַרט אויף ווייטערדיגע ערקלערונגען.

— ס'האַנדעלט זיך דאַרין האָט מאַריאַן ווייטער געזאָגט, נישט לאָזענדיג זיך אַראָפּפיהרען פון וועג, וואָס איך וואָלט ביי דעם פרייליין זאָמערפעלד געוואָלט בעקומען אַנ'ענטפער אויף דעם פאָרשלאַג וואָס מיין פריינד פעליקס זאַוואַדזקי האָט אייך געמאַכט אין מיין נאָמען.

איצט איז שוין נישט געווען קיין עצה, סאָניע האָט געמוזט ענטפערען נאָכמעהר דערפאַר, ווייל זי האָט זיך דערוואוסט וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך.

— דעם צייטווייליגען ענטפער האָב איך דאָך געגעבען אייער פריינד.

— מיר האַנדעלט זיך נישט וועגען קיין צייטווייליגען ענטפער, איך מוז האָבען אַ דעפיניטיווען ענטפער, ווייל איך מוז וויסען ווי אַזוי צו האַנדלען.

— לײדער, האָט סאָניע געזאָגט, קען איך אייך קיין ענטגילטיגען ענטפער נישט געבען, דער ענין איז צו וויכטיג, אַז מען זאָל קענען דעצידירען אין אַ שעה, טאָג אָדער אַפילו אין אַ וואָך.

— כ'שטעה מיר אויך זעהר לייד, אָבער איך קען ווידער נישט דעם ענין פערשלעפען, איך מוז האָבען אַנ'ענטפער, אויב ס'האַנדעלט זיך אין אַ פינאַנציעלע שוועריגקייט אין איצטיגען מאָמענט, איז עס נישט פון די וויכטיגסטע זאַכען, אויב איהר, פרייליין זאָמערפעלד, וועט מיר זאָגען אייער וואָרט, אַז די זאַך איז ערלעדיגט, וועל איך אויף דעם געלד צוואַרטען ביז אַ בעשטימטען טערמין, איהר דאַרפט זיך פאָרשטעלען, אַז אָפּשלעפונג קען מעהר נישט געמאַלט זיין, שוין דערפאַר וואָס איך רעד מיט אייך וועגען אַזאַ סוד אין דער אַנוועזענהייט פון אַ הער, וועלכען איך קען נישט און ווייס נישט אין וואָס פאַראַ בעציהונגען איהר זענט מיט איהם.

— דאָס שאַדט גאָר נישט האָט סאָניע געזאָגט אַ צופרידענע ווייל ראַוזסקי ווערט אייגעצויגען אין דעם געשעפט, ווייל זי האָט ווירקליך נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערען.

— ניין, דאָס שאַדט נישט, האָט ראַוזסקי איבערגעחזרט, איך קען גראַד דעם דאָזיגען ענין און בין אויך שטאַרק אינטערעסירט אין איהם.

— איז בעסער, איז גלייכער אַזוי און איך בין צופרידען וואָס איך האָב זיך נישט געלאָזען אָפּרעדען פון מיין פריינד און צוגעקומען צו אייך.

— אָבער חשובער הער אָזשעלאָווסקי, לויט מיין מיינונג איז דאָס פרייליין זאָמערפעלד'ס גערעכט, איהר דאַרפט צוואַרטען עטליכע טעג און איהר וועט בעקומען אַנ'ענטפער.

— ווען איך וואָלט געוואוסט וואָס פאַראַ ענטפער דאָס וועט זיין א פּאָזיטיווער אָדער נעגאַטיווער וואָלט איך געוואוסט ווי אַזוי צו האַנדלען.

— מיר קענען קיין שום הבטחות דערווייל נישט געבען, ווייל מיר זענען דערצו פון קיינעם נישט בעפולמעכטיגט געוואָרען.

— יודישע סאָלידאַריטעט, האָט דער פריץ אַרויסגעברומט.

די סיטואַציע איז געוואָרען אַנ'ערנסטע, ראַוסקי האָט אַפילו נישט געהאַט בדעה צו ערלויבען דעם פריץ אויף געמיינהייטען, פון דער אַנדערער זייט אָבער וואָלט בעת אַ געהעריגער אַקציע געמוזט ענטשטעהען אַנ'אַוואַנטורע אין לאָקאַל, וועלכען ראַוסקי האָט מיט אַלע מעגליכקייטען געוואָלט אויסמיידען ערשטענס צוליב דער אַ וועזענהייט פון סאָניען און דאַן צוליב זיין אייגענער שטעלונג אַלס אַדוואָקאַט.

דאָס געשפּרעך איז געוואָרען אַלץ לעבהאַפטער און ליידענשאַפטליכער און ס'האָט זיך געדוכט, אַז יעדען מאָמענט קען קומען צו אַנ'אויסברוך.

דאָס האָט בעמערקט פעליקס זאַוואַדזקי, וועלכער איז געזעסען אויף זיין פריהערדיגען אָרט, געזופּט די שוואַרצע קאַווע און די גאַנצע צייט אָבסערווירט וואָס עס טוט זיך דאָרט וואו מאַריאַן זיצט. מאַריאַנען האָט פעליקס גוט געקענט, ער האָט געוואוסט, אַז ביי דעם יונגען פריץ איז נישט שווער אַרויסצורופען אַ סקאַנדאַל ווען אין איהם וועט זיך אָנצונדען זיין טריפה בלוט, ער האָט נאָך גוט געדענקט די לעצטע גרויסע אַוואַנטורע אין קאַבאַרעט, פעליקס האָט מיט אַלע מיטלען געוואָלט ברענגען דערצו, אַז אַזאַ סקאַנדאַל זאָל אויסגעמיטען ווערען, ער האָט געוואוסט, אַז אין פאַל פון אַנ'יאַגטעריע, אָדער אַפילו אין פאַל ווען מאַריאַן וועט מיט עפּעס בעליידיגען סאָניען, וועט שוין פון דער געפּלאַנטער טראַנזאַקציע זיכער גאָרנישט ווערען, ער האָט אָבער געזעהען ווי דאָס געשפּרעך ביי יענעם טישעל ווערט אַלץ ליידענשאַפטליכער, צו דיינע אויערען האָבען זיך שוין דערטראָגען הויכע און בייזע ווערטער, ער האָט שוין געזעהען מאַריאַנס אָנגעגאָסענע, מיט בלוט פערלאָפענע אויגען, און האָט אויך בעמערקט דעם שרעק אין די אויגען פון סאָניע זאָמערפעלד, דער אויסברוך איז געהאַנגען אין דער לופט. פעליקס האָט זיך דעריבער אויפגעשטעלט און איז לאַנגזאַם צוגעגאַנגען צו מאַריאַנען. ער האָט מאַריאַנען אַ קלאַפּ געגעבען אויף דער פלייצע, אַזוי ווי איינער וואָלט געוואָלט זאָגען,

— ברודער גענוג.

(המשך קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

וואהלען צום לאדזער שטאט-ראט וועלען פארקומען ד. 27 סעפטעמבער ה. י.

די צוטיילונג פון דער שטאט אויף קרייזען

(א) עס איז שוין ענדגילטיג פעסטגעשטעלט גע־וואָרען דער טערמין פון די וואהלען אין שטאָט־ראט די אָפיציעלע פעראָרדנונג פונם וואָיעוואָדע וועט דערשיינען ווהעם 30 ד. ח.

אין דעם דאָזיגען שנין איז אויפן גרונד פון די־דאָלטענע אינפאָרמאַציעס, שוין פעסטגעשטעלט גע־וואָרען דער קאָמפּלעט פון דער הויפּט־וואהל־קאָ־מיסיע, פּראש פון וועלכער עס איז אויסגעשטעלט דער וויצעפרעזעס פונם לאָדזשער קרייזגעריכט און דער ליטער פון שטאָטישען גריכט, ה' אָצאָן וועשר מישילע, אלס פערטרעטער — דער ריכטער עוגע־ניוש ווישטיוווסק, די מיטגלידער — ד"ר יוליאַ גאָנ־שיאראָווסקא, שפּיטאָל־דירעקטאָר, טאַדעאוש בעל־דאָווסקי דירעקטאָר פון "שייבלער און גראָהמאַן" און אלס פערטרעטער — דעם טאַנאַר מאַרעסט סלאָניאָווסקי און דער סענאַטאָר קאַראָל אלגייער.

צוטיילונג פון דער שטאט אויף קרייזען

די שטאָט איז, לויט'ן מוסטער פון יאָהר 1934, צוטיילט געוואָרען אויף 10 וואהל־קרייזען. אין פּיינ־ציפּ איז די צוטיילונג דערהאַלטען געוואָרען מיט קליינע שנוים, וויל אנשטאט די פריהערדיגע 199 וואהל־אָבוואָדען איז איצט בעשטימט געוואָרען 203.

דער ערשטער קרייז

נעמט ארום די צפון־מזרח געגנטען פון דער שטאט, אינם דריוואָנקעל צווישען די גאַסען: זגערזשער (אויף מזרח פון די שטאָט־גרעניצען) און די מזרח־גרעניץ פון דעם באַלוטער מאַרק, ווי אויך די צפון־זייט פון דער בזשעזשינער גאַס ביז די גרעניצען פון דער שטאָט.

אלס פּאַרזיצער פונם 1 קרייז איז נאָמינירט גע־וואָרען דער דיר. פראַנציישעק וואַשקעוויטש און — פערטרעטער: טאַדעאוש היוואָווסקי.

דער צווייטער קרייז

נעמט ארום דעם מזרח־טייל פון דער שטאָט, אויף דרום פון 1־טען קרייז, ווי דהיינו — אינם קוואַד־ראַט צווישען ד' גאַסען: סמוטנאַ, בלאַרקאַ, בזשע־זשינער, קילינסקיעגאָ און נאַראָטאָוויטשאַ ביז די מזרח־גרעניצען פון דער שטאָט. פאַרזיצער פון דער דאָזיגער קאָמיסיע איז דער רעיענט שימאָן טילעצקי פערטרעטער — איגנאַץ. אדאם וואָרובלעווסקי.

דער דריטער קרייז

נעמט ארום דעם וויטערדיגען מזרח־טייל פון דער שטאָט אויף דרום פונם צווייטען קרייז — פון די גרעניצען פון דער דרום־מזרח־גרעניץ פון דער שטאָט — צווישען די גאַסען פאַבריטשנאַ, וואָלטשאַנסקאַ, פּאָטשטאָווע, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ, דאָמבראָווסקאַ ביז דער מזרח־גרעניץ פון דער שטאָט. פאַרזיצער פון דער דאָזיגער קאָמיסיע איז ד"ר. טאַמאַש ווילקאָנסקי און זיין פערטרעטער מאַר־יאַן וואָלאַדאַרטשיק.

דער פינפטער קרייז

נעמט ארום דעם דרום־קוואַרטאַל פון דער שטאָט — פון דער נאַפּיורקאָווסקיעגאָ און דאָמבראָווסקיעגאָ, דורך דעם ריימאָנטפּלאַץ, פּעטריקאָווער, פאַביאַ־ניצער און דערנאָך טשיעשינסקאַ און אַבּיוואָטעל־סקאַ ביז צו דער מערב־גרעניץ פון דער שטאָט. דער דאָזיגער קרייז נעמט ארום קאָיני און די געגנטער דאָקטשיצע, זאַרזשעוו און דאָמבראָווקאַ. פאַרשטע־הער — איגנאַץ יאַן האַלצגרעבער, פערטרעטער — יוזעף טאָמטשאַק.

דער זעקסטער קרייז

נעמט ארום די געגנטן פון קאַראָלעוו, ד. ה. דעם דרום־מערב־טייל פון דער שטאָט, פון פּעטריקאָווער גאַס, אויף מערב, צווישען פאַביאַניצער, קאָשעטשי־נער און אַביוואָטעלסקאַ פון דרום, זשווירקי, וואָלטשאַנסקאַ, קאָפּערניקאַ, ביז דער מערב־גרעניץ פון דער שטאָט. פאַרזיצער דער נאָטאַריוש יאַן טשוויק־לינסקי, פערטרעטער — יאַן קאָנסטאַנטי.

דער זיבענטער קרייז

נעמט ארום דעם מערב־טייל פון דער שטאָט, פון קאָפּערניקאַ — דרום־זייט און ווייטער, צווישען זשעראָמסקיעגאָ פון מזרח־זייט דרעווניאָווסקאַ פון צפון זייט און ד מזרח־גרעניץ פון דער שטאָט נאָר — איגנאַץ. מאַריאַן זדראָיעווסקי פערטרעטער — יוזעף זאַיאָנטשקאָווסקי.

דער אכטער קרייז

נעמט ארום דעם צפון־מערב טייל פון דער שטאָט, וועמענס גרעניצען עס זענען פון דרום־זייט — די דרעווניאָווסקאַ גאַס פון מזרח — די פערלענגערונג פון דער מיטעל־ליניע פון זשעראָמסקיעגאָ ביז זגער־זשער און זגערזשער ביז דער צפון'דיגער שטאָט־גרעניץ. פאַרזיצער — סימפאַריאַן קאָזאָווסקי, פער־טרעטער — מאַריאַן וויסמיק.

דער נייטער קרייז

נעמט ארום דעם צפונ'דיגען מיטעל־טייל פון פרייד־הייטס־פּלאַץ, ביז קילינסקיעגאָ, פראַנציישקאַנער, בזשעזשינער באַלוטער מאַרק און דער פערלענגערונג פון דער מיטעל־ליניע זשעראָמסקי 11 ליסטאָפּאַדאַ גאַס. פאַרזיצער, דירעקטאָר אנטאָני העמישעווסקי, פערטרעטער — האַנרעלס ־ ריכטער קאַזשימיערזש ראָזשאַק.

דער צעהנטער קרייז

נעמט ארום די מיטעלשטאָט, צווישען קילינסקיעגאָ פרייהייטס־פּלאַץ (פּאָמאָרסקאַ, 11 ליסטאָפּאַדאַ), זשעראָמסקיעגאָ, וואָלטשאַנסקאַ, זשווירקי און ווי־גורי. פאַרזיצער — דיר. וואַצלאַוו וואַיעוואָדזקי, פערטרעטער — דר. בראָניסלאַוו קניבאָווי־עצקי.

ערשטע וואהל - טעטיגקייטען.

שוין אויף דינסטאָג דעם 30 ה. ח. איז דורכ'ן פאַרזיצער פון דער הויפּט וואהל־קאָמיסיע, פּרע־זעס וואָנגעזעל, גערופען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון די מיטגלידער פון דער הויפּט און קרייז וואהל־קאָמיסיעס.

אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ וועט פעסטגע־שטעלט ווערען דער פּרטיות'דיגער ארבייטס־פּראָ־גראַם סיי פון די הויפּט־וואהל־קאָמיסיע, סיי פון די בעזונדערע קרייז־קאָמיסיעס.

דער זיץ־אָרט פון דער הויפּט־וואהל־קאָמיסיע וועט זיין אין בנין פון שטאָטראַט, אויף פּאָמאָר־סקאַ 16.

וואהל - אפקלאנגען

די ידיעה, אַז עס וועט שוין קומען גע־ראַכט וועגען די שטאָטראַט וואהלען אין אונ־זער שטאָט, האָט בעוואוינט די געזעלשאַפטליכע מיינונג.

אין בעזונדערע פּאָליטישע און פראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס זענען שוין אָפּגעהאַלטען טערהאָרען פערטרעטיליכע בעראַטונגען מכוח דער פּראָפּאַגאַנדע אַקציע און צוזאַמענהאַנג מיט די וואהלען.

שוין במשך פון דער קומענדיגער וואָך קען מען זיך רעכנען אויף אַ לעבּאַהאַפטיגע אגיטאַציע, וועלכע וועט שוין צוגעגריייט פון די פּאָליטישע אָרגאַניזאַ־ציעס.

די שטרייק-בעוועגונג אין לאדז

ליקווידירט א שטרייק

(א) אין דער אַפּרעטור פון דער פירמע ק. וואָלענטשאַק (וואָלטשאַנסקאַ 251) איז מחמת דער געפּלאַנטער לוין־רעדוקציע אויסגעבראָכען אַ שטרייק פון 200 אַרבייטער. אין רעזולטאַט פון די אונ־טערהאַנדלונגען איז דערגרייכט געוואָרען אַ הסכם און דער שטרייק איז ליקווידירט געוואָרען.

ביי שאַצ'ן שטרייקט מען נאך

(א) דער אָקופּאַציע־שטרייק אין שאַצ'ס פאַ־בריק (6־ער שערפּינג (63) דויערט נאָך. כידוע איז דער סכסוך דאָרט אויסגעבראָכען צוליב דעם, וואָס די פאַבריק־דירעקציע האָט צוריק אריינגענומען אנ'אנגעשטעלטען, וועלכען די ארבייטער בעשולדי־גען, אַז ער האָט פערגוואַלטיג אַנ'אַרבייטערין.

ביי "ברידער גאלדלוסט"

(א) ביי די "ברידער גאָלדלוסט" (זאַגייני־קאָווע 20) דויערט נאָך דער אָקופּאַציע־שטרייק פון די 140 אַרבייטער. די קאָנפערענצען האָבען דערווייל נישט געגעבען קיין רעזולטאַט. אַ נייע קאָנפערענץ איז בעשטימט געוואָרען אויף די וואָך.

ביי די "ברידער פיטלאוויטש"

(א) אין דער פאַבריק אויף דאָמבראָווסקאַ 87 דויערט נאָך אויך דער אָקופּאַציע־שטרייק. די אַלע פּרובען צו ליקווידירען דעם שטרייק האָבען נישט געגעבען קיין רעזולטאַט. היינטיגע וואָך וועט ווי־דער פאָרקומען אַ קאָנפערענץ אין אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט.

נערוועזע שטימונג אויפן לאדזער טעקסטיל-מארק

פאבריקאנטען פון באנוועל-סחורות ווארפען זיך איבער אויף קינסטלעך זייד

(אג) אויפ'ן מאַרק פון וואָלענע און האַלב־וואָ־לענע סחורות הערשט אַ שטאַרקע נערוועזיטעט. גע־וועהנליך הערשט אין דער צייט אַ שטילשטאַנד אין די צאָהל טראַנזאַקציעס איז אַ מינימאַלע. די פּראָ־דוצענטען ארבייטען אויף לאַגער, די פּרייזען ווער־רען רעגוליהרט, די קרעדיט ־ בעדינגונגען זענען לייכטערע א. אז. וו. אין לויפענדען יאָהר אָבער איז די לאַגע איינגאַנצען אַנדערע. עס ווערען געמאַכט גרויסע אומזאַצען און עס זענען אָנגעקומען אַ סך סוחרים, בעזונדערס פון די מזרח־קרעסען (ווילנאַ). די פּרייזען אויף די סחורות זענען געשטיגען פון 4 ביז 5 פּראָצענט און טאַקי די דאָזיגע שטייגערונג איז אַ סימן פון דער אונרוהיגקייט, וואָס הערשט אויפ'ן מאַרק.

די סיבות פון דער דאָזיגער לאַגע זענען: 1) די שטייגערונג פון די פּרייזען אויף וואָל, 2) די טענ־דענץ פון די סוחרים איינצוקויפען סחורות צוליב די שווערינקייטען אויפ'ן וואַלוטע־מאַרק. עס איז שווער פעסטצושטעלען צי דאָס איז אַ געזונדער אדער ניט געזונדער סוחרישער אינסטינקט, עס איז אָבער אַ פאַקט אַז די דאָזיגע טענדענץ סיי א'ן לאָדז ווי אויך אויף דער פּראָווינץ עקזיסטירט און ווי שאַפט קינסטליכע טראַנזאַקציעס הויפּט קינסט־ליך די פּרייזען, שאַפט אויפ'ן מאַרק נישט נאָרמאַ־לע בעדינגונגען, וואָס קענען שפּעטער דערפיהרען צו אַ אַלגעמיינעם צוזאַמענבּרוך.

אַ יעהר כאַראַקטעריסטישער מאָמענט, וואָס זאָגט אויך שוין וועגען דעם פעהלערהאַפטען פונקט ציאָנירען פון דער פּראָדוקציע אין לאָדז איז דער פאַקט, וואָס די באַוועל־פּראָדוצענטען וואַרפען זיך איבער אויף דער פּראָדוקציע אין סחורות פון קינסט־ליכע זייד. די דאָזיגע ערשיינונג איז אַ רעזולטאַט פון דעם מאַנגעל פון באַוועל־גאַרן.

עס האַנדעלט זיך אין דעם, וואָס די פּוילישע פאַבריקן פון קינסטליך זייד קענען פאָרזעהן מיט קינסטליך זייד גאַרן. פערשטעהט זיך, אַז דאָס מאַ־סענהאַפטע אריבערוואַרפען פון די פאַבריקאַנטען פון באַוועל סחורות אויף סחורות פון קונסטליך זייד קאָן אויך דערפיהרען צו שלעכטע פאָלגען.

Dr. med. L. Bermań

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל־ארצט פאַר מענער · שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

טעאַטער "ראָזמאַיטאָשטשי" ציגעל = נאָם 27. טעל. 25=112. דיר.: דוד צעלמייסטער.

פּאָזיטיוו לעצטע 3 טעג!

פּאָזיטיוו לעצטע 3 טעג!

קינסטל. אַנפ.: מ. בראָדערזאָן.

לעצטע גאַסטשפּילען פון טעאַטער

"אַראַראַט"

אין געזעגנונגס־פּראָגראַם א. ג.

חסידיש, בגידיש, ממזריש

היינט, זונטאָג, 4 נאָכמיטאָג און 9.15 אָוונט

נאָכמיטאָג־פּרייזען: פּאַרטער 1.09 זל.

אָוונט־פּרייזען: פון 54 גר. ביז 2 זל.

זונטאָג, 28 | ח' | תמוז תרצו

יוני

זון־אויפגאנג 3.13

זון־אונטערגאנג 8.00

קייז ארץ־ישראל

גרופּענווייז און אינדיווידועל. ביליגע פּרייזען. גוטע בעדינגונגען. פּינקטליכע בעהאַנדלונג.

ים־אויספלוג לאָנדאָן—אמסטערדאם דעם 7/7—16/7 פון 210 זל.

"פיאָרדי—נאָרוועגיע" דעם 19/7—30/7 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנחה־און קוראַציע־פּעסער.

פאַרשטעהערשאַפט פון "אינטוריסט" אויספלוגען אין רייזעס קיין רוסלאַנד. ברענגען קרובים פון רוסלאַנד קיין פּוילען.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט

דאס יודישע רייזע־ביוראָ

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

נייער דירעקטאר פון דער "אובעזפּיעטשאלניע"

אויפ'ן אָרט פון דעם פריהערדיגען דירעקטאָר פון דער "אובעזפּיעטשאַלניע" וואַנסאָוויטש וועט קומען קיין לאָדז דער דעפּ. זביגניעוו מאַדעראָסקי ער איז געווען דירעקטאָר פון דער "אובעזפּיע־טשאַלניע" אין סאָסנאָוויץ און דיר. פון "פּוניוש פּראַצי".

אויף צוויי טעג געשלאסען די "אובעזפּיעטשאלניע" - אפּטייקען

(א) דעם 28 און 29 ד. ח. וועלען אַלע אַפּטייקען פון דער אובעזפּיעטשאַלניע" אין לאָדז, מחמת דעם רעמאָנטירען — זיין געשלאָסען.

בחנם'דיגע באהו-רייזעס פאר קינדער

(א) בכדי צו פּאָפּולאַריזירען די טוריסטיק האָבען די מלוכה־באַהנען איינגעפיהרט פּראַקטיאַ־רען אַנ'איניאַוואַציע. וואָס בעשטייט אין דעם, אַז קינדער ביז 14 יאָהר קאָנען בחנם רייזען אין דער בעגלייטונג פון עלטערע אָפּיעקונעס, אָדער עלטערען.

די טעג זאָל ווידער דערשיינען דיזעלבע פּעראָרדנונג.

אלע הויז-וועכטערס אין לאדז געקינדיגט פון 1-טען יולי ה. י.

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען נעכטען אין אַלע הויזבעזיצער־פעראייַנען פאַרגעקומען אַלגע־מיינע פערזאַמלונגען, אויף וועלכער ס'זענען בע־טראַכט געוואָרען די שטעלונג פון די הויזבעזיצער צו די הויז־וועכטערס.

אין רעזולטאַט פון די דעבאַטען, זענען אין אַלע פעראייַנען אָנגענומען געוואָרען איינשטימיגע רעזאָלוציעס, וועלכע פערלאַנגען צו אָפּזאָגען דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך און צו קינדיגען שוין פון 2־טען יולי ה. י. אַלע הויז־וועכטערס אין לאָדז.

אפּטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייאַכט דיזשורירען: ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ט. סטאַניעלעוויטש (פּאָמאָרסקאַ 91), א. פּאַרקאָווסקי זאַוואַדזקאַ 45), ב. גלוכאָווסקי (נאַרו־טאָוויטשאַ 6), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוו־לאָווסקי (פּעטריקאָווער 307).

א מבולאטאריום

ביים פעראיין "לינת משמורים"

פּילסודסקעגאַ 21, טעל. 242-55

איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאָכמיטאָג.

עס נעמען אָן

דאקטוירים פון אלע ספּעציאליטעטען,

ווי אויך וויזיטען אין דער שטאָט. ס'ווערען אנגענומען אַלע זעממליכע אַנאַליזען. דענטיסטישער קאַבינעט איז טעטיג אַ גאַנ־צען טאָג. די פערוואַלטונג.

● פארק ● העלענאוו!
טעל. 209-32

הייבט, זונטאג, 8.30 אוועגד
נאך גרויסע סוקצעסען אין אויסלאנד, וועט אויפטרעטען
נור איין מאל אין לאדז
Ada Sari

בעקאנטע קאלאראטור - זינגערין
פון וועלט-רוהם.
איינגעזריט אין פארק פון 2 א זייגער נאכמ. פון 5 א זייגער נאכמ. קאנצערט פון סימפאנישען ארקעסטער. בילעטען צום פרייז פון 1.09 זל. ווי אויך 2.20 אויף ספעציעלע זיץ-פלעצער צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע, טערקישע צוקערניע פיעטריק. 2 ווי אויך ביי רער קאסע פון העלענאוו.

ענדעקישער כולֿיגאן פערמשפט
פאר שלאגען יודען, און ברעכען שויבען אין בית-המדרש אין רודא-פאביאניץ
מען האט איהם די שטראף פערקלענערט

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין לאדזער קרייז-געריכט איז נעכטען געזעסען דער בעקאנטער יודען-פרעסער פון רודא-פאביאניץ, דער 41 יעהריגער סטאניסלאוו סטאווסקי.

סטאווסקי איז דורך דער פאליציי אנגעקלאגט געווארען, אז שבת דעם 13-טען מאי ה. י. האט ער זיך אנשיכור'דיג אנגעהויבען אויף קאסטשושקי-גאס שלאגען מיט שטיינער יודישע פארביי-געהער.

צווישען אנדערע האט ער געוואלט מיט א שטיין דערלאנגען די פערבייגעהענדע גאלדע שיין און יוסף פוקס, וועלכע האבען זיך אבער בעצייטענס בעוויזען צו בעהאלטען.

דער צעיושעטער כוליגאן האט אבער נישט נאכגעגעבען און ער איז פלוצים אריינגעלאפען אין בית-המדרש אויף קאסטשעלנא 80, און מיט שטיינער אנגעהויבען ברעכען שויבען.

ס'איז געווארען א בהלה און ס'איז אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז דער כוליגאן סטאווסקי איז א וויכטיגער מיטגליד פון דער ענדעקישער פארטיי אין רודא-פאביאניץ.

ער איז דורכ'ן פאוויאטאווע סטאראסטעי-געריכט פער'משפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט.

א נישט צופרידענער האט ער אפעלירט אין קרייז-געריכט, וועלכער האט איהם נעכטען דעם אורטייל פערקלענערט אויף 7 טעג ארעסט.

פערגרעסערטע קרעדיטען פאר די סעזאן-ארבייטען

(א) ווי מיר האבען שוין געמאלדען איז פאר־ריגע וואך דער צייטווייליגער שטאט־פרעזידענט, ה׳ גאדלעווסקי געפאהרען קיין ווארשא בעמיהען זיך וועגען פערגרעסערטע קרעדיטען אויף צו פיה־רען די סעזאן־ארבייטען, בכדי עס זאלען בעשעפ־טיגט ווערען אלע סעזאן־ארבייטער, וואס זענען בעוועזען בעשעפטיגט פאר־יאהרען.

דער שטאט־פרעזידענט האט אינטערווענירט אין מיניסטעריום פאר עפענטליכע שוץ און אינ׳ם ארבייטס־פאנד, און ווי מיר דערוויסען זיך האבען זיינע אינטערווענצען געהאט א פעולה, און פאר לאדז זענען אנערקענט געווארען גרעסערע קרעדיטען וועלכע וועלען דערלויבען אויסצוברייטערן די סע־זאן־ארבייטען און שאפען ארבייט פאר אלע סעזא־נאווצעס.

די קרעדיטען וועלען ארויסגעגעבען ווערען אין מיטען יולי ה. י.

דערביי האט די צענטראל־מאכט אויפמערקזאם געמאכט אויף דער נויטיגקייט צו פיהרען די ארבייטען אין אזא טעמפא, אז די סעזאנאוועצעס זא־לען דערגרייכען אין פערלויף פון 26 וואכען מינ־דעסטענס 104 טעג ארבייט.

* * *

(א) פון ווארשא איז אויך צוריקגעקומען די דעלעגאציע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען ז.ז.ז. וועלכע האט אינטערווענירט וועגען דעמזעלבען ענין.

די דאזיגע דעלעגאציע האט גלייכצייטיג אינטערווענירט אינ׳ם פינאנץ־מיניסטעריום וועגען בטל מאכען דעם הכנסה־שטייער און דעם ספעציעלען שכירות־אפצאהל פון די סעזאן־ארבייטער. די דע־לעגאציע האט דערויף בעקומען א פאזיטיווען ענט־פער, און די פאסטולאטען איהרע זאלען אין דער נאהענטסטער צוקונפט דערפילט ווערען.

* * *

(א) נעכטען זענען פארגעקומען קאנפערענצען אין דער שטאט־פערוואלטונג און אין דער וואיע־וואדזטווע, וועגען פערברייטערען די ביז־איצטיגע סעזאן־ארבייטען און בעשעפטיגען אלע ארבייטער.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
— דירעקציע: —
דוד צעלמייסטער.
שפילט דעם 1-טען יולי הויבט אן זיינע גאסטשפילען
דער יודישער „שעוואליער"
פסח'קע בורשטיין
אין דער אמעריקאנער אפערעטע א. נ.
„דער בלאנדער ציגיינער"
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

KINO TEATR
MIRAZ
אנהויב 4 זייגער נאכמ.
היינט און פאלגענדע טעג
SHIRLEY TEMPLE
אין פרעכטיגען פילם
„אונזער זונעלע"

וועגן שארפע קאנקורענץ פון בעלכאטאוו פאר די לאדזער לויהן-וועבערייען

(אנ) אין די לעצטע וואכען האט זיך בע־מערקט, אז א גרויסער טייל פון די בעשטעלונגען אין די וועבערייען איז אנשטאט אין לאדז אוועק־געגעבען געווארען קיין בעלכאטאוו וואו די פריי־זען אין די לויהן-וועבערייען זענען כמעט אויף 20 פראצענט נידריגער ווי אין לאדז. ווי מיר דערוויסען זיך איז די סיבה פון דער גרויסער קאנקורענץ פון בעלכאטאוו מיט לאדז די נידרי־קערע ארבייטער-לויהנען. אין דער הינזיכט האט בעלכאטאוו איבערגעיאגט אלע פראווינציאנעלע צענטערען. אין דער בעלכאטאווער פראדוקציע זענען בעשעפטיגט א גרויסער צאהל יוגענדליכע וואס זייערע לויהנען זענען בעדייטענד נידריגערע, ווי פון די דערוואקסענע ארבייטער. א חוץ דעם צאהלען נישט די בעלכאטאווער פאבריקאנטען פאר דער צייט, וואס די ארבייטער מוזען ווארטען אויף א קעטע אדער שוס. צוליב די דאזיגע סיבות זענען די בעלכאטאווער לויהן-וועבערייען קאנקו־רענץ־פעהיג. די לאדזער לויהן-פאבריקאנטען זענען פון דאזיגען צושטאנד זעהר בעאונרוהיגט.

MAOK
PŁYN TĘPI ROBACTWO

וועגען דעם טערמין פון די קהלה-וואהלען אין לאדז

כדי ענטגילטיג פעסטצושטעלען דעם טערמין פון די קהלה־וואהלען אין לאדז, צי זיי זאלען פארקומען דעם 6 סעפטעמבער אדער אין נאוועמ־בער, וועט היינטיגע דינסטאג פארקומען א קאנפע־רענץ אין דער וואיעוואדזטווע.

סעקרעטאר פון די פראפ. קלאסען - פעראיינען פערמשפט

(—) דער סעקרעטאר פון די פראפעסיאנעלע קלאסען־פעראיינען אין לאדז, סטאניסלאוו גאלינ־סקי, האט זיך נעכטען געהאט צו פערענטפערן פאר׳ן זגערזשער שטאטישען געריכט פאר שארף קריטיקירען דעם 17 מאי ה. י. בעת א פאר־וואהל מיטינג פון פ.פ.ס. די נייע רעגירונג מיט׳ן גענעראל סלאוואי־סקלאדקאווסקי בראש.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 3 חדשים ארעסט מיט אפלייגען די שטראף, ארויסגע־העגדיג פון דער הנחה, אז אין דער צייט ווען גא־לינסקי האט קריטיקירט די רעגירונג פון סקלאד־קאווסקי, האט די רעגירונג ערשט איבערגענומען די מאכט.

געכאפט א העכט, וואס הייסט רובין...

(א) נעכטען איז ארעסטירט געווארען א גע־וויסער הערש רובין (פון זגערזשעווסקא 16) פאר׳ן פרובען אפנעהמען אין דער „אונעזפיעטשאלניע" א ביכעל אויפ׳ן נאמען פון שלמה העכט.

איבערגעפאהרען

(א) אויף זאוואדזקא-גאס איז דורך אנ׳אויטא איבערגעפאהרען געווארען די 45־יאהריגע אסתר קראם (פון צימערא-גאס 3).

זי איז שטארק צוקלאפט געווארען.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט א היים

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען,
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אוועגד.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוועגד.
זונטאג און חגאות פון 9—1

ר. מלאך

דאן-דאמינגא

ראמאן

107

דאניע האט געפיהלט אז ער וואלט עפעס אויך דא דארפען דערצעהלען. נאך וואס, אז די צונג קלעפט אין דעם מויל. ווי ער וואלט געריכטען האניג געהאט אויף דעם גומען? און וואס זאל ער דערצעהלען, פון זיין „פאטרא"? דעם סעניאר קאסטארא? אפשר נאר וועגען די, פון ריא - דע - זשאניירא, מיט די צוויי בית-עולמס? וועגען פעליען? יא, ער האט זיך דערמאהנט אז פעליע שטאמט פון א שטעטעל נישט ווייט פונדאגען—וואלט דאך דאס בעסטע געווען, ער זאל עס איצט דערצעהלען דעם רב זאל מען זעהן עפעס צו טון.

ער האט שוין געוואלט אנפאנגען. נאר ער האט זיך צוריקגעכאפט, ער אליין ווייסט נישט פארוואס, נאר עס וועט נישט גוט זיין. צוליב איהר, צוליב דער „גויה". גלייכער איגגאנצען זיך נישט ווייסענדיג מאכען.

דער עולם האט זיך נישט בעגנוגענט מיט דעם, וואס דאניע האט דערקלערט, אז אין יענע מדינות רעדט מען פארטוגעזיש, נאר האבען געוואלט וויסן ווי אזוי מען זאגט אויף א טיש? ווי אזוי עס רופט זיך געלד? און איינער האט נאך אריינגעווארפען:

— לאמיר זעהן, זאג א הבדלה אויף יענעם לשון?

די איבעריגע האבען זיך צעלאכט, דער רב האט זיך מילד געבייזערט פאר דער ליצנות.

פונדעסטוועגען האט יעדער געוואלט וויסען א זאך, אזא וואס איז אויף דער צונג געלעגען, וועגען דער „זי", וואס איז מיט איהם מיטגעקומען, וואס מיינט ער מיט זיך, און וואס וויל ער דא טון?

נאך ביטאג, אין די הייזער, האט מען גענומען ארויסגראבען זכרונות פון דאניעס בעלטער, מ'האט זיך דערמאנט אין זיינע „שפיקל-נד" און מען האט מורא געהאט אז עס זאל עפעס נישט ארויסוואקסען..

א טייל פון דעם עולם איז זיך שוין געהאט צעגאנגען. ס'האט געשלעפט די וואכעדיגע, חשבונות אין מסחר, אין בית־מדרש׳ל זעינען נאך געבליבען די טאהעגטע צום רב, אבעלע איז נאך פריהער אוועק אונטערהייזען די קעסלען און „אפשגאפען" אביסעל פאפיראסען, האט זיך ערשט דערמאלט דער רב טענה־מען צו דאניען, ווי צו א חקירה־ודרישה:

— זאג־זשע מיר, מיין זוהן, ווי מען שמועסט ביסטו נישט געקומען אליין?

דאניע האט ווי ארויסגעשלעפט א קארק פון צווי־שען זיינע ליפען און צוויי ווערטער האבען זיך אררויסגעקאסטען:

— נישט אליין.

דער רב האט אריינגערעדט אין זיינע העטער אריין, ווי א פרוי ביים ליכט־בענטשען:

— וואס איז זי דיר, א ווייב?

— ניין.

— ס'איז נישט גלייך אזוי.

דאניעס פנים האט זיך אנגעצונדען ווי מיט א רויט פייערל, דער רב האט אויף איהם געקוקט דורך די שפאקטעס פון די פינגער און איז אליין שווארץ געווארען פון צער, ער האט פא ערל - ווייך און מילד געזאגט:

— ס'איז נישט גלייך אזוי.

דאניע האט געוואלט עפעס פרעגען נאר אומגעררעכט איז די פראגע ארויסגעקומען חוצפהדיג:

— וואס איז ענקער דאגה?

דער עולם, וואס איז געבליבען, האט געמיינט אז דער רב וועט איהם „אויסשייגעצ'ן", האט מען דערויבער געשוויגען און זיך געגריזט, אפילו דער רב האט מיט דערוועלביגער מילדקייט ווייטער געצויגען:

— וועמענס דען דאגה איז עס דעם טא ענס, וואס מען ווייסט אפילו נישט וואו ער איז צו קבר ישראל געקומען? אדער דער מאמעס, וואס האט נאך בעך נישט געהאט ווער ס'זאל דעם ערשטען קדיש נאך איהר זאגען?

חנם רב׳ס דערמאהנען זיין טאטען מיט זיין מאמען מיט אזא נאהענטען, מיטפיהלענדיגען טרויער האט אין דאניען געלאשען די א יפרעגונג. ער איז געזעסען ווי פערשולדיגט און האט זיך טעפרובט פערענטפערען:

— איך האב נישט געוואוסט, אז...

— ווען זי וואלט ווערט געווען וואלט אנדעריש געווען.

דער רב האט זיך אבער צוריקגעכאפט פון זיין נישט־געלונגענעם אויסדרוק און האט ווייטער צוגעגעבען:

— וואו איז דער סיפור אב־ואם? א קינד האט געדארפט טאכטערען, די מאמע האט זיך אלעמאל פערקלאגט, אז זי ווייסט נישט וואו דיין געביין איז אהינגעקומען.

דאניע האט געוואלט „פערטיטיגען" די עולה, האט ער אויסגעפייערט:

— איך וויל א מצבה שטעלען, א טייערע מצבה!

— זעהר איידעל, זעהר פיין! — האט דער רב אלץ ווייטער געצויגען זיין טאן — ווועסט נאך דארפען א שעה שבעה זיצען) עס איז שוין נאכען יאהר, ביסטו פטור פון קדיש, ערשט צו דעם יאהרצייט, ווען איז זי געשטארבען? — האט דער רב ווי מיט א ניגון זיך געפרעגט צו די ארומזיצענדיגע, און אזוי ווי די ארומזיצענדיגע האבען די ראפעי אין בעד־שודענע צייטען האט דער רב זיך אליין מטריח געווען און צוריקגעקומען מיט א פנקס ער האט אויפגעמישט א בלעטער, און ארויסגעלייענט:

— ז"ין בחודש כסלו שנת תר...

דאניע האט געקוקט אויפן ספר ווי עס וואלט דארט זיינם אטייערער אוצר געלעגען, א שליסעל צו א זיס געהיימניש, ער איז גרייט געווען איצט פאר דעם רב דעם האלז אויסצושטרעקען פאר דאנקבארקייט, דער רב האט ווידער געוויקעלט:

— ווערסטו, הייסט עס, האבען יאהרצייט...

און איבערגייענדיג צום ענין, איז ער געווארען שטרענגער, כמעט בייז:

— נו, איז עס א כבוד פאר איהר? דארפסט א שידוך טון מיט א ליטישער יודישער טאכטער!

דאניע האט זיך שווייגענדיג א נאגצען אוועגגעגעוועהרט נעגען דעם רב, וואס האט מיט דער גרויסער עקשנות אויף איהם ארויסגעצוואונגען און אררויסגעשלעפט א וואהרה.

דאס ווארט, וואס די ווייסע פארד (איהם האט זיך אויסגעדאכט, אז ער איז אריינגעפלאנטערט אין דער געדיכטעניש פון דער בארד) האט פון איהם ארויס־געקראגען, איז געווען, אז ער וועט זיך אויפפיהרען ליטיש, ניין אין די העכטפארטיגע ווענטען און מפיים זיין דאס מיידעל, וואס ער האט איבערגעלאזט אין א נישט קיין שיינעם מעמד,

(פארטזעצונג קומט)

◎ פארק ◎ העלענאוו
מארגען מאנטאג, 8.30 אווענט
א גרויסער קאנצערט
פון דער אומפארגלייכליכער זינגעריך, רוהם פון דער יודישער עסטראדע
לאלא פאלמאן
אין איהר פער-שירענארטיגען פראגראם.
אײנטריט אין פארק 2 נאכמ., פון 3 א זינגער קאנצערט פון סימפאנישען ארקעסטער אונטער דיר. פון פראפ. י. זאקס. אײנטריטס-בילעטען צום פרייז פון 80 גר, און אין פארפערקויף ביז מאנטאג, 2 נאכמ. צום פרייז פון 54 גר. פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע, טערקישע צוקערניע פיעטריקאווער 12

די נאטור האט איהם בעשאנקען מיט אלע מעלות פון אנ׳אפערעטען-שוישפילער

צו די אויפטריטען פון פסח׳קע בורשטיין אין לאדז

דער אנזאג, אז דער בעריהמטער שוישפילער, דער אמעריקאנער סטאר, דער שטאלץ פון דער יודישער אפערעטע, פסחקע בורשטיין קומט קיין לאדז אויף א קורצער צייט — איז געווארען די רעוואלאציע פון אלע יודישע טעאטער-בעזוכער. אין לאדז, סיי די, וועלכע האבען בורשטיינען שוין געזעהען און סיי די, וועלכע האבען נאר געהערט וועגען איהם ווארטען אויף זיינע גאסטשפילען אזוי ווי מען ווארט אויף אנ׳אפערישנ׳ג פון געמיט, אזוי ווי מען ווארט אויף א פרעהליכע און זארגלאזע צייט.

ס׳איז טאקע אמת, אז בורשטיין איז דער גרעסטער יודישער אפערעטען-אקטיאר אויף ביידע ערד-טיילען, די נאטור האט איהם בעשאנקען מיט אלע מעלות, וועלכע אנ׳אפערעטען-אקטיאר דארף האבען: סיי די אויסערליכע רעפרעזענטאנץ, סיי זיין שפילען, דער וויץ, דאס טאנצען, זינגען און אלע אנדערע נויטיגע מיטלען זענען ביי איהם פולקאם און הינקען נישט אונטער אין קיין שום פרט.

דעריבער ווארטען די יודישע טעאטער-צושויער מיט אזויפיל אונגעדולד אויף די גאסטשפילען פון פסחקע בורשטיין, וועלכע הויבען זיך אן אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ שוין היינטיגען מיטוואך דעם 1 יולי.

נאך א גרויסע מעלה האט בורשטיין וואס ער פערשטעהט אויסגעצייכענט ווי אזוי צוצופאסען דעם רעפערטואר, צו דער פרעמיערע אין לאדז ווערט געגעבען די נייעסטע און שענסטע יודישע אפערעטע „דער בלאנדער ציגיינער“, וועלכע האט געהאט א אומגעהויערען ערפאלג אין אמעריקא.

אין פסחקע בורשטיינס גאסטשפילען נעהמען אויך אנטייל די בעקאנטע ארטיסטען נאדיא קארעני און יעקב פישער צוזאמען מיט דעם פיינעם אנסאמבל, וועלכער בעשטעהט פון מאניא מאנעלא, נעמי נאטאן, ליזע שלאסבערג, שמחה ווינטראוב, קארל וויינבערג, מארק מאראווסקי, חיים ניסענצווייג, דוד ספיוואק א. א.

די אלע דערמאהנטע מעלות, גיבען די זיכערקייט, אז די פרעמיערע פון „בלאנדען ציגיינער“ וועט זיין א אמת׳ער יום-טוב פאר׳ן יודישען טעאטער-עולם, וועלכער וועט שטראמען צו בעגריסען דעם בעריהמטען פסחקע בורשטיין.

שווערער אומגליקספאל מיט א לאדזער יונגערמאן אין סאנאק

א דאנק דער עווידענץ פון דער קהלה אויפגעזוכט זיין משפחה

אין דער יודישער קהלה ווערט איצט אקטואליזירט און דערגענצט די עווידענץ פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאט. די דאזיגע עווידענץ, וואס נעמט ארום קיוב 220 טויזענד יודישע נפשות, איז איינע פון די וויכטיגסטע ליסטונגען אלס מקור פון סטאטיסטישע מאטעריאלען בנוגע דעם יודישען בעפעלקערונגס-בעשטאנד אין לאדז סיי לויט זיין מכפר, סיי לויט דער פראפעסיע און סיי לויט׳ן פאמיליען-שטאנד פון יעדער משפחה בעזונדער.

א ספעציעלע בעדייטונג האט די גלייכצייטיג איינגעארדענטע קארטאטעקע פון דער עווידענץ אין שייכות מיט וואהלען בכלל. אינטערעסאנט, אז בעהין צוגרייטען פאראיאהרען די אויספיהר-פעראָרדנונגען און די שטאט-פערטיילונג ביי די וואהלען צום סיים, האט די שטאטישע סטאראסטווע זיך געווענדעט צו דער קהלה מיט דער בקשה צוצושטעלען איהר אין משך פון 48 שעה דעם גענויען בעשטאנד פון דער יודישער בעפעלקערונג לויט די קאמיסאריאטען. די דאזיגע ריזען-ארבייט איז דורך דער יודישער קהלה אדורכגעפיהרט געווארען פינקטליך.

זעהר כאראקטעריסטיש זענען די צוויי פאלען, וואס זענען גראד דעם לעצטען פרייטאג פארגעקומען און וואס בעווייזען די אומגעהייער-גרויסע נוצליכקייט און וויכטיגקייט פון אזא מין עווידענץ, וואס איז, אגב, די איינציגע פון אלע יודישע קהלות אין גאנץ פוילען.

פרייטאג פריה האט די יודישע קהלה בעקומען א דעפעשע פון דער קהלה אין סאנאק, אז דארט איז געשעהען א אומגליקספאל מיט אונזער בן-עיר ה׳ אלי׳ יוסף שווימער. די דארטיגע קהלה בעט וועגען דעם תיכף ומיד מודיע צו זיין די פאמיליע. אין משך פון עטליכע מינוט האט די קהלה דורך א כפעציעלען שליח מודיע געווען דערוועגען די פאמיליע פון דער דאזיגער פערזאן לויט׳ן אדרעס וואס איז מניה וביה פעסטגעשטעלט געווארען פון דער קארטאטעקע.

דעמיעלבען טאג איז אויך געקומען אין קהלה א פאליציי-פשאדאווניק מיט א פערבלאנדזשעט יודיש קינד פון פיעטרקאוו, וואס האט געוואוסט בלויז דעם נאמען פון זיידען, וועלכער וואוינט אין לאדז, אבער נישט געוואוסט זיין אדרעס. אויך און דעם פאל איז אין משך פון עטליכע מינוט פעסטגעשטעלט געווארען דער גענויער אדרעס און דער פשאדאווניק האט דאס קינד צוגעפיהרט צו דער משפחה.

אומדערשאצבאר איז די בעדייטונג פון דער עווידענץ פאר דער עטאט-אבטיילונג פון דער יודישער קהלה, און נאכמעהר — פאר די פארשטעהענדע וואהלען. אויב די וועהלער-רשימות זענען אין די פריהערדיגע יאהרען געווען געשטיצט אויף א פראגמענטארישען מאטעריאל און בלויז דורך דעקלאראציעס און רעקלאמאציעס זענען די וועהלער-ליסטעס דערגענצט געווארען, — וועט יעצט דאס גאנצע וואהל-מאטעריאל זיין צוגעפאסט לויט די לעצטע אנגאבען און אדרעסען פון די וואהל-בערעכטיגטע פערזאנען אויפ׳ן יסוד פון די קאנטראל-רטע און אויסשעפענד גאנץ צילע עווידענץ-מקורים.

פארק הערענאוו
געז. „קולטור-ליגע“ זאכאדניא 68, טעל. 191-15
מיטוואך. דעם 1-טען יולי. 8 אווענד קומט פאר
א פייערליכע שלום-עליכם-אקאדעמיע
געווידמעט דעם 20 יאהרצייט פון גרויסען שרייבער
פראגראם: רעפערט פון ה׳ ש. מענדעלסאן (ווארשא)
אויפטריט פון בעריהמטען ארטיסט פון דער ווילנער טרופע יוסף קאמען
אויפטריט פון דער בעקאנטער טענצערין יהודית בערג
קאנצערט פון בלאז-ארקעסטער ביי דער געז. „קולטור-ליגע“ דיר. פראפ. י. זאקס
דער קאנצערט הויבט זיך אן 5 נאכמ.
אין דער צייט פון דער אקאדעמיע וועט טעטיג זיין א ספעציעלער אינסטאלירטער מעגאפאן.
בילעטען צו 54 גר. אויסשליסליך צו בעקומען אין „קולטור-ליגע“, זאכאדניא 68.
נעז. „קולטור-ליגע“ גיט ארויס הנחה-בילעטען אויף אלע אויפטריטען פון פסח׳קע בורשטיין אין „ראזמאיטאשטשי“.

ענדעקישע „באיובקעס“ פארן זגיערזשער געריכט

(—) ווי מיר דערוויסען זיך, איז שוין די אויספארשונג איך צוזאמענהאנג מיט די בלוטיגע געשעהענישען אין זגערזש, בעת די וואהלען צום שטאט-ראט דעם 31 מאי ה. י. פערענדיגט געווארען.

די זונוטורעס האט ליקוו דיוט ד פאליציי, ארעסטירענדיג איבער 100 פערזאן, וועלכע זענען אבער דערנאך בעפרייט געווארען. צווישען די פערהאלטענע זענען מערסטענטיילס געווען ענדעקעס.

דעם 4-טען יולי וועט אין זגערזש פארקומען א פראצעס געגען 4 ענדעקעס, און דעם 6 יולי וועט אין פאנו אטאיוען סטאראסטווע-געריכט פארקומען א פראצעס געגען 20 מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי, ביי וועלכע מען האט געפונען קאסטעטען, מעסערס, ר וו ליוצרן, פאיזג יאפן אא..

ס׳איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז די חברה-לייט געהערען צו די ענדעקישע „באיובקעס“ וועלכע זענען אראפגעבראכט געווארען פון לאדז קיין זגערזש.

Dr.
Wołkowyski
טעל. 238-02 ציגעל-גאס 11,
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענר

בריף אין רעדאקציע

געשעהרטער ה׳ רעדאקטאר פון „נייעס פאלקסבלאט“ אין לאדז.

ערלויבט מיר אפצודרוקען אין איער ח׳ צייטונג א פאר ווערטער צום ווארשאווער פאלעסטינא-אמט, פאר וואס איך דאנק פאראויס.

צו דער פערוואלטונג פון ווארשעווער פאלעסטינא-אמט אין ווארשא.

נישט זייענדיג מעהר אין דער לאגע צו ווארטען איבער געוויסע אורזאכען, ערלויב איך מיר צו פרעגען פארוואס מיין זוהן הערש לייב בירנבוים האט שוין מעהר ווי דריי יאהר א המלצה דורך מיין פאטער הרב משה אלי׳ בירנבוים, גרינדער פון לאדזער מזרחי, היינט אין ארץ-ישראל, אין פרדס-חנה. פרעג איך אן די הערען פון פאלעסטינא-אמט אויב עס איז נאך נישט געווען פאר מיין זוהן א סערטיפיקאט? איך ווארט אנ׳ענטפער.

און פאלס כ׳וועל נישט האבען אנ׳ענטפער, וועל איך זיין געצוואונגען זיך צו ווענדען צום הויפט-אמט אין ירושלים.

מיט דרך ארץ
יצחק מאיר בירנבוים,
לאדז, זשרודלאווא 6.

היינט קאנצערט פון אדא סארי אין „הערענאוו“

נאך א רייה סוקסצעסען אין עסטרייך, שווייץ און פראנקרייך, איז געקומען קיין לאדז די בעקאנטע קאלאראטור-זינגערין פון וועלט-רוהם אדא סארי, וועלכע טרעט אויף מיט איין-איינציגען קאנצערט היינט, זונטאג, דעם 28-טען ד. ח. 8.30 אווענד אין פארק הערענאוו.

אין פראגראם — די שענסטע פערל פון איהר פערשידענארטיגען רעפערטואר.

לעצטע 2 טעג אין אראראט

היינט און מארגען געזעגענט זיך דער „אראראט“ מיט׳ן לאדזער טעאטער-עולם. ס׳געהט דער אינטערעסאנטער פראגראם „חסידיש, נגידיש, ממזריש“. די פרייזען זענען ספעציעל רעדוצירט פון 54 גר. ביז 2 זל. און היינט בייטאג נאך ביליגער א אוינתיוטליכער פרייז, דער גאנצער פארטער קאסט איין זלאטי. אלע דארפען אויסנוצען די געלעגנהייט און זיך געזעגענען מיט די אראראטניקעס, וועלכע פערלאזען לאדז אויף לענגערע צייט.

ראדיא - פראגראם

זונטאג, דעם 28-טען יוני

8.03 צייט-סיגנאל, 8.18 אגראר-ידיעות, 8.20 פליטען, 8.48 פריהמארגען - ידיעות, 8.50 טאג-פראגראם, 9 פליטען, 9.50 טראנסמיסיע פון מארשאל פילסודסקי פאלאץ, 11.45 פליטען, 11.57 צייט-סיגנאל, 12 הייגאל, 12,03 פריהמארגען - קאנצערט, 2.30 עצות פאר טוריסטען, 2.45 פעליעטאן, 3 ווינקעל פאר הומאר, 3.15 דעקלאמע-קאנצערט, 3.30 קאנצערט, 4.30 טראנסמיסיע פון דער פאדכאראנזשע שולע, 5 לידער געווידמעט דעסים. 5.45 הערשפיל, 6.30 רעפארטאזש, 6.40 קאנצערט, 8.25 רעפערעט, 8.40 פאלמישער איבערזיכט, 8.50 אווענד-ידיעות, 9 אויף די פרעהליכע לעמבערגער פאליעס, 9.50 וואלענטשעל - קאנצערט, 10 טראנסמיסיע פון לעמבערג, 10.10 ספארט ידיעות, 10.20 טאנץ, ידיעות.

קאנסום צום זומער

די סוחרישע ספערען זענען פעראינטריגירט געווארען מיט דער געהיימניש פון די נידריגע פרייזען פון די סחורות, וואס ווערען פערקויפט דורכ׳ן קאנסום. די דירעקציע פון קאנסום ענטפלעקט דעם דאזיגען סוד. עס ווערען פערקויפט דוכ׳ן קאנסום בעט-איבערציג, דאמען און הערען-וועש אויסגעארבייט פון ערשטקלאסיגע אייגענע אויסארביטונגען פון דער נוידזעווער מאנופאקטור.

א דאנק דעם, וואס די סחורה שטאמט פון דער ערשטער קוועלע און א דאנק דעם גרויסען אומזאץ האט די דירעקציע די מעגליכקייט צו קאנקורירען די סחורה צו זעהר נידריגע פרייזען.

קלאנג-קינא CAPITOL זיעוואדזקא 16
היינט און פאלגענדע טעג! ◆ גרויסער הערליכער פילם א. נ. ◆ היינט און פאלגענדע טעג
„עגיפטישע נעכט“ (מצרים)
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.
רעוועלאציאנס-נידריגע פרייזען!
1-טער פלאץ 1.09 זל. | 2-טער פלאץ 85 גר. | באלקאן 54 גר.

J. LUBICZ
כירורג און ארטאפער
צוריקגעקעהרט
9 פאלודניאווא 9

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6. שערפיען 37 בנין רייקסא
נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

השבת אבדה

שבת, דעם 20-טען יוני 1936 געגען 8—9 אווענד האב איך פערלוירען אין פאניאטאווסקי׳ס פארק, זיצענדיג אויף א באנק שלום עליכמ׳ס א בוך אין א גרינעם באנד. אפצוברענגען נעגען בעלוינונג אין ארמינ. פון „נייעס פאלקסבלאט“.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9—11 און פון 6-8 אווענט.

איבערציהונגען און עקספעדיציעס נאך
ארץ-ישראל
אין געזאמטע וואגאנען ערלעדיגט
שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען
„POLSKI LLOYD" Sp. Akc.
oddział w Łodzi Narutowicza 13
tel. centrala: 250-15.
פערטרעטונג: Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S. A.

דער קאָנסום שטעמפעהלט אויף די זומער=פעריע=צייט ספאָרט-העמדער, טעניס-פאַנטאָפל, באָד-מאַנטלען, באָד-קאָסטיומען, לאָדע-מאַשינ-סעס, לעזשאַקעס, אַמעריקאַנער פאַטעלען זאווי סעקונדאַ, בראַך און רעשטלעך

רעקימאַזשינער 54. צוזאַמען מיט די טראַמוואַיען 10 און 6 מיר שיקען פּרויס פּעקלעך קיין סאָוויעט=רוסלאַנד אויפן גרונד פון אַ ספּעציעלן אָפּמאַך מיט דער פאַרשטעהערשאַפט ז.ס.ס.ר. אינפאָרמאַציעס אויפן אָרט

לעצטער חודש פון נאָך=שרפה=פערקויף פון 30-טן יוני ביזן 31-טן יולי ד. י. רעקאָרד-נידריגע פרייזען! לאַגערן פון דעטייל=פערקויף „PAW" Piotrkowska 154, tel. 234-03 Piotrkowska 55, tel. 118-95

בעקאַנטמאַכונג. דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונזער ג' קונדשאַפט, אַז פון 15 מאַי ד. י. איז אונזער מעבעל=געשעפט איבערגעטראַגען געוואָרען פון פּיעטריקאָווער 6 אויף זשגאַוסקאַ 2 NASIELSKI i MARKOWICZ מיט אַכטונג און מיר עמפּפעהלען זיך ווייטער אונזערער ג' קונדשאַפט.

מיר בעזיצען אויף לאַגער די נייעסטע=מאָדערנסטע מעבעל. מיר מאַכען אויפמערקזאַם, אַז אויסער די דערמאָנטע צוויי אינהאַבער פון דער פירמע האָט מעהר קיינער קיין שום שייכות נישט צו אונזער געשעפט און איז נישט בעפולמעכטיגט אָנצונעמען בעשטעלונגען אין אונזער נאָמען. קומט און איבערצייגט אייך בעמערקונג: וועהניגער מאָדערנע מעבעל מיט 50 פּראָצענט בילינער.

ס'איז מיר אַרויסגע'גנב'עט געוואָרען אַ פּאָרטפעל מיט פאַרשידענע דאָקומענטען, אַ פּאַס און 2 וועקסלען ווי אויך אַ פּראָטעסט אויף 50 זל. ווי אויך מזומן 70 זל. דאָס געלד בעט איך צו האַלטען און די רעשט אָפּצושיקען געגען בצלוינונג צו י. לינדנער פּאָמאָרסקאַ 32 דיסקרעציע געזיכערט.

צו פערפאַכטען אין בעסטען צענטרום אַמעריקאַנער מאַשין-רענדער מיט רינגל-אַפּאַראַט זעהר ביליג, ווי אויך גוטע בעדינגונגען, עווענטועל אָהן פאַכט נאָר בשותפות מיט אַ גוטען מייסטער. אָפּערטען אונטער D.

ווייצענע קלייען פערקויפט „Elektromłyn" לאָדז, זשאַקאָטנאַ 47, טעל. 147-40.

Nauczyciel B. Baran przyjmie pod swoją osobistą troskliwą opiekę jeszcze kilkoro dzieci do pensjonatu Maryli Rosmanówny w Wiśniowej-Górze (Willa „Tyrol" — gospodarz Naftalin). Pomoc w nauce.

Skradziono kwit inkasowy, wyd. przez Bank Kup.-Kredyt. na 3 weksle:
1) pł. 25/6 na Zł. 100.— № 543,000
2) „ 30/6 „ „ 55.— № 543,001
3) „ 30/6 „ „ 30.— № 543,002
Kwit zostaje unieważniony.

אַכטונג! ווער עס וויל האָבען די עלעגאַנטסטע היטען צום זומער-סעזאָן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יידישע היטלעך, טוכענע, סאַמעטענע, זיידענע צו ביליגע פרייזען. אויך אַלע אַרט שילער-היטלעך בעקומט איהר נור אין בעקאַנטען הוט-געשעפט „Szerlauns" פּיעטריקאָווער 10. קומט און איבערצייגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאָסען.

איך בעזיץ 2,500 ביז 8,000 זל. פון פאַך בוכהאַלטער-בילאַנסיסט וויל צוטרעטען אַלס שותף צו אַ גוט איינגעפיהרט געשעפט, בעדינגונגען קליינע. אָפּערטען אונטער „בוכהאַלטער-שותף" אין אַדמינ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

קליינע אַנאָנסען! 1 זלאָטי אַנ'אָנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

זאָפאָרט צו פערמיטען 1 שטוב מיט אַ קיך מיט בעקוועמליכקייט פּראָנטאָווע. אַ גרויסער לאָקאַל ס'קען זיין אויך אַ קיבוץ אָדער פעראיין עווענטועל אויך אַ פאַבריק. אַ געוועלב פּראָנט נישט טייער דירה-געלד. צו ערפאַהרען ביים ווירט 11. ליסטאָפּאַדאַ 43, ביז 3 נאָכמ.

Mieszkanie 4 pokojowe, II piętro, słoneczne do wynajęcia, Południowa 28.

פון זאָפאָרט צו פּערדינגען אַ צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג פאַר צוויי יונגעלייט מיט אַ ווערקשטעל אָדער פאַר אַ יונג פּאָרפאָלק אָהן קינדער זעהר ביליג פּאָדזשעטשנאַ 27, וו. 13, פּראָנט 2-טער שטאָק ביים סוויטער-מאַכער.

פערשידענעס

ס'ווערען בעזוכט אַגענטען אויף הויכע פּראָוויזיע. זיך מעלדען זונטאָג און מאָנטאָג פון 12—2 מיטאָג, פּאָלודניאָווא 18, וו. 12.

אַנ'ערשטקלאַסיגע גאַרדעראָבע אין גוטען צושטאַנד ווערט געזוכט געלעגענהייטליך צו קויפען. אָפּערטען אונטער „גאַרדעראָבע" אין אַדמיניסטראַציע.

פרייטאָג האָב איך פערלוירען אַ פּעקעל אויף דער פאַבריקס-באַהן אין וועלכען ס'איז געלעגען אַ שטריימעל און אַ פּאָר תפילין, אָפּצוגעבען ציגעל-גאַס 13 ביי ה' בוכהאַלטער.

פרייע פּאָסטענס

עס ווערט געברויכט אַ לערן-יונגעל פון אָנשטענדיגע עלטערן אין דער קאָנדיטאָריי פון מ. קאָטעק 11 ליסטאָפּאַדאַ 9

אַ לערן-מיידעל צו אַבערוועס, באַלד געצאָהלט, קען זיך מעלדען פּראָנצישקאַנער 58, וו. 16, בימאָן.

אַ גוטער געזעלען מיט האַנד-מאַשינדלעך פון קליינע זאַקלעך קען זיך מעלדען, אַ...

ראַקאַלעז

אַ גוט-איינגעפיהרט געשעפט מיט אַלע איינריכטונגען איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען צוליב פאַמיליען-אַנגעלעגענהייטען. אָפּערטען אין אַדמיניסטר אונטער „גוט געשעפט"

אַ זעהר פאַסיג אָרט אויף אַ פּראַצאָווניע און אַ בעזונדער צימער צו שלאָפען. פּיעטריקאָווער 21, פּראָנט, וו. 5.

אָפּצוגעבען פאַר 2 קאַוואַלירען בעקוועהמע ערטער צו שלאָפען. קילינסקיעגאָ 40, צעגעלניאַנאַ 37, וו. 105, פּאַרטער.

צוליב אַבריזע איבערצוגעבען פון באַלד אַ איינגעאָרדנעט שפּייז-געוועלב מיט אַ וואָהנונג אין האַנדעלס-צענטער, ביליג דירה-געלד. אָפּערטען אין אַדמינ. פאַר „D. C."

1-טע פּריוואַטע פּאָגאָטאָוויע טעל. 12-333 זשעלאַזנאַ 6 (לעגיאָנוב) שנעלע ערצטליכע הילף אין אַלע ספּעציאַליטעטען. דאָס איבערפיהרען קראַנקע אין גאַנץ פּוילען.

הילף און רפואה פאַר ברוך=קראַנקע

(רופּטורען) אויף בויכינקעל, נאָפּעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאַפטע פלאַך-פיס. דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר'ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי=הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעווייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אַפּאַראַטען און גאָרסעטען געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס. פוס. הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַך-פיס. פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאָלאַן-אַרבייט). ביים אַפּאַראַט זיך פון מאַגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד דער אמת'ער בעריהמטער אין גאַנץ פּוילען פון אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען אנערקענט

ספּעציאַליסט Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און 3 ביז 7 אָוונט

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

HURTOWNIA CZĘŚCI ZAMIENNYCH i OPON SAMOCHODOWYCH
Joachim GERSON, Łódź, NARUTOWICZA 16 — Wejście z ul. Piłsudskiego —
OSZCZĘDZI PANU MOC PIENIĘDZY
przy dostawie części zamiennych i opon do remontu pańskiego auta
Kupujcie u źródła:
Tryby — Tłoki — Pierścienie — Świece — Taśmy hamulc. — Akumulatory — Amortylatory hydr: — Resory — Chłodnice etc.
Oleje Gargoyle w oryginalnych plombowanych bańkach oraz wszystko do pańskiego auta

OPONY
MICHELIN — stop — osobowe
— stop — balonowe
MICHELIN — stop — AIRWHEELE
— CIĘŻAROWE

Telefony 128.30 — 128.31.

najlepsza opona na rynku światowym. Na żądanie opony: DUNLOP—GOOD. YEAR—FIRESTONE—AVON—ENGLEBERT i inne PO NAJTAŃSZYCH CENACH w KRAJU.
REPREZENTACJE ZAGRANICZNYCH i KRAJOWYCH FABRYK.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.